

NAŠ NOVEMBER

Dan republike! Pri tem ne mislimo samo na rojstni dan Federativne ljudske republike Jugoslavije, na 29. november 1943, ko je bilo zasedanje AVNOJ v Jajcu. V tem pojmu je zbrana vsa zgodovina naših trdoživih narodov, ki bi morali pod strašnim pritiskom sovražno okolice v preteklosti že davno izumreti v suženstvu, pa so si vendarle vedeli ohraniti svoje ime svobodnih narodov, kajti borili so se, ne oziraje se na premoč tistih, ki so

je kalila volja naših delovnih ljudi v ustvarjenih zasnovah nove družbe, ki jo je proklamiral AVNOJ in jo je potlej uzakonila ustavodajna skupščina ob osvoboditvi v Beogradu.

Vsako leto znova praznujemo rast naše Republike, kajti 29. november ni samo praznik, kot so običajni prazniki, temveč je dan oddiha, ko se z veseljem ozremo na prehojeno pot, ki se nekje začne, kot stezica in se razširja v vedno večjo pot, v veliko cesto, po kateri stopa urejena armada delavcev in kmetov v lepšo bodočnost. Ob tej neskončni poti so kaži-poti, mimo katerih smo že šli: borba, zmaga, ljudska oblast, tovarne delavcem, družbeno upravljanje, komune, mednarodno sodelovanje, miroljubna aktivna koeksistenca...

To je pot nezadržnega razvoja!

Kakor koli so nas hoteli zadržati in nas podrediti, kakor koli so nam pred osvoboditvijo in po njej vsiljevali svoje ideje in svoje namene, vselej smo vztrajali v samostojnosti in neodvisnosti, vselej prepričani, da nam povzemanje tujega ne more koristiti in nas ne more voditi. Namenili smo se v socializem, toda ne v tuj, ponarejen ali izmaličen, temveč v takšen, kakršnega terja družbeni razvoj, takšnega kakršnega želi delovno ljudstvo in ga pozna v svojih srcih, ki jih ne morejo zmotiti popačene teorije o slutnji pravega in resničnega socialističnega zdaj in v bodočnosti.

Zato, ker hodimo svojo pot in gremo v socializem na svoj način, so nas obsojali, so nas materialno oškodovali, so nam nagajali na različne, tudi podle načine, toda naši poštteni nameni so ostali, naših dejanj ni bilo in ni mogoče spregledati, še manj zanikati, zato so nas v svetu vedno bolj zapažali, nas počaščali s priznanjem, pa tudi z zavidanjem. Naš ugled je raste in naša vrednost še raste. Vse to zaradi tega, ker smo samostojni, ker ponosno odklanjamo vsako pokroviteljstvo, ker vemo in hočemo misliti s svojimi glavami, ker vemo misliti razredno in marksistično, kot se to spodobi delavcem.

Sprva so nam bile važne velike tovarne, hidrocentrale, vse kar je dajalo težke in mogočne stroje in vse tisto, kar so ti stroji potrebovali, vse do njihovega pogona in surovin. Najprej smo se razonomali za vse tisto, kar je bilo veliko in mogočno, česar prej nismo imeli in zaradi česar smo bili mali in smo se samim sebi zdeli izredno majhni. Ko smo to veliko zgradili, smo se ozrli okrog sebe in postali po-

zorni na mnogo malih stvari, katerih se je bilo potrebno prav tako vztrajno lotiti. Sproti smo zopostili mnogo naših dobrih ljudi z upravljanjem tega, kar so ustvarili. Ves čas smo se brez predaha priganjali, bili smo nasproti samim sebi brezobzirni. Potem pa smo doumeli, da je čas, da prisluhnemo, kako nam utripa srce, da pogledamo roke ali niso preveč razprskane in ali bodo še zmogle veliko dela, ki jih še čaka. Pomislili smo na to, kako veliko pomeni ČLOVEK v življenju, bitje, brez katerega bi bila narava nespremenjena in neukročena.

Vedno več skrbi za človeka čutimo. Provi je opozoril na to, da pozabljamo v vsej ustvarjalni vni predvsem na človeka, tovariš Tito. Nedavno tega smo slišali za resolucijo o osebnih potrošnji. Za

vsakdanje potrebe človeka gre, za primerne razmere v družini, za stanovanja, za to, da bomo sposobni še in še ustvarjati, če se bomo vedeli ohraniti, skrbeti za svoj pravilni tok življenja. Tudi skrb za človeka pomeni krepitev socializma, kot je to pomenila tudi gradnja velikih industrijskih objektov. Saj je enostavna resnica, da je osnovni smoter socializma človekova vsestranska sreča!

Vsakega 29. novembra je torej plamen simboličnih plamenic v grbu Republike vse bolj bleščeč, vedno bolj sijajen in ta plamen plamenic Revolucije, ki nam je dala to, kar imamo, nam riše v obličje vedno več ponosa in samozvesti, nam, vsakemu posamezniku naše skupnosti, ki je iz nas vseh naredila eno.

Viktor Širec

jih hoteli zaslužniti, ne oziraje se na žrtve, ki jih je ta borba za obstanek od njih terjala. In zmagali so, ker vselej zmaguje tisti, kdor ima pravico na svoji strani in kdor se tega vedno v polni meri zaveda.

Naši narodi so zmagali tudi v zadnji veliki borbi za svobodo, v veliki nevihti partizanskih jurišev in zased, v plamenicah požganih domov in naselij, v rafalih, ki so jemali življenja talcem, v vsem, kar se je spremenilo v revolucijo, v kateri se

PREBIVALCEM
OKRAJA,
OBČINSKIM
LJUDSKIM
ODBOROM,
DELOVNIM
KOLEKTIVOM
PODIETIJ
IN ZADRUG

ČESTITAJO
K DNEVU
REPUBLIKE

Okrajni ljudski odbor
Okrajni odbor SZDL
Okrajni komite ZKS
Murska Sobota

VAŽNE NALOGE

OKRAJNI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI JE PRIPRAVIL NA OSNOVI ANALIZE VOLITEV NEKATERE NALOGE, TAKO ZA SAM OKRAJNI ODBOR KOT ZA VSA POLITIČNA VODSTVA OBCIN PRI NADALJNJEM DELU.

Zanimanje volivcev je treba povečati, tako da ne bo več očitkov, da poznamo volivce le ob volitvah. Gre tu za redne zbornice volivcev, ki jih bodo morale prirediti občine bolj programsko, z aktualnimi problemi. Vaški odbori SZDL naj redno obravnavajo na množičnih sestankih občinsko ali krajevno problematiko ter naj kritično spremljajo delo ljudskih odborov in organov samoupravljanja. KO naj zbere okrog sebe najbolj zavodne in aktivne delavce. Občinska vodstva SZDL naj preko odbornikov vnašajo v delo LO načela naše družbene in gospodarske, to je, socialistične politike.

V zimskem času je treba izkoristiti zanimanje državljanov z zimskim prosvetnim delom, ki naj bo prepojeno s socialistično vsebino. Okrajni in občinski politični forumi so dolžni, da oskrbe programe, predavatelje in materialna sredstva.

Na zborih volivcev, na množičnih sestankih SZDL, sindikata, KZ, LMS in raznih društev ter organizacij je treba razpravljati o aktualnih gospodarskih in družbenih problemih sedanjega časa. Na primer o resoluciji v kmetijstvu in zadružništvu, o naši ekonomski politiki, o načrtu razdelitve skupnega dohodka, o perspektivnem načrtu našega gospodarskega razvoja, o komunalnih problemih, o šolski reformi, o zunanji političnih problemih itd.

Za tako delo je potrebno, da se tako okrajni kot občinski politični aktivni usposabljaajo na različnih seminarjih.

Za zimsko politično-prosvetno množično delo je treba narediti programe, ki bodo vsebovali najbolj aktualne probleme. Nadaljnjo skrb je treba posvetiti predvsem aktivizaciji žena in mladine. Posebej mnogo dela pa bo potrebno za mladino, ki se še vedno premalo uveljavlja izven svoje organizacije, ker dela mladine še vedno ni čutiti v SZDL in na zborih volivcev, ne na zadružnih zborih in ne v delavskih sindikatih.

Prav posebno važno pa bo delo ob resoluciji Zveze ljudske skupščine o krepitevi socialističnih sil na vasi, in to preko KZ, proizvajalnih zvez in KG.

Treba je prav tako izboljšati delo kmetijskih strokovnjakov na KG, v KZ, v proizvajalnih zvezah in v OZZ.

V delavskih sindikatih bo treba nadaljevati z razpravami o novi gospodarski politiki, posebno pa še o predlogu zakona o delitvi skupnega dohodka, o perspektivnem načrtu v industrijski proizvodnji, o tarifni politiki itd. V zimskem obdobju je treba nadaljevati že lani začeto delo preko občinskih sindikalnih svetov s sezonskimi delavci ter te vključevati v politično in družbeno dejavnost.

S posameznimi zbornicami bo potrebno razpravljati o nadaljnjem razvoju obrti, trgovine in gostinstva. Razpravljati bo treba predvsem o vlogi socialistične obrti v naši družbeni dejavnosti, o vlogi trgovine in odkupa.

Nič manj skrbi ne smejo biti deležne družbene organizacije in društva. Tu je treba skrbeti predvsem za rast kulturnih, gospodarskih, socialnih in humanitarnih odnosov v mestih in vaseh.

Občinska politična vodstva naj skupno z obč. LO končno uredi v maticnih knjigah evidenco gibanja prebivalstva in s tem tudi volilne imenike po naših krajevnih uradih. Obenem pa se naj formira pri vseh KZ stalen imenik članov KZ, s svojci, ki kot družinski člani nastopajo kot proizvajalci v zadružni proizvodnji.

V jezikovno mešanem območju Lendave, Martjanec in Petrovec je treba posvetiti posebno skrb madžarski narodni manjšini in odnosom med Slovenci in madžarsko manjšino. Odpravljati je treba šovinistične izpade od katere koli strani, a še posebej razbijati šovinistične tendence malomeščanske klike v Lendavi.

Z aktivizacijo žena in mladine, z aktivizacijo zadružnega dela, z aktivizacijo raznih društev in družbenih organizacij je treba krepiti in širiti SZDL po naših industrijskih centrih in na vasi.

Občinska politična vodstva naj še prav posebej skrbne, da se bo zilo delo obč. političnega vodstva z vodstvom novih občinskih ljudskih odborov. Posebno skrb naj posvetijo delu zbora proizvajalcev, delu odborniških komisij v obeh zborih in delu svetov pri občinskem odboru, kjer je treba še prav posebej razčistiti vprašanje vloge aparata in strokovnega kadra po občinskih ljudskih odborih in odnosih do voljenih organov družbenega upravljanja v občini.

Ljudski odbor je zaživel

Paberkki s prve delovne seje Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota

Četrť čez osem je že minilo, ko so začeli v obeh zborih hkrati. Seja je bila sklicana na osmo uro, toda tedaj je manjkalo v občinskem zboru še 9 in v zboru proizvajalcev 2 odbornika. Občinski tajnik je začel prvi s kritiziranjem stare odborniške bolezni — zamuja-nja. Pridružila sta se mu predsedujoča iz obeh zborov in še nekaj odbornikov. Če smo ob določeni uri vsaj sklepni, je treba kar začeti, so negodovali nekateri, ne pa čakati; se bodo že tako navadili reda in točnosti oni, ki zamujajo. Imajo svoj prav. Koliko pripomb na račun sej, ki se »zavlečejo«, bi že vnaprej odpadlo, če bi vsem odbornikom bila prva seja ljudskega odbora — in šele potem skok sem, skok tja po mestu.

Deset minut pred deveto, že vredi razprave o spremembah

in dopolnitvah občinskega statuta, sta se kar nekam boječe pridružila ostalim dva zadnja zamudnika. Tako sta bila zbora polnoštevilna, oba v enakem dnevnem redu: najprej statut občinskega ljudskega odbora.

Odborniki so prešli osnutek že teden dni pred sejo (da bi le bilo tako tudi za naslednje seje!), zato so se kaj kmalu znašli v razpravi.

K členu 133 občinskega statuta — naj nikar ne ostane samo člen na papirju, se je oglašil odbornik iz vasi.

Da v krajevnih odborih ne gre brez vsakršnih materialnih osnov, je dejstvo, ki so ga navedli predvsem ljudje iz vasi že večkrat. Tudi zbori volivcev pred nedavnimi volitvami niso nehali brez takih pripomb.

Za pojasnilom predsednika, da bo ta del statuta treba upoštevati pri sestavi družbenega plana in proračuna občine, se je

k prvemu oglašil drugi odbornik s pripombo, da pa nikar ne stopati od načela, da naj gre finančno poslovanje krajevnih odborov v celoti preko ljudskega odbora in da naj so vsi dohodki in izdatki krajevnih odborov zajeti v okviru občinskega proračuna.

GLEDE KRAJEVNIH ODBOROV

nasploh je zdaj v soboški občini urejeno precej drugače. Doslej je bilo v območju občine 25 krajevnih odborov, novi statut jih je predvidel 42. Odborniki so to sprejeli z odobravanjem, saj je življenje krajevnih odborov doslej že v praksi pokazalo, da gre lažje in bolje tam, kjer ima vsaka vas svoj krajevni odbor. To je bila tudi želja volivcev, zato so po novem le tri vasi vključene v krajevni odbor skupaj s sosed-

njo vasjo, in to le v primerih, ko gre za dve skoraj strnjeni vasi ali pa po številu prebivalstva zelo šibko naselje.

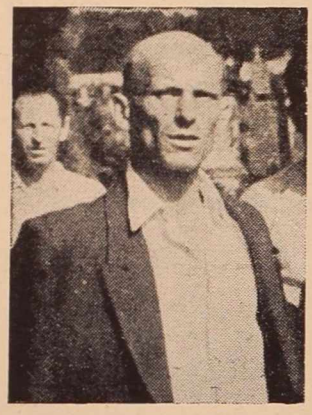
Prav razprava o številu krajevnih odborov je prinesla pred odbornike ljudskega odbora prvi primer, da je bilo treba priti do soglasja med obema zboroma. Potrošniki soglašamo s predlogom proizvajalcev — je ob tem malce hudomušno pripomnil nek odbornik občinskega zbora.

Pripomba nekega drugega je bila malo bolj pikra: ko bi se le proizvajalci potrudili tako do potrošnikov!

Eni in drugi, v obeh zborih, pa so glede krajevnih odborov bili enakih misli: zbori volivcev pa naj se vrše v vsaki vasi posebej.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Na zadnji seji okrajnega komiteja ZKS v Murski Soboti je bil izvoljen za sekretarja tega komiteja tovariš Ivan Horvat, dosedanji predsednik Občinskega ljudskega odbora v Beltincih. V mnogih krajih Pomurja

se tovariš Ivan Horvat še ni mudil, ker ga tjakaj niso vodila službena pota, zato objavljamo njegov življenjepis v zelo skrajšani obliki, da ga boste vsaj nekoliko spoznali, še preden bo prišel med vas.

Tovariš Ivan Horvat je rojen v družini malega kmeta, kakršnih je v Prekmurju mnogo. Da bi lahko samostojno živel, se je izučil za čevljarja, toda v tem poklicu ni mogel ostati, ker nikdar ni bilo v njem stalne zaposlitve. Napolit se je iskal kruha celo v Francijo, kot sezonski delavec. V domovino se je vrnil tik pred začetkom vojne. Med okupacijo je željno iskal vesti o partizanih in dobil stik z njimi, toda šele v poletju 1944. leta, kajti zametki upora so bili v Prekmurju že prvo leto zatreti, tako da dokaj časa ni bilo organizirane in obenem aktivne borbe v teh krajih. Politični delavci-ilegalci so namreč prišli v poletju omenjenega leta in so že takrat našli zatočišče na domu tovariša Horvata, od koder so potem širili tisk in resnico o partizanih.

V tistem času je dobil tovariš Horvat poziv v madžarsko vojsko, toda ni se odzval in je poletje živel v ilegali. Za njegovo aktivnost je vedelo več komunistov, med njimi tudi tovariš Miško Kranjec, ki ga je povabil s seboj, ko je dobil zvezo s Kozjanskim odredom na Pohorju. Skupaj s tovarišem Horvatom so se napotili v ta odred še nekateri drugi tovariši in spotoma se pridruževali še od drugod. Toda medtem, ko so bili

na poti, so dobili sporočilo, da je bil dan prej Kozjanski odred razbit in je okrožni komite, ki je sprejel le tovariša Miška Kranjca, sam v težavah. Tako so se morali tovariši vrniti na svoje domove.

Ivan Horvat je potlej živel v ilegali. Neki tovariši, ki so bili skupno z njim v lendavskih gorica, so bili izdani in tako so madžarski orožniki ujeli tudi njega, ga zaprli in dva dni pozneje internirali v Zalaber, kjer so bili že internirani zakrpatški Rusini. To je bilo tik pred osvoboditvijo. Takrat se je premaknila fronta z Blatnega jezera in internirani so se pomikali pod stražo proti Avstriji. Neke noči so doživeli zračni napad in to izkoristili, Ivan Horvat in še nekateri Prekmurci za beg. Srečno so se prebili do doma in po treh dneh doživeli prihod ruskih enot.

Takoj po osvoboditvi je bil tovariš Horvat izvoljen za delegata v okrajno skupščino in nato v izvršni odbor. Z nekaj tovariši je tedaj ustanovil združno čevljarско delavnico, ker je hotel ostati doma na vasi in v poklicu, toda v poklicu ni dolgo ostal, ker so ga februarja 1947 poklicali na okraj, kjer je sprejel dolžnost inšpektorja za delo. Po treh mesecih je bil izvoljen za sodnika okrajnega sodišča. Poldrugo leto pozneje je bil imenovan za predsednika okrajnega sodišča. Vseskozi je tovariš Horvat mnogo študiral, da bi bil kos težkim nalogam. Kmalu se je vživel v novo delo in ga vzbujal, da se je pozneje težko ločil od njega.

Avgusta 1949 je tovariš Ivan Horvat sprejel dolžnost sekretarja Okrajnega komiteja KPS v Lendavi. V decembru istega leta je bil izvoljen na seji okrajne skupščine za predsednika izvršnega odbora. Sekretar Okrajnega komiteja v Lendavi je ostal do polovice 1951. leta. Tedaj je odšel v enoletno srednjo partijsko šolo v Ljubljano, kjer so ga kmalu izvolili za sekretarja KPS na tej šoli. Ko se je vrnil v Lendavo, je bil zopet imenovan za predsednika sodišča in je na tem mestu ostal vse do septembra 1955. leta, ko je prevzel dolžnost predsednika Občinskega ljudskega odbora v Beltincih. Na zadnji seji okrajnega komiteja ZKS pa je bil izvoljen za sekretarja tega komiteja.

Prebivalci mnogih naših vasi že poznajo tovariša Ivana Horvata po preprosti, skromni, toda prepričljivi besedi. Povsod, kjer je deloval, vedo, da je bil mno-

gokrat med ljudmi, da je vedno objektivno presojal kot preudaren politični delavec, ki pred vsakim zaključkom stvar temeljito prouči. Za umirjenostjo tovariša Horvata je dovolj energije, ki bo odločno posegla tudi v sedanje dogajanje v Pomurju, ki še potrebuje brezkompromisnih besed in samostojnih od-

ločitev. Prepričani smo, da boste kmalu in povsod spoznali tovariša Horvata, našega novega sekretarja okrajnega komiteja ZKS, zlasti po njegovi preudarni samostojnosti in brezkompromisni pravičnosti, kakršno vsebuje njegov izrazito delavski, ljudski značaj.

V. S.

Rudi Čačinovič PREDSEDNIK OLO

Kakor smo že poročali, je bil izvoljen ob konstituiranju novega okrajnega ljudskega odbora za predsednika OLO tov. Rudi Čačinovič.

Rudi Čačinovič se je rodil leta 1914 v Rakičanu. Pred vojno se je ukvarjal v glavnem s publicistikom, prav tako je sodeloval pri nekaterih takratnih časopisih kot časnika. Kot takega so zanimali predvsem gospodarski in socialni problemi. Brez dvoma je eden izmed dobrih poznavalcev splošnih razmer v Prekmurju med obema vojnama.

Od leta 1945 je bil Rudi Čačinovič v ministrstvu za zunanjo trgovino, pozneje pa v ministrstvu za zunanje zadeve kot trgovski svetnik v Buenos Airesu v Argentini. Za tem je bil konzul v Zürichu.

Kot predsednik OLO bo glede na svoje izkušnje lahko v marsičem pripomogel k splošnemu razvoju Pomurja.

OB ODHODU

Na sejah Okrajnega komiteja ZKS in okrajnega odbora SZDL M. Sobota, dne 18. nov. 1957, sta tovariša Ledinek in Gričar odložila svoje funkcije, ker odhajata na enako odgovorno delo v Maribor. Vsi, ki smo delali z njima in vsi, ki ju poznamo, čutimo tovariško dolžnost, da se jima za njuno požrtvovalno delo v imenu prebivalstva Pomurja ob odhodu prav iskreno zahvalimo.

Tov. Ledinek je prišel k nam februarja 1955. Pred tem je ves čas po osvoboditvi opravljal zelo važne funkcije v ljudski oblasti. Bil je šef prosvetnega oddelka pri Okrožnem ljudskem odboru v Mariboru, šef republiške personalne službe, pomočnik ministra za prosveto, predsednik Mestnega ljudskega odbora v Mariboru. Že pred drugo svetovno vojno je kot učitelj delal v naprednem učiteljskem gibanju, med okupacijo je bil preseljen v Bosno, kjer se je priključil partizanom in je že tam opravljal važne funkcije. Če smo na kratko spoznali njegovo delovno in težavno življenjsko pot, nam je jasno, da mu je trdo in delačno življenje dalo ogromno izkušenj. In te bogate izkušnje je prinesel k nam, ko je začel delati pri nas kot sekretar. Zato ni čudno, da je njegov odločni nastop, njegovo dosledno zahtevanje, da se morajo sprejeti sklepi točno izvajati, nale-

Kakor vsako leto, tako bodo tudi letos naši kraji proslavljali Dan republike. V Murski Soboti bo danes svečana akademija v počastitev Dneva republike. Akademija bo v kinodvorani »Park«.

Prav tako danes, bo proslava v veliki dvorani kina »Nafta« v Lendavi. Dopoldne pa bodo proslave v lendavskih šolah. Samostojne akademije pripravljajo tudi v vseh večjih krajih lendavske občine, tako v Turnišču, v Bogojini, Dobrovniku, v Veliki Polani in drugod.

V Ljutomeru bo osrednja proslava danes. Program je pripravil občinski odbor SZDL skupno z domačo »Svobodo«. Proslave bodo tudi v Križevcih, Veržetu, Cezanjevcih, Razkrižu, Logarovcih in na vseh šolah.

Na Cankovi bo akademija, ki jo bo pripravil domači Partizan; na območju cankovske občine bodo proslave še v Rogoševcih, v Pertoci, v Kramarovcih pa bodo razdelili ob tej priložnosti nagrade najboljšim volilnim enotam.

nejša mesta. Bil je dosleden borec za uresničevanje partijske linije, Kdor ga pozna vsaj malo globlje, mora priznati, da je na zunaj sicer trda skorja, da pa je njegova osebina do-

bra in nadose poštena, da je dosledno zagovarjal skupne koristi. Vsakomur je podedal resnico o obraz, pa naj si je ta bila prijetna ali trpka. Njegova neumorna delačnost in njegov način vključevanja članov komiteja in odbornikov o delo ob temeljitih analizah je prinesel rezultate, ki so danes vidni v Pomurju. Zato, dragi Miloš, odhajaš z mirno vestjo od nas, kajti kot komunist in človek si v polni meri opravil svojo dolžnost. Bil si nam strogi voditelj, bil si nam pa tudi moder svetovalec in učitelj. Hvaležni smo Ti, obenem pa nam je žal za teboj.

Tov. Gričar je bil pri nas nad 5 let. Najprej je bil sekretar Okrajnega komiteja v Ljutomeru, po združitvi okraj pa je prevzel funkcijo sekretarja OO SZDL, obenem pa je opravljal še posle organizacijskega sekretarja, dokler ni prevzel mesta predsednika pri okrajnem sindikalnem svetu.

Kot mladega fanta, rojenega v skromni družini med zagorskimi hribi, ga je pot za kruhom privedla pred vojno v Maribor. Zaposlil se je v tekstilni industriji in kaj kmalu našel povezavo z naprednimi delavci. Borba za delavske pravice v raznih demonstracijah in štrajkih sta izklesala mladega Jožeta. Zato je tudi takoj ob začetku okupacije spomel na težko, a pravilno pot. Spomenica mu danes to potrjuje. Partizanska pot ga je vodila gori do Mure in doli do Save pa čez na Dolenjsko. Ob odgovornih nalogah se je razvil o vnetega in vestnega partijskega delavca. Zato so mu bile po osvoboditvi zaupane mnoge odgovorne funkcije. Bil je v Mariboru, na Koroškem, v Ljubljani in še drugod. Kdor je imel priložnost bližje spoznati tov. Gričarja, ta mora priznati, da je Metod dosleden borec za socializem, da nikoli ni štedil svojih sposobnosti in sil za čimprejšnjo uresničitev teh ciljev.

Nadalje mora priznati, da je tov. Gričar zvest tovariš, ki je osebno skromen, a dosleden do kraja pri izpolnjevanju sklepov. Njegova zasluga je, če so danes organizacije SZDL trdne in če so sindikalne organizacije poglabile in utrdile svoje delo.

V Petrovcih pripravlja proslavo 29. novembra občinski odbor SZDL skupno s tamkajšnjimi granicarji. Ti bodo nastopili z nekaterimi pevskimi točkami in z recitacijami, prav tako šolski otroci.

V radgonski občini pripravljajo proslave na vseh šolah, razen tega pa bo osrednja proslava v Radgoni in še v nekaterih drugih krajih kot n. pr. v Žepovcih.

Pri Vidmu bo osrednja proslava danes, večje proslave pa bodo tudi v Bučkovcih in še v nekaterih drugih krajih občine.

V vseh krajih so občinski odbori SZDL pritegnili k pripravam za proslave vaše odbore SZDL, osnovne organizacije ZKS in učitelje. Priprave so potekale v vseh krajih precej dobro, zato je upati, da bo tudi udeležba na samih proslavah zelo dobra.

OBČNI ZBOR sindikalne podružnice v slatinskem podjetju

V soboto je bil dobro obiskan občni zbor sindikalne podružnice slatinskega podjetja. Udeležili so se ga domala vsi člani. Zboru so prisostvovali zastopnika okrajnega in občinskega sindikalnega sveta tov. Rudi Rapl in Ivan Stelcer ter sekretarka občinskega komiteja ZKS tovarišica Marija Levar.

Sindikalna podružnica podjetja je ena najmočnejših v občini, saj šteje okrog 350 članov. Na zboru so ugotovili, da se organi samoupravljanja iz leta v leto bolj uveljavljajo. S pomočjo organov samoupravljanja je podružnica dosegla vidne in zadovoljive uspehe posebno v proizvodnji. Po osvoboditvi je prevzela zastarele obrate in z njimi osnovna sredstva. Zato je bila spočetka zmogljivost v proizvodnji majhna in ni mogla kriti vseh potreb. Ob primerjavi letošnje proizvodnje s prejšnjimi leti, so v zadnjih letih napravili velik korak naprej. Uspehi, posebno pri modernizaciji strojnih naprav pa bi bili še boljši, če podjetje ne bi prevzelo in upravljanje še gostinskih obratov, v katere je bilo treba vložiti večja finančna sredstva za popravilo in izboljšanje gostinskih objektov in za kritje izgube.

Podjetje je konec meseca oktobra doseglo letni plan 15 milijonov 200 tisoč steklenic. Predvidevajo, da bodo do konca leta nalili še 1 milijon 500 tisoč steklenic mineralne vode, s čimer bodo plan presegli za okrog 20 odstotkov.

Plačilni sistem v podjetju bo treba glede na težo in pogoje dela še urediti. V podjetju so normirana skoraj vsa delovna mesta. Norme so pravilno postavljene in ugodno vplivajo na proizvodnjo. Da bodo dosegli še večje prihranke na materialu, lomu steklenic itd., so v mesecu oktobra sprejeli premijski pravilnik, ki naj bi bil spodbudnik za še večjo proizvodnjo.

Z gradnjo novega obrata, ki ga bodo začeli graditi prihodnje poletje, bodo proizvodnjo enkrat povečali. Z ustvarjenimi finančnimi sredstvi bo mogoče modernizirati in razširiti tudi obrata v Radencih in Petanjcih.

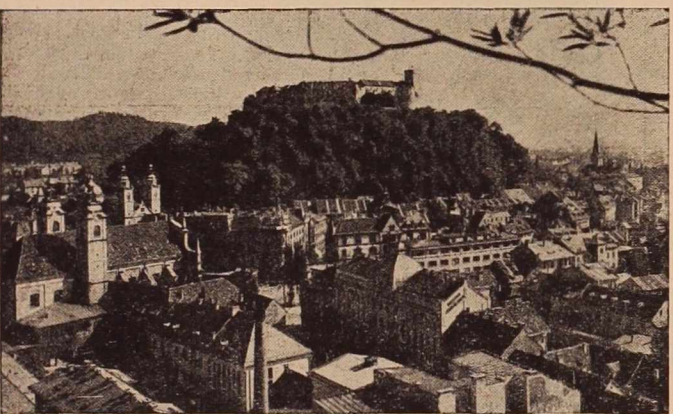
V bodoče bo morala podružnica posvetiti več pozornosti vzgoji strokovnega kadra, stanovanjskemu vprašanju, kulturno-prosvetni dejavnosti in izobraževanju svojega članstva.

Ika.

90 - LETNICA I. slovenskega tabora V LJUTOMERU

Prihodnje leto bodo predvidoma v Ljutomeru svečano proslavljali 90-letnico Prvega slovenskega tabora, pomembne zgodovinske narodnoobrambne manifestacije, ki je bila v Sršenovem logu in je takrat privabila v prleško metropolo na tisoče ljudi, ki so govorili uglednih narodnih buditeljev in kulturnih delavcev javno izpričali svojo neomajno voljo in pripravljenost za obrambo narodne bitnosti in napredka.

Proslava bo imela, kot kaže, vseslovensko obeležje. V Mariboru so že ustanovili poseben pripravljalni odbor, v katerem so ugledni javni in kulturni delavci. Tak pripravljalni odbor pa nameravajo v kratkem ustanoviti tudi v Ljutomeru, tako da bo proslavljanje tega narodnega jubileja dobilo tudi vso podporo lokalnih činiteljev.

Z letne skupščine KPA NEZADOVOLJSTVO Z DOSEDANJIM DELOM

Na redni letni skupščini Klubu prekmurskih akademikov, ki je bila 18. novembra v Ljubljani, so člani kritično razpravljali o mnogih pomanjkljivostih, ki jih je bilo čutiti pri klubskem delu v zadnjih dveh letih. Osnovna značilnost tega dela je nepovezanost z različnimi problemi družbenega, kulturnega in političnega življenja v Prekmurju in ki tudi v klubu niso našli pravega odmeva. Nujna posledica je bila notranja organizacijska razvrstitev in neprizadetost članov. Tako je klub v dveh letih uprizoril le eno dramsko delo, priredil nekaj družabnih prireditev in dva akademska plesa, poleg tega pa še skupaj s Prleškim študentskim klubom dve namiznoteniški prvenstvi okrajnih študentskih klubov.

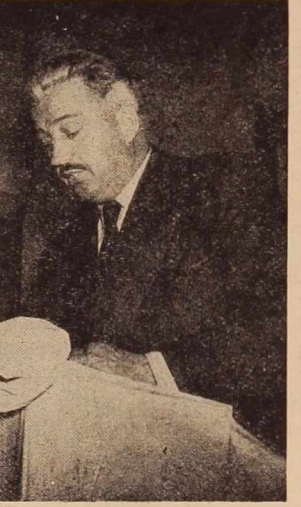
Potrebno pa je tudi poudariti, da resna pripravljenost članov tudi pri določenih forumih ni

našla pravega odziva. Spomladi je na primer več študentov pripravilo različna predavanja, toda potem jih nihče ni poklical oziroma povabil. Enako je bilo ob obletnici Oktobrske revolucije, ko je pripravljali odbor povabil oba kluba k sodelovanju in je več članov pripravilo tudi predavanja, a se potem ob proslavah nihče ni spomnil nanje.

Klub šteje sedaj nad 100 rednih članov, ima pa tudi precej častnih članov. Za prekmurske študente, zlasti madžarske, pripravlja sedaj ustanovitev posebne sekcije v Zagrebu. Za ustanovitev sekcije je bil izvoljen pripravljalni odbor. Težišče dela te sekcije naj bi bilo med madžarsko manjšino. Prav tako je doseženo tudi tesnejše sodelovanje s Prleškim študentskim klubom in sicer preko koordinacijskega odbora pri OO SZDL.

Za študijsko leto 1957-58 pripravlja klub poleg tradicionalnega akademskega plesa še diskusijske večere z okrajnimi političnimi funkcionarji o raznih problemih Prekmurja in Pomurja. Te diskusije so toliko bolj nujne, ker je prav nezanimanje za te probleme bila tudi osnova slabega dela. Za začetek pripravlja odbor pogovor o reviji »Svet ob Muri«. Razen tega je bilo na skupščini še sklenjeno, da bo dramska sekcija uprizorila komedijo Richarda Nasha »Vremenar«, spomladi pa naj bi klub pripravil »Kulturni teden« ali »Študentski festival« z raznimi prireditvami in gostovanji od kulturnih do športnih in prosvetnih. Klub že tudi dalj časa razmišlja o organizaciji gostovanja enega izmed slovenskih gledališč.

šb

tel včasih na osuple obraze redkih komednežev, kajti takšnega doslednega in poglobljenega dela niso bili v Pomurju navajeni. Spoznal se je na ose stvari in je zato lahko svetoval vsakomur. Najbolj se je zagrizel v gospodarstvo ter tukaj jasno pokazal, kaj je zdravega socialističnega in kaj je nazadnjaškega in zavirajočega. Obenem pa je hitro in pravilno ocenjeval kadre ter sposobne smelo dvigal na odgovor-

IZ UREDNIŠKEGA PREDALA

Tudi letos je dobilo naše uredništvo kup pism vojakov iz vseh delov naše domovine. Ker je bilo teh pism, pa čeprav bi jih še tako krajšali, več kot za eno časopisno stran, smo jih, da ne bi bilo zamere, odložili kar vse.

Zelim pa vsem, ki so nam pisma poslali, vse najboljše ob našem velikem Prazniku 29. novembra!

Uredništvo

Rast naše ljudske oblasti

Ženam pripada enak delež

Letos praznujemo Praznik republike 29. november s posebnim zadovoljstvom, ker smo opravili važno delo: volitve v ljudske odbore. To delo so opravili naši volivci zelo dobro, saj je dosegel naš okraj v republiki drugo mesto. Veseli smo lahko tudi zato, ker smo s tem še bolj utrdili našo ljudsko oblast ter ji s tem dali možnosti za hitrejši in boljši razvoj.

Za naš list napisal

FRANC ROGL, predsednik OO SZDL

Začetki naše ljudske oblasti segajo v leta narodnoosvobodilnega boja. Znano je, da so bili povsod na osvobojenem ozemlju takoj izvoljeni Narodnoosvobodilni odbori, ki so dejansko prevzemali oblast ter so skrbeli predvsem za borce, za njihovo prehrano, obleko, zdravila, doma pa so skrbeli za to, da je bilo čimveč zemlje obdelane.

Po osvoboditvi so bili izvoljeni krajevni ljudski odbori. V težavnih pogojih, ki jih je pustila vojna, so morali ti odbori predvsem skrbeti za to, da je bila zemlja obdelana, da so skrbeli za hrano industrijskim predelom in mestom, da se je popravilo, kar se je dalo, da je stekla produkcija, da so bile zacetene vsaj najhujše rane. Dela je bilo na pretek, vendar je takrat bilo treba v glavnem izvrševati naloge, ki so prihajale od zgoraj od višjih organov. Razumljivo je, da je bilo treba takrat z vrha odrediti stvari, da smo vzpostavili za silo normalno življenje in dobili osnovne podatke, na podlagi katerih smo mogli nadalje razvi-

Ljudski odbori — temeljni organi oblasti

Nadaljnji razvoj je vedno hitrejši. Krajevni ljudski odbori postanejo premajhni in se združujejo v občine, ki štejejo še po nekaj tisoč prebivalcev, tudi manjši okrajni postajajo odvisni, zato se med seboj združujejo. Že leta 1953 navaja Ustavni zakon, ko govori o družbeni in politični ureditvi FLR Jugoslavije, da so temelji socialistične demokracije družbena lastnina proizvodnih sredstev, samouprava proizvajalcev v gospodarstvu in samouprava delovnega ljudstva v občini, mestu. Ljudski odbori pa postanejo temeljni organi oblasti delovnega ljudstva na svojem področju, to je v občini oz. v okraju.

Pred dobrima dyema letoma smo dobili nove občine — komune, ki so doslej dobro prestale prve preizkušnje, vsekakor pa so še le na začetku svojega razvoja. Ker pa mora biti komuna predvsem ekonomska družbena enota, nam je jasno, da bo tam, kjer sedanja komuna ne ustreza gornjim zahtevam, še moralo priti do manjših ali večjih reorganizacij, vendar pa občina-komuna ne bo več odpravljena. Nova občina je dobila mnogo pravic, ki jih je prej imel okraj, toda ta proces še ni končan. Okraj bo iz-

jati proizvodna sredstva. Takrat pri KLO ni moglo biti govora o družbenem upravljanju, kakor tudi v podjetjih še ni moglo biti delavskega samoupravljanja. Sredstva so se zbirala v republiškem merilu in od tam so se za nujne potrebe vračala preko okrajnih ljudskih odborov. Zavest naših ljudi takrat še ni bila toliko razvita, da bi bilo mogoče uvesti

družbeno upravljanje nad proizvodnimi sredstvi. Ravno to pa nam kaže, kakšen razvoj je napravil naš državljani od takrat do danes. Zato bi nekako takole označili tedanje stanje: socialistična revolucija, ki nam jo je omogočila narodnoosvobodilna vojna, je odvzela kapitalističnemu razredu proizvodna sredstva, obenem pa je bila organizirana oblast delovnih ljudi. Operativno vodstvo gospodarstva je moralo ostati v rokah državnih izvršnih in upravnih organov.

Velik preokret v družbenih odnosih se začel leta 1950, ko smo začeli uvajati delavsko upravljanje nad proizvodnimi sredstvi. Bistvo tega upravljanja je v tem, da je odpadel posrednik, t. j. organ državne uprave med proizvodnimi sredstvi in proizvajalci, proizvajalci sami pa so dobili pravico odločanja o presežku vrednosti dela. Funkcija organov državne uprave se omeji na kontrolo zakonitosti, medtem pa se pričinja razvijati družbeno upravljanje od spodaj navzgor.

gubljal na svoji veljavi in bo ostal skupnost komun, kar smo z zadnjimi volitvami, ko smo iz vrst občinskih ljudskih odborov izvolili okrajne odbornike, še posebej potrdili. Če smo rekli, da je komuna predvsem ekonomska družbena enota, je njena glavna naloga razvijati proizvodne sile, okraj pa ostane nosilec političnih funkcij v tej skupnosti komun. Novim občinam je že sedaj delno omogočeno razvijati proizvodne sile s pomočjo skladov, ki jih bivše občine niso imele. Prišlo pa bo do tega, da bodo občine same odločale o uporabi družbenih dohodkov svojega terena, ko bodo predhodno zadostile obveznostim širših družbenih obveznosti. To pomeni, da bo del dohodkov odvajala za potrebe celotne države kakor so na primer vojska, državna uprava, večje prometne naprave itd., medtem pa bo v celoti vzdrževala in razvijala kulturno prosvetne ter zdravstvene in socialne ustanove. Ker govorimo o dosedanjih rasti naše oblasti, ne bomo več razpravljali, kako se bo občina-komuna razvijala še v naslednjih letih in desetletjih, pač pa se pomudimo pri njenih sedanjih organih upravljanja, kako opravljajo svoje delo.

Novi odbori — nove sile

Dve leti so vodili občine in okrajni odborniki, ki so bili izvoljeni leta 1952 še v bivše občinske in okrajne odbore. V odbore novih občin in združenega

okraja so bili kooptirani najdelavnejši. Vendar se ob ustanovitvi komun marsikdo ni zanašal. Zato je bilo delo marsikatero odborniške komisije le formalno

in slabo. Tudi nekateri sveti so še slabo delali. Na splošno pa moramo reči, da je delo teklo dokaj dobro, ponekod pa so posamezni sveti delali prav lepo. Vsekakor pa so se najbolj uveljavili krajevni odbori. Tam, kjer ni šlo gladko, so se vse preveč zanašali na občinski oz. okrajni aparat in mu prepuščali vodstvo. Uslužbenci so večinoma razumeli svojo novo vlogo, da so namreč delali po predpisih in so navzven predvsem nastopali kot zaščitniki zakonitosti. So pa še bili in so še uslužbenci, ki so podcenjevali ljudski odbor in predsednika, kakor je n. pr. neki »šefič« na neki občini, ki je prišel nedavno v sejno sobo med sejo ob-

svetnih ustanovah in zavodih upravne odbore, enako so se razvili tudi pri vseh zdravstvenih in socialnih zavodih in ustanovah. Hišni sveti, stanovanjske skupnosti, potrošniški sveti — vse to so sestavni deli demokratičnega mehanizma, ki mu pravimo družbeno upravljanje. Ravno ta prehod na tako širino je bil za marsikatero našega državljana premalo viden in jasn. Vendar pa je večina naših ljudi le sledila temu prehodu in mnogi se trudijo, da bi doprinesli svoj delež k skupnemu napredku. Sem lahko štejejo tudi nekatere upravne odbore KZ, nekateri pa še hočejo po starem: najprej sebi, ostalim članom pa, če kaj ostane.

R A Z P I S

za novi tečaj pri Politični šoli CK ZKS

(od 6. februarja do 31. junija 1958)

Tečaj Politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se že uveljavili v organih delavskega in družbenega upravljanja, v organih oblasti, sindikatih, društvih itd., in jim daje potrebno širše znanje iz politične ekonomije in znanstvenega socializma.

Prijave z osebni podatki, s podatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, znanstvitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošljite najkasneje do 10. januarja 1958 na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 39 in tudi na svoj občinski komitej ZKS.

O sprejemu v tečaj in v internat, ki je pri Politični šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobite na upravi šole, oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

činskega zbora brez trkanja, stopil k mizi, vrzel nanjo šop papirjev rekoč: »To jim razdelite, da mi ne bo treba teh hudčev po seji loviti.«

Delavsko samoupravljanje je rodilo zbere proizvajalcev, ki smo jih slednji dobili tudi v občinah. Ti zbori so najbolj poklicani, da razpravljajo o možnostih gospodarskega napredka in razvijanja raznih novih obrov. Skrbeti pa morajo mnogo bolj kot doslej tudi za pravilno in dosledno delavsko upravljanje. Prvi kongres delavskih svetov nam je pokazal, kako globoko in široko se je razvilo samoupravljanje delavcev. Ističasno, ko so se krepili delavski sveti, se je začelo razvijati tudi družbeno upravljanje. Sedaj imamo v vseh šolskih in pro-

Zadnje volitve v občinske ljudske odbore so nam pokazale, da so naši volivci razumeli našo pot socialistične demokracije, ker se zavedajo, da le ta vodi naprej. Vse to široko samoupravljanje je zajelo naše ljudi, zato ga je treba še razvijati in poglobljati, ziva pa se naj v ljudskih odborih, kot najvišjih predstavnikih ljudske oblasti. Novi odborniki so z vso resnostjo prevzeli svoje funkcije in zato upamo, da jih bodo z vso vestnostjo in sposobnostjo opravljali. Bilo je tudi nekaj primerov bolesterne ambicioznosti pri dodeljevanju funkcij v novih odborih. To prav gotovo ni v skladu z našo družbeno stvarnostjo, če nekdo svoje osebne interese postavlja pred družbene.

Pohod

France Kosmač

V meglo in mraz zapita zora,
brigado ostajajočo je oblila.
Vsi trdi so še udje od napora,
a rezka sapa jih bo poživila.

Nemirni konji širijo nozdri,
svetilke švigajo v rokah vodičev.
Kolona je nared! Že stopa prvi
v nevidno gaz, ki pelje preko gričev...

Počasi padajo z oči nam sanje,
molče se tipljemo v teme jutranje...
Vseeno, kod gremo: Popsod, popsod

nas bliže, bliže k cilju pelje naša pot...
Ta misel nam prihodnost razsvetljuje,
ta misel pot in mraz in čas zmaguje.

MARIČKA ZNIDARŠIČ: NALOMLJENA VEJA

Cankarjeva založba v Ljubljani je pred kratkim izdala prikupno pesniško zbirko Maričke Znidaršičeve: »Nalomljena veja«. To je tretja pesniška zbirka notranjske samorastnice. Znidaršičeva se je začela oglaševati s svojimi pesmimi že pred vojno, vendar njen pravi razvoj sodi šele v povojna leta. Leta 1950 je izdala svojo prvo pesniško zbirko »Pesmi izpod Snežnika«, dve leti pozneje pa zbirko »Človek in zemlja.«

Znidaršičeva ni noben revolucionar v našem pesništvu in tudi njena izrazna sredstva niso nekaj novega. Pesmi Maričke Znidaršičeve so preproste, prikupne in iz njih diha samota notranjskih gozdov in poljan. Od prvih dveh pesniških zbirk do tretje ni pesnica naredila kakšnega posebnega koraka naprej, pač pa se je umirila in v njenih pesmih zasledimo nov motiv: ljubezen in smrt. Ta motiv nekako spremljamo skozi vso zbirko in reči moram, da je ravno v teh pesmih Znidaršičeva najmočnejša.

V zbirki Maričke Znidaršičeve so tudi tri pesmi s prekmurskimi motivi in to »Noč jec«, »Nevihla« in »Samotni mlin«. Tako je pesnica razen rodni Notranjski zapela pesem tudi široki prekmurski ravnini, ki že dolgo zastonj čaka svojega pesnika.

Gapa

Pomenek z ženami pri Gradu me je šele prepričal o težavah, ki ženam preprečujejo sodelovanje v delovanju šolskih in krajevnih odborov ter upravnih odborov kmetijskih zadrug. Ni vzrok v tem, ker so žene nedelavne, ampak v miselnosti nekaterih, da je mesto žene samo doma v gospodinjstvu in pri otrokih. Odrekajo jim pravico sodelovanja pri reševanju skupnih vprašanj in potreb. Mlada kmetica iz Hodoša pa je rekla: »Vem, da je moja prva skrb domače delo. Vendar ko uredim otroke, pripravim hrano družini in opravim živino, rada grem na sestanek, kjer se pomenu o naših skupnih stvareh. Čutim, da je to tudi moja dolžnost.«

naše pomursko pravilo. Žene, ki so s svojim delom že zaslužile zaupanje ljudi, srečujemo danes širom našega okraja. Tudi v Vardarici, na Cankovi v Lendavi in Belincih, največ jih je pa v Ljutomeru, Murški Soboti in Radgoni. Samo pri nekaterih bi se ustavili: v Dankovcih pri Lini Smodiševi, predsednici kmetijske zadruge, v Črncih pri Mileni Milkovičevi, inženirki agronomije. Pomembno delo opravljata in vlagata velike napore za izboljšanje naše kmetijske proizvodnje. Možnosti za uspešnejše svinjerejo, kokošerejo, rejo govedi in dviganje poljedelskih donosov — je še mnogo. Tovarišici Kerčmar Justina in Vertot Kri-

MARIJA PRIZMIČ, org. sekretar OK ZKS

Jolanka ni sama. Tudi po naših najbolj zaostalih vaseh srečujemo žene, ki so po svojih pametnih zaključkih in predlogih prerasle marsikatero, v sebe zaverovanega moža. Pomoči rabijo in postale bodo delavni člani raznih naših odborov. Ljudje v lendavski občini ne bodo pogrešili, če bodo zaupali nekaj mest v šolskih odborih ženam, saj vemo, da so problemi šole prav materam najbližji in jih bodo tudi najdoslednejše reševale. — Nekdaj žene res niso imele volilne, niti drugih pravic, veljal je stari zakonik, ki je v čl. 91 določeval, »da je mož glava družine, ki ima osebno pravico voditi hišno gospodarstvo in mora zakonsko ženo po svoji imovini dostojno vzdrževati in jo zastopati v vseh primerih«. In v členu 92 je bilo odredeno, da žena uživa pravice moževega stanu in ga je dolžna v gospodarstvu in pridobivanju podpirati po svojih močeh, se držati njegovih ukazov sama in skrbeti, da se jih tudi drugi drže. V tistih časih je bila tudi žena za svoje delo slabše plačana in ni imela vseh možnosti za svojo izobrazbo. Vzgojena je bila kot manj vreden človek, ki ima pravico do dela, v nobenem primeru pa nima pravice odločanja.

Pa vendar nas toliko loči od tistih časov. Kot veličasten mejnik te velike epohe stoji množice nesebičnih ustvarjalcev mlade socialistične domovine, ki so v njene temelje napisali besede o enakopravnosti, o enakih dolžnostih in enakih pravicah. Milijoni so za ta svetla pravila umirali in nam pustili najplemenitejšo željo — uresničite naše cilje. Za to milijone ljudi v svetu ne živi samo za svoje ozke interese, ampak gradijo mehanizme socialistične družbe.

Naši zakoni ne govorijo več o družinskih poglavarjih ampak sta si v zakonskem sožitju mož in žena enakopravna. Dolžna sta si biti zvesta in si medsebojno pomagati, da ustvarita čim toplejši in varnejši domovanje svojim otrokom. Kako bi naj bilo sicer drugače? — Okrog 3.000 žena v delovnem razmerju v našem okraju skrbno prilaga svoj zaslužek v skupne družinske blagajne in bistveno izboljšuje življenjske pogoje svoje družine. Vse kmečke gospodinjstvo, ki neutrudno obdelujejo svoje vrtove in njive in redijo živino vseh vrst, ustvarjajo toliko kmečkega dohodka kot možje. Trdim lahko, da delovni dan kmečke gospodinjstvo presega število delovnih ur večine gospodarjev. Zato tudi želimo sodelovanje te marljive in izkušene žene v reševanju vsakdanjih problemov našega življenja. Zakaj je toliko nerešenih problemov okrog zdravstvene službe, zdravstvene zaščite, nepoštenega poslovanja poedincev? Mnoge bi lahko rešili, če bi organi družbenega upravljanja bili zahtevnejši in bi doslednejše reševali interese družbe. Povsod najsi bo to v kmetijski zadruzi ali v podjetju v šoli ali v trgovini, bi nam pametni predlogi žena bili koristni.

Če ugotovimo, da volivci niso dali zaupanja niti eni ženi za odbornika občinskega ljudskega odbora v Belincih in Gradu, v Martjancih in Petrovcih, ne moremo trditi, da je to

stina v Tovarni perila Mura v Murški Soboti sta na čelu organov delavskega upravljanja te velike gospodarske organizacije, ki zaposluje v veliki večini le žene. Sivajo, likajo in urejujejo svoje izdelke in ko jih opazuje, jim daš vse priznanje. V dobro organiziranem delovnem procesu so delavke postale del strojev in njihova storilnost je izredno visoka. Tudi problemov ne manjka okrog proizvodnje, strojev in kreditov, skrb za ljudi in socialistične odnose. Tovarišica Sida Podleskova, sekretarka Okrajnega odbora SZDL v M. Soboti in Marija Levar, predsednica Občinskega odbora SZDL v Radgoni imata poleg svojega rednega dela veliko dolžnost v naši največji politični organizaciji. Skrb za pravilno delovanje osnovnih organizacij in forumov, skrb za izobraževanje ljudi in čim popolnejše delovanje mehanizmov družbenega upravljanja so cilji, ki ju vodijo v njunem delu. Marija Barbaričeva, Marica Zacherlova, Irena Svetec so odbornice občinskih ljudskih odborov in okrajnega ljudskega odbora in predsednice svetov pri ObLo. Svoj prosti čas posvečajo iskanju novih poti in načinov za nešteto primerov socialno ogroženih družin in otrok, ki jim družba mora nuditi to, kar jim dom ni dal. In še mnoge vidne delavke društev, organizacij, upraviteljice raznih ustanov, načelnice odsekov in tajništve s svojim delom pomagajo urejati in lepšati naše vsakdanje življenje. Žene so našle svoje mesto med ustvarjalci proizvodnje, v političnih, družbenih, društvenih in upravnih organizacijah in v vsakim dnem dobivajo več in več zaupanja družbe.

Dr. PETER SOKOLOV

Dne 18. novembra 1957 je umrl dolgoletni zdravnik Zdravstvene postaje Videm ob Ščavnici dr. Peter SOKOLOV. Dr. Sokolov se je rodil leta 1879 v Rusiji, kje je končal leta 1912 medicinski študij. Po končani 1. svetovni vojni je prispel leta 1923 v naš kraj, k Vidmu ob Ščavnici in prevzel mesto okrožnega zdravnika. Ta svoj poklic je vršil vse do svoje smrti vestno in požrtvovalno, rekel bi, do pičice natančno. Razumel je našega človeka v dneh njegove sreče, še bolj ga je razumel v dneh nesreče in trpljenja. Za časa okupacije je bil tih in skromen podpor-nik naše NOV. Koliko zdravlil je potovalo iz njegove ordinacije na naše zeleno Pohorje ter reševalo življenja našim borcem za svobodo. Nikoli ni iskal za svoje delo slovesa ali priznanja. To priznanje pa mu je dal predsednik republike tov. Tito, ko ga je odlikoval z redom dela III. stopnje.

Kako priljubljen je bil dr. Sokolov je pač najlepše pokazal njegov veličasten pogreb, katerega se je udeležilo naše ljudstvo v izrednem številu.

Zanimivo je tudi to, da je pokojnik delal do svoje smrti, saj je zadnjega pacienta sprejel in zdravil šest ur pred svojo smrtjo. Vsi, ki smo dr. Sokolova poznali, mu ohranimo časten spomin.

Umrli je mož!
Ne, ni umrl.
Le trudne je oči zaprl.

Zdravniku dr. P. Sokolovu časten spomin, rodbini pa naše globoko sožalje!

-ot-

PAUL BERNA: KONJIČEK BREZ GLAVE

V Franciji je že nekako ustaljena navada, da o književni žetvi domačih avtorjev nimajo glavne besede samo učeni kritiki, temveč tudi bralci. Razni književni klubi organizirajo ankete med bralci ter vsako leto podelijo literarno nagrado pisatelju, za katerega se je izreklo največ bralcev. Med mladinskimi pisatelji je v letu 1955 dobil literarno nagrado »Grand prix littéraire du Salon de l'enfance« Paul Berna za mladinsko povest »Konjiček brez glave«. Med dvesto mladinskih deli so prav to povest izbrali mladi bralci kot najbolj priljubljeno knjigo leta.

Zakaj je knjiga dosegla tak uspeh med francosko mladino? Odgovor na to vprašanje ne bo težak. Knjiga je pisana izredno zanimivo in napeto z dobrim poznavanjem otroške duševnosti in zato ni čudno, da so otroci glasovali zanjo. Povest ima vse tiste kvalitete, ki jih mora imeti dobro mladinsko čtivo.

»Konjiček brez glave« je mladinska de-hovit predgovor.

tektivska povest, ki se dogaja v nekem revnem predmestju. Skupina otrok, ki jih družijo zglede tovarštvo, ima konjička brez glave, star polomljen tricikel, s katerim otroci dirkajo nizdol strme, predmestne ulice. To edino otroško bogastvo pa jim nekega dne ukradejo neznanici. Otroci prijavijo tatvino policiji, toda ta se ne zmeni za ničvredno otroško igračo, ker ima važnejše opravilo: izslediti mora tatove, ki so ukradli z vlaka milijon frankov. Otrokom tako ne preostane nič drugega, da sami začno iskati tatove svoje igrače. S slogo, nesebično pomočjo in zglednim tovarštvom po raznih zapletljivih odkritjih storilce, ki so pravtisti, katere že dalj časa išče policija. Tatje sprejmejo zaslužen plačilo, otroci pa svojo igračo, ki jim pomeni več kot milijon frankov.

Verjetno bodo mladi slovenski bralci prebrali knjigo s takim zanimanjem kot njeni hovi francoski vrstniki, razvedril pa se bo ob njej tudi odrasli bralec.

Knjigo je izredno dobro prevedel Janko Moder, ki ji je tudi napisal zanimiv in du-

ZAPISKI O ŠTIRILETNEM DELU

Ustavni zakon, ki ga je sprejela skupščina januarja leta 1953, je dal upravi regulativno in ne kot dotlej operativno vlogo. Upravni organi ne morejo več imeti vloge predstavniških teles, pa tudi medsebojni vertikalni odnosi posameznih upravnih služb niso oblastvenega značaja. Vsaka teh uprav je neposredno odgovorna svojim teritorialno političnim telesom. S tem je bila odpravljena nevarnost osamosvojitve in birokratizacije uprave, ki deluje samo v območju uporabe zakonov in zaštite zakonitosti.

Ustavni zakon je torej načelno proglasil samoupravljanje delovnega ljudstva v občinah in okrajih kot osnovo naše družbene politične ureditve.

Skupščina je v smislu ustavnega zakona že julija 1953. leta uveljavila družbeno upravljanje v zdravstvenih ustanovah, decembra istega leta pa je v družbeno upravljanje vključila tudi stanovanjske zgradbe ter ustanove javnih služb. Zvezni izvršni svet pa je januarja 1954 objavil uredbo o kmetijskih zadrugah.

Toda to je bilo že v obdobju zakonodajnega dela skupščine tretjega sklica, ki je, kakor bomo videli, uspešno nadaljevala delo v smislu ustavnega zakona iz januarja 1953.

Po izvolitvi 22. novembra 1953 je nova skupščina na prvih dveh sejah izvolila svoje predsedstvo, predsedstva obeh zborov in skupščinske odbore, nakar so sledile tri seje, ki jih v celotnem štiriletnem obdobju prištevamo med najplodnejše.

Z gospodarskega področja je skupščina v prvem obdobju od 5. marca do 2. julija sprejela zakon o prometu z zemljišči in poslopji, ki pomeni sprostitve prometa z zemljišči in poslopji, tri zakone o kmetijstvu, ki so uredili vprašanje zaštite živine in rastlin pred kužnimi boleznimi in škodljivci ter vprašanje prometa s semeni. Sprejet je bil tudi zaključni račun za leto 1952.

Zakon o sodiščih in hkrati sprejeti zakon o gospodarskih sodiščih — ki so zamenjala arbitražna sodišča — določata strožje pogoje za usposabljanje sodnikov, utrujeta pa tudi zakonitosti in neodvisnost sodišč.

V zvezi z ustavnim zakonom je treba omeniti še zakon o

spremembah in dopolnitvah štirih členov tega zakona, nanašajoč se na Svet narodov. Razumljivo je, da je z uvedbo Zbora proizvajalcev in z ustanovitvijo komunalnega sistema zgubil Svet narodov svoj prvobitni pomen. Omeniti je dalje treba sprejem splošnega zakona o proračunih, ki je računsko poslovanje državnih organov postavil na solidnejše temelje,

zakon o zaščiti grobov borcev, padlih v NOB in žrtev fašističnega terorja, zakon o pospeševanju službe carinske kontrole in zakon o razveljavanju zakona o obvezni službi medicinskega osebja.

Splošni zakon o univerzah, ki uveljavlja ustavna načela o družbenem upravljanju na področju prosvete, znanosti in kulture; prav tako zakon o davku na dohodek od avtorskih pravic in o skladu za pospeševanje kulturne dejavnosti, sta zakona s področja prosvete.

Iz zunanjepolitičnega področja je skupščina sprejela zakon o ratifikaciji dodatnega sporazuma k pogodbi o prijateljstvu med Turčijo, Grčijo in Jugoslavijo ter deklaracijo o zaščiti kulturnih dobrin v vojni. Od priporočil, odlokov in drugih ukrepov, ki jih je sprejela skupščina, naj omenimo le priporočilo republiškim skupščinam, ljudskim odborom in delavskim svetom, naj posvečajo večjo pozornost delovnim in življenjskim pogojem delavske mladine.

Zatem so bile 1954. leta še tri seje: oktobrska, novembrska in decembrska. Oktobrska seja skupščine je bila posvečena ratifikaciji pogodbe o Balkanski zvezi in ratifikaciji pogodbe o Tržaškem svobodnem ozemlju.

politični ekspozé, na dnevnem redu skupne seje pa je bilo dokaj obširno in pregledno poročilo Zveznega izvršnega sveta o dejavnosti v preteklem letu. Poročilo obsega 70 tiskanih strani in v strnjeni obliki prikazuje vse vsa področja dejavnosti Zveznega izvršnega sveta in nakazuje nekatere probleme iz te dejavnosti.

Zvezna ljudska skupščina je razpravljala tudi o predlogu zakona o založniških podjetjih in založniških ustanovah (ki se nanaša na časopisna podjetja, katerih dejavnost je bila pozneje urejena s posebnim zakonom), o predlogu zakona o družbenem upravljanju šol in o predlogu zakona o vojnem tožilstvu. Ti trije zakoni so bili sprejeti. Ratificirana pa je bila tudi konvencija o mednarodni pravici držav za popravek. Sprejet je bil tudi zakon o podaljšanju mandata delavskih svetov gospodarskih podjetij do leta 1956.

Na drugi seji v letu 1955 (od 22. do 24. aprila) je Zvezna ljudska skupščina sprejela zakon o davku na dediščine in darila, ki je v glavnem odpravil plačilo dednih taks, zakon o dopolnitvi zakona o prometu z zemljišči in zgradbami, odločbo o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955, potrdiv statuta zvezne gradbene zbornice, zakon o obdelovanju zapuščene zemlje, zakon o občinskih dokladah in krajev-

plana za leto 1955. Zvezni zbor je potrdil tudi statut jugoslovansko-italijanske trgovinske zbornice. Medtem ko je bil na novembrski seji pomemben med drugim tudi zunanje politični ekspozé sekretarja Koče Popoviča, je bil na decembrski seji pomemben ekspozé Milentije Popoviča o osnutku zakona o začasnem financiranju federacije, ljudskih republik, avtonomnih enot in ljudskih odborov oziroma o podaljšanju veljavnosti družbenih planov 1955 za leto 1956 do uveljavljanja novih planov.

Poleg odloka o začasnem financiranju ter zakona o prispevku za stanovanjsko izgradnjo je Zvezni zbor sprejel tudi zakon o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o univerzah, predlog zakona o spremembi in dopolnitvi temeljnega zakona o prekrških in predlog zakona o ratifikaciji konvencije o zaščiti kulturnih dobrin v primeru oboroženega spopada.

V letu 1956 je Zvezna ljudska skupščina razpravljala o glavnih gospodarskih nalogah, o nadaljnjem izpolnjevanju našega državnega in družbenega sistema in o zveznem družbenem planu, ki pomeni začetek uresničevanja nove gospodarske smeri. Na seji od 23. do 27. marca je imel Edvard Kardelj, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta, ekspozé o predlogu zakona o državnih

glasitvi 4. julija, Dneva borcev, za praznik vstaje jugoslovanskih narodov in zakon o dopolnitvi člena 12 zakona o odlikovanjih. Skupščina je poslušala tudi poročilo, ki ga je v imenu Zveznega izvršnega sveta podal Dobrivoje Radosavljevič o razvoju jugoslovanskega gospodarstva v prvih štirih mesecih tega leta. Zakonski predlog o organih notranjih zadev je utemeljil Aleksander Rankovič.

Na dnevnem redu seje, ki se je začela 26. novembra 1956, a je bila zaradi praznikov ob Dnevu republike prekinjena, da bi se nadaljevala od 4. do 7. decembra, so bili predlog sklepa o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1956, predlog sklepa o odobritvi proračuna zveznih proračunskih skladov za leto 1956, predlog zaključnega računa FLRJ za leto 1954, predlog sklepa o likvidaciji določenih obveznosti zveznega proračuna in skladov, nastalih v letu 1955 in v prejšnjih letih, kot tudi drugih obveznosti federacije, dalje predlog sklepa o potrditvi odredb Zveznega izvršnega sveta. Skupščina je na tej seji obravnavala tudi predlog zakona o upravnem postopku, kot tudi predlog zakona o spremembi in dopolnitvah temeljnega zakona o odnosih med starši in otroki. Na dnevnem redu je bil tudi predlog sklepa o odobritvi sprememb meja med LR Hrvaško in LR BiH, nadalje potrditev statuta stalne konference mest, poročilo odbora za prošnje in pritožbe kot tudi predlog o spremembah in dopolnitvah statuta Zveze trgovinskih zbornic.

Na seji zbora proizvajalcev so prav tako sprejeli zaključni zvezni račun in zakon o zaključnem zveznem računu za leto 1954 ter sklep o odobritvi proračuna zveznih skladov za leto 1956 in sklep o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega plana za leto 1956. Prav tako so potrdili uredbe Zveznega izvršnega sveta in poslušali poročilo mandatno-imunitetnega odbora. Ob koncu seje je zbor proizvajalcev izvolil 5 delegatov v pripravljalni odbor, ki je pripravil kongres delavskih svetov. Glavno pozornost javnosti pa je vzbudila diskusija sedemdesetih poslancev o naši notranji in zunanji politiki, v katero je posegel tudi tov. Edvard Kardelj. Prvi del svojega govora je posvetil

Avde Huma, Svetislava Stefanoviča in Ivana Gošnjaka ni bilo. Zvezni zbor je sprejel zakon o odgoditvi volitev v ljudske odbore. V obrazložitvi je rečeno, da volitev niso mogli razpisati na koncu leta 1956, kakor določa člen 74 splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev, to pa zaradi tega, ker je treba ob najširši konzultaciji prebivalcev na zborih volivcev izvršiti še nekatere teritorialne spremembe v občinah in okrajih, da bi omogočili boljšo teritorialno podlago našemu komunalnemu sistemu. Potrebno bo tudi izpopolniti in okrepite materialno-pravni status občin in okrajev, kakor je bilo poudarjeno v razpravi o družbenem planu za leto 1957, zaradi česar so potrebne tudi spremembe proračunskem in finančnem sistemu, v sistemu planiranja, v pristojnosti ljudskih odborov občin in podobno. Potrebne so tudi spremembe v volilnem sistemu, tako v celotnem kot za ljudske odbore. Šele ko bo vse to urejeno, se lahko izvršijo volitve, toda to mora biti najkasneje do začetka leta 1958.

*

Na dnevnem redu prve seje skupščine v letu 1957, ki je bila 25. in 26. febr., so sprejeli predlog odloka o spremembi določbe zveznega družbenega načrta za leto 1957, ki se nanaša na sklade za kadre v gospodarstvu. Tako je bila vnesena po dveh mesecih prva pomembna sprememba v družbeni plan. Tekom leta po njih je sledilo, kakor bomo videli, še več. Vse te spremembe družbenega načrta so posledica razprave o družbenem načrtu na lanskim novembrski seji. Vseh vprašanj, predlogov in sugestij takrat ni bilo mogoče upoštevati, ker bi to zavleklo sprejem plana, zato so bile spremembe vnešene postopno v teku leta.

Zvezni svet je na že omenjeni prvi letošnji seji razpravljal še o predlogu zakona o razlastitvi, dalje o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o obdelovanju neobdelane zemlje, dalje o že omenjenem predlogu odloka o spremembi določbe Zveznega družbenega plana za leto 1957 in končno o predlogu odloka o potrjevanju uredb Zveznega izvršnega sveta ter o poročilu odbora za prošnje in pritožbe.

Na ločenih sejah sta Zvezni svet in Zbor proizvajalcev sprejela zakon o obdelovanju neobdelane zemlje in odlok o spremembi odstavka Zveznega družbenega plana za leto 1957, ki se nanaša na sklade za kadre v gospodarstvu. Zvezni svet pa je razen tega sprejel zakon o razlastitvi.

Na skupni seji obeh zborov je bila razprava o načelih stanovanjske zakonodaje, ki jo je začel predstavnik Zveznega izvršnega sveta, daljši referat pa je prečital tudi dr. Marjan Dermastija kot predsednik Stalne konference mest. Po daljši razpravi, v katero je posegel tudi Edvard Kardelj, je bila sprejeta izčrpana resolucija. Z največjo pozornostjo in zadoščenjem pa sta oba doma sledila ekspozéju sekretarja Državnega sekretariata za zunanje zadeve Koče Popoviča o naši zunanji politiki.

To je bila zadnja seja Zvezne ljudske skupščine, ki jo je vodil Moša Pijade.

Na skupni seji obeh domov Zvezne ljudske skupščine, dne 26. marca so izvolili tovariša Petra Stamboliča za novega predsednika Zvezne ljudske skupščine.

Zatem sta skupščinska doma na ločenih sejah sprejela predlog sprememb v družbenem planu za letošnje leto, po katerem se spremeni način razdelitve skupnega dohodka gospodarskih organizacij in ustvari pogoji za poslovanje podjetij ter pogoji za spodbujanje delovne storilnosti. Na skupni seji sta oba doma sprejela tudi resolucijo o poročilu Zveznega izvršnega sveta o njegovi politiki in dejavnosti v letu 1956.

Seja Zveznega sveta pa se je 27. marca nadaljevala z obravnavanjem predloga zakona o advokaturi in z ekspozéjem Aleksandra Rankoviča. Predlog zakona o advokaturi, kakor tudi predloga zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o narodni obrambi ter zakona o spremembah zakona o sodiščih in zakona o spremembah zakona o javnih tožilstvih so poslanci sprejeli soglasno.

(Nadaljevanje na 5. strani)

Zakoni, ki so dajali vspodbudo za večjo storilnost

Na seji 23. do 25. novembra je Zvezna ljudska skupščina sprejela tri zakone: zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, ki je odpravil nekatere nejasnosti in nasprotja, zakon o javnem tožilstvu in zakon o vojaških sodiščih. Sprejela pa je tudi odlok, s katerim so bila odvzeta denarna sredstva, ki so nastala v letu 1954 s povišanjem cen. Ker je šlo za milijardna sredstva, ki jih ni bilo lahko sprostiti, je bilo določeno, da se ne smejo okrniti pravice delovnih kolektivov do fistelega dela sklada za plače, ki je oblikovan iz skupnega dobička gospodarskih organizacij, kakor tudi ne pravice do rezervnih skladov za prosto razpolaganje. S tem odlokom so bile odstranjene predvsem negativne posledice razdelitve sredstev med podjetji, komunam, republikami in Zvezo, posledice, ki so precej spremenile propore, določene v družbenem planu.

Kolikor so višji dohodki nastali zaradi povišanja cen, ne pa zaradi večje storilnosti in uspešnejšega finančnega poslovanja, je bil zgornji sklep umesten, ker je preprečil motnje na trgu. Na drugi strani pa se moramo zavedati, da vsako administrativno odvzemanje ustvarjenih denarnih sredstev slabi spodbudo za večjo storilnost, za dobro gospodarjenje in za varčevanje.

Skupnost ima torej trojno škodo, če podjetja negospodarsko zapravljajo sredstva iz bojazni, da jim bodo z nepredvidenimi administrativnimi posegi odvzeta, kolikor so jih ustvarili preko plana, in tako mnogokrat ob najmanj primernem času pritisnejo na blagovne sklade. Tako divje trošenje sredstev pa zavira tudi razvoj podjetja samega, kajti za večje rekonstrukcije v podjetju je treba zbirati sredstva skozi več let.

Vidimo torej, da dajeta spod-

budo za večjo storilnost, za povečano delovno zanimanje in za razvoj podjetja le pravičen način razdeljevanja sredstev in pravičen plačni sistem.

Odlok torej ni v celoti ustrezen, ker ni spodbujal k večji proizvodnji in k večjemu varčevanju pri trošenju sredstev, čeprav je v času, ko je bil sprejet, preprečil večje motnje na trgu.

Drugi odlok o spremembi vplačila železniških transportnih podjetij. Ker so bile izgube transportnih podjetij večje, kakor so bile predvidene ob sestavljanju družbenega plana (4 milijarde namesto 3 milijarde), se je odstotek dobička, ki ostane podjetju, za toliko povečal, kolikor je bilo potrebno za kritje izgub in za zagotovitev najnujnejših investicij.

Izmed predlogov, ki jih je obravnavala Zvezna skupščina na seji od 27. do 29. decembra 1954, sta posebno važna predloga o zveznem družbenem planu za leto 1955 in o zveznem proračunu za leto 1955.

Leto 1955 je v znamenju reorganizacije lokalne samouprave. Kakor bomo videli, so bili junija in julija 1955 sprejeti zakoni, s katerimi je bil uveljavljen nov komunalni sistem z novimi področji, hkrati pa so bile razširjene pristojnosti ljudskih odborov. Tovariš Kardelj je leto dni po upostavitvi te razširjene samouprave, ko so prišle njene prednosti že do izraza, v svojem ekspozéju na marčni seji 1956 ugotovil, da je prav državna uprava, sloneča na načelih ustavnega zakona pripomogla k razvijanju organov upravljanja: delavskih svetov, ljudskih odborov, zbornic, organov upravljanja v prosveti, zdravstvu in na drugih področjih našega življenja.

Na prvi plenarni seji Zvezne ljudske skupščine v letu 1955 je predsednik republike maršal Josip Broz Tito podal zunanje-

nem samoprispevku, zakon o dedovanju, ki vnaša pravične rešitve glede dedovanja v socialistični družbi, zakon o pospeševanju pravnega postopka, zakon o državnih praznikih, zakon o dopolnitvi temeljnega zakona o zakonskih zvezah in zakon o ratifikaciji sporazuma o ustanovitvi balkanske posvetovalne skupščine. Na seji od 15. do 17. junija je Zvezni zbor razpravljal o že omenjenem zakonskem predlogu o ureditvi občin in okrajev, ki daje pravno podlago za ureditev komun.

V zvezi s tem predlogom je imel tov. Kardelj obširen ekspozé, ki ga je skupščina sprejela s splošnim odobravanjem. Dalje je skupščina razpravljala o zakonskem predlogu o doktoratu znanosti, kakor tudi o zakonskih predlogih o narodni obrambi in Jugoslovanski ljudski armadi. Skupščina je tudi ratificirala sporazum med FLRJ in republiko Avstrijo o obnovitvi določenih pravic tovarniških in trgovskih Zidov, dalje sporazum med FLRJ in Zvezno republiko Nemčijo o določenih pravicah s področja industrijske lastnine in avtorskih pravic, kakor tudi konvencijo o prevozu potnikov in blaga na železnih. Oba zbora sta sprejela spremembe in dopolnitve statuta zvezne industrijske zbornice.

Zadnja seja pred drugimi počitnicami sedanje skupščine se je začela 2. julija 1955. Na tej seji je bil med drugim sprejet že omenjeni zakon o pristojnosti ljudskih odborov, občin in okrajev. Ta zakon določa pristojnost ljudskih odborov enotno za vso državo.

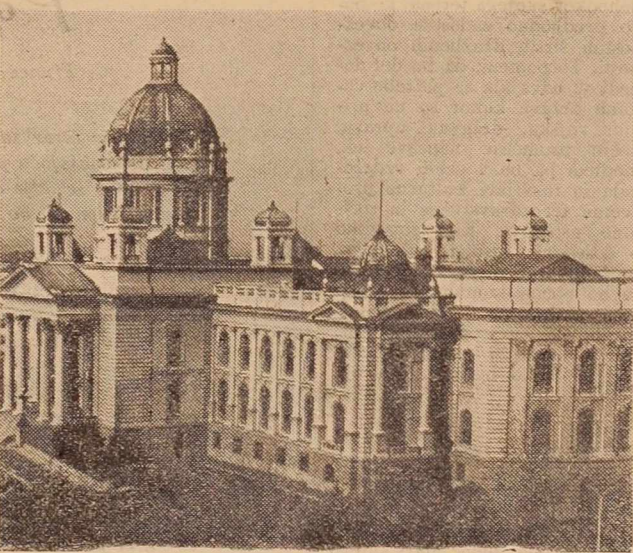
Poleg že prej sprejetega zakona o ureditvi občin in okrajev je dal ta zakon pravno osnovo za uvedbo novega sistema občin (komun). V njem je točno določeno delovanje novih občinskih odborov ne samo na temelju zveznih zakonov, temveč tudi na temelju uredb, pravilnikov in drugih navodil. To je bilo za začetek dela novih občinskih odborov zelo važno. S sprejemom tega zakona in osnovnega zakona o štipendijah ter z odobravanjem poročila o gibanju gospodarstva v prvem polletju 1955. leta je Zvezna ljudska skupščina zaključila svojo dvajseto sejo.

Na seji v dneih 10. in 11. novembra 1955 je Zvezni zbor ratificiral državno pogodbo o uspostavitvi neodvisne in demokratične Avstrije in sporazum med FLRJ in republiko Italijo o dokončni ureditvi vseh medsebojnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, ki izvirajo iz mirovne pogodbe in sukcesivnih sporazumov.

Nadalje so bili sprejeti zakonski predlogi o javnem pravnorazilstvu, o odlikovanjih in radiodifuznih postajah, kot tudi odločba o spremembah in dopolnitvah zveznega družbenega

upravi ter o predlogu zakona o zveznih organih uprave, o zakonih, ki pomenita nadaljnje izpolnjevanje državne uprave, Svetozar Vukmanovič pa ekspozé o osnutku Zveznega družbenega plana.

Kakor je izjavil Edvard Kardelj v svojem ekspozéju, so se pokazale v državni upravi nekatere pomanjkljivosti, kadrovske in organizacijske, v določenem smislu pa tudi glede pooblastila uprave na področju kontrole nad izpolnjevanjem predpisov, ki so jih izdali državni organi. Oba zakona, ki urejata funkcioniranje državne uprave in posebej zveznih organov uprave, sta bila po ekspozéju tovariša Kardelja so-

Poslopje Zvezne ljudske skupščine v Beogradu

glasno sprejeta. Prav tako je bil sprejet predlog temeljnega zakona o proračunih. Njegovo potrebo je utemeljeval Milentije Popovič. Skupščina je sprejela tudi zakon o gledališčih, o filmu, o zdravstvenem nadzoru nad živili ter o pravicah nosilcev partizanske spomenice 1941.

Na seji 10. in 11. maja je skupščina obravnavala in odobrila poročilo Zveznega izvršnega sveta o imenovanju v zveznih organih državne uprave, poslušala je poročilo zveznih združenj in zbornic in sprejela sporočilo anketne komisije o kmetijskih posevstih in melioracijah ter izvolila dva nova sodnika Zveznega vrhovnega sodišča. Sprejela je zakonske predloge o spremembah in dopolnitvah zakona o agrarni reformi, o sanitarni inšpekciji in o vojaško-pomorskih zastavah.

Na seji 25. in 26. junija je skupščina sprejela zakon o organih notranjih zadev, zakon o časopisnih podjetjih in zavodih, ki uvaja družbeno upravljanje v te zavode in podjetja, o pro-

razvoju dogodkov na Madžarskem. Na ta del njegovega govora je ostro reagiral moskovski »Pravda«. V drugem delu svojega govora je Kardelj obrazložil, kako bi bilo potrebno po njegovem mnenju usmeriti našo gospodarsko politiko v leto 1957 in v prihodnjih letih in reševati njene posamezne probleme na najprimernejši način. Poudaril je, da moramo gospodarske probleme reševati v smislu naših koncepcij družbeno-gospodarskega razvoja, le-ta pa je povezan z izgradnjo socialistične demokracije.

26. decembra je skupščina ponovno razpravljala o družbenem planu. V odstotnosti Svetozara Vukmanoviča-Tempa je glavne smernice plana razložil Mihajlo Todorovič. Družbeni plan je bil sprejet brez večjih sprememb, vendar je bilo predlaganih več amandmanov, kot na katerikoli družbeni plan prejšnjih let. Nekateri amandmani je skupščina celo soglasno sprejela. Proračun pa je bil sprejet brez vsakih sprememb. Tudi razprave o ekspozéjih

ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

(Nadaljevanje s 4. strani)

Na ločenih sejah Zveznega zbora in Zbora proizvajalcev, dne 25. aprila, so sprejeli predlog zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o občinskih dokladah in krajevnih samopriskvih, predlog odloka o odobritvi sredstev iz gospodarskih rezerv federacije za finansiranje njenih naknadnih in izrednih potreb v letošnjem letu, dalje predlog odloka o dodelitvi dotacije družbenemu investicijskemu skladu Črne gore iz sredstev gospodarskih rezerv federacije in še sklep o dodeljevanju sredstev iz gospodarskih rezerv države za potrebe državnih materialnih rezerv hkrati s pooblastilom Zveznemu izvršnemu svetu, da uredi uporabljanje teh rezerv.

Za tem je bila na dnevnem redu seje razprava o razvoju kmetijstva in zadružništva. Pred začetkom razprave je prebral Slavko Komar na skupni seji obeh domov ekspozice o stanju kmetijstva in zadružništva ter o perspektivi njunega razvoja. Nato sta oba doma sprejela resolucijo o vprašanju kmetijstva in zadružništva.

Po sprejemu resolucije je Zvezna ljudska skupščina sprejela predlog uredbe o spremembah uredbe o organizaciji Zveznega izvršnega sveta. S to spremembo je omogočeno, da Zvezni izvršni svet lahko predstavlja v skupščinskih domovih in odborih razen člana Zveznega izvršnega sveta tudi državni sekretar in državni podsekretar.

Dne 17. junija dopoldne in popoldne je bila skupna seja Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine, na kateri so poslanci poslušali in obravnavali poročilo o razvoju industrije v preteklem obdobju in njen bodoči razvoj, kakor tudi poročilo o dosedanjem in perspektivnem razvoju gradbeništva. Na predlog predsednika skupščine Petra Stamboliča sta bili izvoljeni dve komisiji, ki naj bi koristne predloge iz razprave vključili v osnutek resolucije. Poleg obeh resolucij, ki ju je skupščina soglasno sprejela na drugem delu seje, dne 18. junija, sta domova sprejela tudi poročilo o gibanju gospodarstva v prvih štirih mesecih letošnjega leta. Po govoru Aleksandra Rankoviča in razpravi je skupščina soglasno sprejela deklaracijo o ustavitvi poskusnih jedrskih eksplozij. Pred koncem skupne seje je Blažo Jovanovič poročal o bivanju naše parlamentarne delegacije v Romuniji.

Na ločenih sejah sta domova sprejela odlok o priznanju regresa časopisnim podjetjem za rotacijski papir iz gospodarskih rezerv federacije, Fondu obratnih sredstev banke za zunanjo trgovino pa so z odlokom dodelili dotacijo. Zvezni svet in Zbor proizvajalcev sta sprejela tudi spremembo odloka o nadomestilih in plačah za stalne funkcije poslancev Zvezne ljudske skupščine. Potem ko so bile že potrjene spremembe statuta Zvezne gradbene in Zvezne prometne zbornice, je skupščina zaključila svoje delo.

Zadnja seja Zvezne ljudske skupščine pred počitnicami je bila 8. in 9. julija. Prvi dan sta oba zbora Zvezne ljudske skupščine razpravljala na ločenih sejah. Zvezni zbor je soglasno sprejel predlog zakona o spremembah in dopolnitvah splošnega zakona o ureditvi občin in okrajev. Zivahnejša je bila razprava o zakonu o vinu. Tovaršar dr. Jerko Radmilović in dr. Jože Potrč sta že v razpravi poudarila, da se bosta vzdržala glasovanja o tem zakonu, ki dopušča proizvodnjo umetnih vin. Pri glasovanju se jima je pridružil še šestnajst poslanec. Tako je bil končno v nekoliko spremenjeni obliki in z amandmanom Zveznega izvršnega sveta sprejet zakon, ki so ga izdelali že pred dvema leti, a so takrat skupščinski odbori zavzeli do njega odklonilno stališče.

Ostali zakoni: predlog zakona o spremembah in izpolnitvah zakona o vojaških vojnih invalidih, predlog zakona o organizaciji znanstvenega dela in predlog zakona o višji železniški šoli, ki so bili soglasno sprejeti. Prav tako tudi predlog odloče o dodeljevanju sredstev iz gospodarskih rezerv federacije za dotacije proizvajalcem koka in predlog odloče o potrditvi uredb Zveznega izvršnega sveta.

O zakonu o vinu in obeh odločbah je razpravljala tudi Zbor proizvajalcev in jih sprejel. Ker

so sklenili odgoditi obravnavanje elaborata o splošni in osebni potrošnji do jeseni, je na dnevnem redu skupščinske seje ostala le še izvolitev delegacije, ki je obiskala LR Kitajsko.

16. oktobra se je po zadnjih počitnicah Skupščine tretjega sklica zopet sestel plenum Zvezne ljudske skupščine. Na skupni seji obeh zborov so po ekspoziciji Milentije Popoviča razpravljali o perspektivnem razvoju osebne in splošne potrošnje.

Na ločni seji Zveznega zbora je državni sekretar za narodno obrambo Ivan Gošnjak poročal o predlogu o izpolnitvi zakona o Partizanski spomenici 1941. Vsi zgoraj omenjeni predlogi zakonov so bili soglasno sprejeti, prav tako pa tudi predlog odloče o izpolnitvi zveznega družbenega plana za leto 1957, predlog odloče o podeljevanju sredstev iz gospodarskih rezerv federacije za izplačilo državnih obveznic na račun odškodnine za razlašeno premoženje in predlog odloče o potrditvi uredb Zveznega izvršnega sveta, ki so bile vmes izdane.

Zelo optimistično, in to upravičeno, je izzvenilo poročilo Mijalka Todoroviča, člana Zveznega izvršnega sveta in predsednika odbora za gospodarstvo, o gibanju gospodarstva v prvih devetih mesecih. Za novega člana Zveznega izvršnega sveta je bil na tej seji izvoljen Svetislav Stefanović, ljudski poslanec in zvezni državni sekretar za notranje zadeve.

Oba zbora Zvezne ljudske skupščine sta tudi soglasno sprejela resolucijo o perspektivnem razvoju osebne potrošnje in resolucijo o perspektivnem razvoju splošne potrošnje. Z velikim zanimanjem in splošnim odobravanjem so poslanci sprejeli tudi poročilo Petra Stamboliča o obisku naše parlamentarne delegacije na Kitajskem.

Kar zadeva štiriletno zakonodajno delo skupščine, lahko trdimo, da so najbolj zadovoljili tisti zakoni, na katerih se je delalo dalje časa in ki so bili predmet javne razprave.

O tem naj spregovorimo nekoliko več v zvezi z osnutkom zakona o elektrogospodarskih organizacijah. Ta osnutek je

bil narejen šele v zadnjem času, čeprav avtorji trdijo, da se o tem že dalj časa razpravlja. Vendar bi bilo potrebno o tako važni stvari, ki urejuje elektrogospodarsko panogo, predvideti dovolj časa za izdelavo temeljitega zakonskega osnutka. O bistveni vsebini tega zakona, to je o izločitvi distribucije iz elektrogospodarstva, bi morale spregovoriti tudi komune, ki najbolj vedo, če bi bile v stanju akumulirati dovolj finančnih sredstev za vzdrževanje in izgradnjo distributivne mreže. Znano je, da je potrebno za mrežo najmanj toliko sredstev, kot za izgradnjo elektrarn. Za razpravljanje o teh problemih s komunami pa ni bilo dovolj časa. Distributivna podjetja kot zaključna podjetja bi morala po tem osnutku imeti svoj finančni obračun. To je na vsak način stimulativno tudi za podjetja, da bi na ta način zmanjševala materialne stroške, električne izgube ter sploh skrbela za rentabilnost podjetja. Potrebno pa je tudi poskrbeti za primeren prehod na te oblike.

Do razpusta skupščine letos v decembru bodo razpravljali po-

slanci še o vrsti zakonov. V prvi skupini nujnih zakonov so zakonski osnutki, ki so jih pripravile skupne komisije Zvezne ljudske skupščine in Zveznega izvršnega sveta. Gre za osnutke zakona o pokojninskem zavarovanju, o zdravstveni službi, o združevanju v gospodinjstvu, o javnih uslužbencih, o spremembah kazenskega zakona, ki se nanašajo predvsem na gospodarske prestopke, o šolanju strokovnih kadrov, o finansiranju za posredovanje dela, o inspekciji dela in o higienski in tehnični zaščiti dela. Poleg teh naj bi skupščina pred svojim razpustom sprejela še zakone o zadružništvu in bankah, o razdelitvi skupnega dohodka, o obrti in o plačah v gospodarstvu.

Sekretariat za zakonodajo Zveznega izvršnega sveta pa je že napravil osnutek zakona o ustavnih sodiščih in zaščiti zakonitosti, v pripravi pa so tudi še ustavni zakon o temeljnih družbene in gospodarske ureditve in zakon o referendumu. Sekretariat za pravosodje bo pripravil osnutek zakona o izvršbi, o izvenpravnem postop-

ku, o gospodarsko-pravnem sporu in o povrnitvi škode, ki jo napravijo gospodarske organizacije.

Sekretariat za splošne gospodarske posle pripravlja osnutke zakona o gospodarskih organizacijah, o delavskem samoupravljanju in o nedovoljeni konkurenci.

Pripravljajo pa tudi že zakone o proračunu, skladih, davku na dohodek, taksah, finančni inspekciji in zavarovanju, kakor tudi več strokovnih zakonov n. pr. gradbeni zakon, zakon o projektiranju, zakon o rudarstvu in zakon o industrijski lastnini. Na prosvetnem področju bo nujno sprejeti zakon o reformiranem šolstvu.

Lahko bi našli še vrsto zakonov, ki so v pripravi, tako tudi osnutek zakona o arhivih, toda če bi tudi sedanja skupščina do razpusta neprekinjeno delala, ne bi mogla izpolniti navedenega programa. Z že pripravljenimi osnutki pa bo prav gotovo mnogo olajšala in pospešila zakonodajno delo skupščini četrtega sklica.

Ljudski odbor je zaživel

PRVA GOSPODARSKA ORGANIZACIJA

(Nadaljevanje s 1. strani)

investicije. Glasovanje o prošnji je bilo obenem tudi upanje odbornikov: da bi le uspeli na natečaju.

NE ZAVIRATI INICIATIVE KOLEKTIVOV

to so bile zadnje besede predsedujočega, ko je utemeljeval vlogo obrtnega podjetja »Kroj« Sredstva rabijo za gradnjo novih krojaških delavnic. Kdo bi le mogel zavirati pobudo takega kolektiva. Začelo jih je šest, zdaj pa jih dela v krojaštvu že čez 50. Ko so pričeli z deli na novogradnji, so člani kolektiva sami s prostovoljnim delom opravili skoraj vsa zemeljska dela. Zares: kolektiv, ki ga je treba podpreti. Razširitev delavnice pa odpira »Kroj« še nove možnosti: delavnico za žensko konfekcijo a tudi o prepotrebni kemični čistilnici v M. Soboti mislijo zelo resno.

In tako dalje: »Vrba« za razširitev gospodarske dejavnosti; izdelovali bi še zaboje in rolete.

»Panonija« enako: proizvodnja aluminijastega pohištva in aluminijasta ograda za gradnje — in še vrsta podjetij in združenj podobnimi prošnjami.

Vsak nepristranski opazovalec na tej seji obeh zborov bi lahko zaključil samo enako s menoj: o vsem so odborniki razpravljali zelo resno in zavzeto.

NA SKUPNI SEJI OBEH ZBOROV

so najprej izbrali podpredsednika občinskega ljudskega odbora. V imenu tridesetih odbornikov utemeljuje svoj predlog — je začel predlagatelj. Bil je samo en predlog, odborniki so se pridružili predlagateljem.

Istega dopoldneva izvoljena Komisija za volitve in imenovanja je dala skoraj predlog odhoda odbornikom na skupni seji obeh zborov, sodeč vsaj po naročilih — pohitite z delom. Končno so le prišli na dan s predlogi. Razpravljali smo o predlogih, ki jih je zbral Občinski odbor SZDL — je začel poročevalec. Glede predlogov je tudi naša komisija težila za tem, da bi v svete prišlo čim več sposobnih in čim več novih lju-

di, več delavcev kot doslej, več mladih ljudi in tudi več žena — je nadaljeval.

S predlogom so se vsi strinjali. V trinajsti svetov so imenovali 97 ljudi raznih poklicev; iz kolektivov, iz ustanov, iz vrst kmetovalcev. V svetih je dokaj delavcev, precej mlajših in med vsemi člani kar 22 žena. Ena izmed sedmih tovarišic, ki so v obeh zborih občinskega ljudskega odbora, je k temu pripomnila: precej, toda še vedno premalo. Prav ima, lahko bi jih bilo morda še več. Delo teh, ki so v svetih tokrat, bo nemara pripomoglo tudi k temu.

To je le nekaj paberkov iz druge seje enake izmed desetih novih občinskih ljudskih odborov v Pomurju. V Soboti se je skupna seja končala v kratkem pomenku o Klubu odbornikov, katerega prva naloga naj bi bila: priprava celodnevne seminarja za nove odbornike občinskega ljudskega odbora. Dobra zamisel. Na prvih zborih volivcev, na volitvah novih krajevnih odborov, pa na svidenje, tovariši odborniki!

Pa ne pozabite na tovarišice!

Borut Lah

Nekaj utrinkov iz življenja višjih razredov osemletke v Veliki Polani

Z odlokom ObLO Lendava so bile z začetkom šolskega leta ukinjene vse nižje gimnazije na področju občine, združene v osnovnimi šolami in preimenovali v osemletke z enotnim vodstvom. V tem pogledu v Veliki Polani ni bilo nobene spremembe, saj sta bili že prej osnovna šola in nižja gimnazija pod enotnim vodstvom in tudi šolski okoliš je ostal isti, le na Hotizi, kot podružnični šoli s 4 samostojnimi oddelki, je bilo ukinjeno upraviteljstvo. Po novem, reformiranem učnem načrtu se poučuje od I. do III. razreda, v višjih razredih osemletke, t. j. v prejšnji nižji gimnaziji, pa delajo še po starem učnem načrtu. Od 480 učencev jih hodi v višje razrede 165. Razdeljeni so v 6 oddelkov. Pouk je v štirih učilnicah, zato morata 2 oddelka obiskovati šolo popoldne. Zaradi tega se začneja dopoldanski pouk že ob 7.30, popoldanski pa ob 12.15. To ni najboljša rešitev, vendar je s tem doseženo toliko, da popoldne otroci ne odhajajo domov v popolni temi. Tu so upoštevani predvsem učenci Hotize, ki je oddaljena 3 km.

Šola nima telovadnice, ne delavnice za ročna dela, niti prostorov za mlečno kuhinjo, še manj pa za pionirsko sobo s knjižnico. Z dosedanjim zastarelim opremo in malenkostnimi učili je izredno težko uveljavljati sodobna učna načela. Učiteljev je za predmetni pouk premalo in morajo iste osebe poučevati dopoldne in popoldne, kar močno izčrpa učni kader in mu jemlje čas za poglabljene priprave za naslednji

dan. V šolskem posloplju bi se še dalo pridobiti 2 učilnici s predelavo stanovanj, a v zvezi s tem je spet potrebno urediti stanovanja za 5 učiteljev. Adaptacija enega stanovanja je bila že predvidena za začetek šolskega leta, toda do sedaj šolski odbor ni dobil od ObLO nobenih sredstev na razpolago. Dovolj

prostorov bi se pridobilo le z adaptacijo dosedanjih enosobnih stanovanj v šol. posloplju in z nadzidavo. S tem programom sta seznanjena tudi novoizvoljena občinska odbornika.

Pouk je do 1. redovalne konference močno trpel zaradi gripe, ki je z enako srditostjo napadala učitelje in dijake.

Našim bralcem

V uredništvu »Pomurskega vestnika« si že dalj časa prizadevamo ustvariti z bralci in naročniki čim tesnejše stike. Zvedeti želimo njihovo mnenje glede dosedanje vsebine in oblike našega tednika, prav tako njihove predloge in seveda tudi — grajo, če smo jo zaslužili.

Naše zveste bralce prosimo torej, da nam odgovorijo na naslednja vprašanja:

1. Kaj vam v »Pomurskem vestniku« najbolj ugaja?
2. Kaj pogrčate v listu? O čem menite, da bi bilo treba pisati več in obširneje?
3. Kaj nam predlagate, da bi vsebinsko in oblikovno list še bolj poestrili, izboljšali in približali resničnemu življenju?
4. Kako ocenjujete naše dosedanje delo in kaj vam v listu ni všeč?
5. Ali prejimate »Pomurski vestnik« pravočasno?

Odgovore nam pošljite najkasneje do 30. decembra letos na naslov: Uredništvo »Pomurskega vestnika«, Murska Sobota, Ulica Stefana Kovača. Nekaj najbolj izbranih odgovorov bomo izžrebali in nagradili.

UREDNIŠTVO »POMURSKEGA VESTNIKA«

LJUTOMERSKI PROSVETNI DELAVCI SO ZBOROVALI

V preteklem letu so se prosvetni delavci naše občine zlasti udeleževali v vseh družbenih organizacijah; predvsem pa v prosvetnih društvih, pri Partizanu, DPM, SZDL, precej jih je tudi članov ZK. V svojih študijskih temah so zlasti obravnavali probleme reforme šolstva. To snov so študirali po sektorjih. Večkrat so za take priložnosti povabili priznane predavatelje kot so prof. Silih in dr. Segulova. V perspektivi bo imela ljutomerska občina tri osemletne šole, polletno šolo, dvorazrednico pa ne bo. Seveda je reforma vezana z velikimi materialnimi stroški, kar bo prešlo vse na ramena občine. Dalje smo utrjevali družbeno

upravljanje v šolstvu. Nekateri odbori so dosegli že zavidljive uspehe, pri nekaterih bo po potrebo nekatere člane odborov menjati. Tudi v bodoče bo potrebno pomagati šolskim odborom, njihov delokrog se bo moral razširiti, tako da ne bodo obravnavali samo materialna vprašanja šole. Odbori bi se naj bolj zanimali tudi za vzgojno vprašanja in tako pomagali učiteljem pri težkem vzgojnem delu. Poleg tega so tudi skrbeli za lastno izobrazbo. Imeli so 5 društvenih predavanj, tri poučne ekskurzije v bližnje tovarne, obiskali pa so tudi naše zamejske Slovence v Trstu.

Majcen

Razvoj zadružništva v Pomurju

Celotno naše gospodarstvo se je po osvoboditvi naglo razvijalo in tudi hitro menjavalo organizacijske oblike in način dela, kakor so pač narekovali spremenjeni gospodarski pogoji

Tudi naše zadružništvo je često menjalo organizacijske oblike in način dela, čeprav je stalno stremelo k istemu cilju. Takoj po osvoboditvi se je začelo širiti naše zadružništvo z ustanavljanjem splošnih kmetijskih zadrug, ki so pa po svoji vsebini predstavljale bolj neke vrste potrošniške zadruge, saj so se skoraj izključno pečale s trgovino z mešanim blagom. Kmalu se je pojavila nova oblika zadrug tako imenovane KDZ, ki so se bavile s kmetijsko proizvodnjo tako, da so v raznih oblikah združevale kmetovalce in zemljo, da s skupnim delom na večjih površinah proizvajajo na boljši in modernjši način. Tako smo imeli v letu 1950 153 splošnih kmetijskih zadrug in 63 KDZ. Proces razvoja je zahteval tudi v tem času različne oblike združevanja, kakor pri splošnih kmetijskih združbah, ki so imele vlogo nekakega servisa za svoje člane, ker so zalagale kmetovalce s sredstvi za proizvodnjo s potrošniškim blagom in z reprodukcijskim materialom, kako pa se ta material uporablja in kakšna je kmetijska proizvodnja, pa se niso dosti zanimale. Organizirane so bile tudi trgovine. Zaradi lažjega dela so se te povezovale v različne organizacije. Tako poznamo iz tistih časov »Poslovne zveze«, ki so imele svoje poslovalnice po vsem Pomurju, poznamo »Zadružni skladi«, ki se je bavil z reprodukcijskim materialom in investicijami v kmetijstvu, poznamo traktorske postaje, ki so nudile kmetovalcu usluge z večjimi kmetijskimi stroji itd. Imamo torej različne oblike organizacije in različne načine dela. Vse to pa je bilo organizirano z namenom, da se izboljša naše kmetijstvo. Proces razvoja pa je pokazal, da ne moremo prehitevati časa in da lahko ustvarjamo le take organizacije, ki imajo pogoje dela v spremenjeni družbeni obliki in spremenjeni družbenih odnosih. To smo zlasti videli pri KDZ. Te so se borile takoj v začetku z velikimi težavami. Njihova organizacija je spremenila način dela v kmetijski proizvodnji in tudi delovne odnose, niso pa imele zadruge potrebnega strokovnega kadra, niti potrebnih proizvodnih sredstev (večji stroji in orodja), ki so nujno potrebna pri modernem načinu proizvodnje. Tudi organizacija sama in miselnost njenih članov je bila na nizkem nivoju, zato je razumljivo, da so mnogi člani zgubili veselje do dela, da je proizvodnja nazadovala in nazadnje so KDZ morale spremeniti obliko in način dela. Te zadruge so bile ustanovljene z namenom, da se uvede drug način proizvodnje, dosežejo večji donosi, zlasti pa da se delo olajša in poceni. Njih glavni namen je bil, da vzpostavijo socialistične odnose na vasi, t. j., da se prepreči vsako izkoriščanje človeka po človeku, da dobi vsak plačilo po svojem delu in sposobnostih in da dobi celotna družba kontrolo tudi nad kmetijsko proizvodnjo. Tam, kjer so bili pogoji, so ostale KDZ v svoji prvotni obliki in še danes lahko vidimo, da prav dobro gospodarijo.

V Pomurju smo imeli skupno 63 KDZ, od teh obstaja danes samo ena, in to v Zepovcih. Ker je prebela svoje najtežje čase, je danes njeno delo že urejeno in njeni dohodki precej visoki, tako da je dokazala pravico do svojega obstoja.

Brž ko je bila ukinjena obvezna oddaja kmetijskih pridelkov so se tudi pred splošnimi kmetijskimi združenji odpirale drugačne perspektive in pred upravne odbore postavljali širši problemi. Kmetijskim združbam že ni bilo dovolj, da se bavijo samo s trgovino, ampak so vedno bolj začele posegati tudi po odkupu. Ni jim bilo več dovolj, da predstavljajo servis kmetu s tem, da mu preskrbijo to, kar mu je pri njegovi proizvodnji potrebno, ampak so začele misliti tudi na to, kam bodo z viški, ki nastajajo pri kmetijski proizvodnji. V zelo kratkem času so prevzele KZ v roke ves odkup kmetijskih pridelkov, ki je postal skoraj glavna njihova dejavnost in pri tem dokazale veliko iznajdljivost. Znale so spraviti na trg ne samo kmetijske proizvode, ampak tudi vso ostalo blago, ki se da uporabiti v naši industriji in prodati na trgu. Tako so začele odkupovati poleg kmetijskih pridelkov tudi gozdne sadeže, semena, zdravilna zelišča, polje, žabe, gobe, reke itd.; nešteto predmetov, ki so prinašali našim kmetovalcem denar, naši industriji in tržišču pa potrebno blago. Pri tem poslovanju pa so KZ skrbelo tudi za lastne dohodke, ker so spoznale, da bodo le kot močne gospodarske organizacije lahko izvrševale vedno večje naloge.

Ves ta razvoj ni šel brez težav in trenj. Jasno je, da se danes lahko obdrži le tista gospodarska organizacija, ki ima dobro vodstvo, sposoben kader in primerno gospodarsko zaledje. Mnoge organizacije,

ki so imele slaba vodstva, so prišle v težak finančni položaj in morale so svoje poslovanje opustiti. Če pogledamo primerjavo primanjkljajev in izgub v zadnjih letih, vidimo, da so to visoke številke in ni čudno, da so marsikatero zadružno organizacijo likvidirali. Zgube, ki so nastale zaradi premale pozornosti v poslovanju in zaradi prevelikih stroškov, so bile v zadnjem letu naslednje:

Leto	Število zadrug	zguba v din
1954	12	1 135 720
1955	7	2 061 186
1956	5	730 000

Iz gornjih števil vidimo, da je število zadrug, ki so imele zgubo, iz leta v leto manjše, kar je posledica poostre kontrole in zboljšanja knjigovodstev pri kmetijskih združbah.

Se huje pa je v zvezi s primanjkljajem, ki so jih povzročili uslužbenci KZ in ki so nastali zaradi malomarnega poslovanja in tatvin, ki so jih povzročali ali uslužbenci sami, ali pa drugi ljudje. Primanjkljaji v zadnjih letih so izgledali tako:

Leto	št. primk.	znesek primk.
1954	49	9 510 000
1955	67	7 524 040
1956	74	6 911 437

Pri teh primanjkljajih niso všteti vloni, ki so se često dogajali zlasti

ko je gospodarila po Pomurju zloglasna vlomilska skupina Ciganov. Pri primanjkljajih vidimo, da so zneski iz leta v leto manjši, da se pa večja števila primanjkljajev. Važno je omeniti še to, da se v zadnjem času tudi skoraj vsi primanjkljaji izterjajo in iztožijo, tako da ne bremenijo v taki meri zadruge, kot je bilo v prejšnjem času. Vendar so ti primanjkljaji in izgube imele za posledico, da se je zmanjšalo število kmetijskih zadrug od 91 na 65, kolikor jih obstaja še danes. Večina teh zadrug se je sicer pripojila k močnejšim kmetijskim združbam, ki so imele boljše organizacijo in večjo gosp. moč, tako da zadrugi člani s svojimi deleži in jamstvom niso trpeli, v sedmih primerih pa, kjer so prešle zadruge v likvidacijo, so morali člani pozabiti na svoje članke deleže in nekateri tudi plačati jamstvo. Taki primeri so precej škodovali združnemu gibanju. Danes pa lahko ugotovljamo, da so se naše zadruge konsolidirale in da takih nevarnosti več ni, saj upravni odbori strogo pazijo na gospodarski uspeh in finančno stanje zadrug.

dar so ti primanjkljaji in izgube imele za posledico, da se je zmanjšalo število kmetijskih zadrug od 91 na 65, kolikor jih obstaja še danes. Večina teh zadrug se je sicer pripojila k močnejšim kmetijskim združbam, ki so imele boljše organizacijo in večjo gosp. moč, tako da zadrugi člani s svojimi deleži in jamstvom niso trpeli, v sedmih primerih pa, kjer so prešle zadruge v likvidacijo, so morali člani pozabiti na svoje članke deleže in nekateri tudi plačati jamstvo. Taki primeri so precej škodovali združnemu gibanju. Danes pa lahko ugotovljamo, da so se naše zadruge konsolidirale in da takih nevarnosti več ni, saj upravni odbori strogo pazijo na gospodarski uspeh in finančno stanje zadrug.

Piše: ŠTEFAN ANTALIČ, predsednik OZZ

znašal promet v trgovini 1.167.000.000 dinarjev, torej približno 1/3 vsega prometa. Dobička so ustvarile v letu 1956 skupaj 70.000.000 dinarjev vendar je bil izkazan čisti dobiček le v višini 48.000.000 dinarjev. Ves ostali dobiček pa so požrle zgube drugih odsekov in med glavnimi trgovskih odsekov, ki so izkazovali preko 7.000.000 din izgub. Razen izgub je bilo izkazano še v lanskem letu preko 6.000.000 dinarjev primanjkljajev, ki so skoraj v celoti nastali prav v trgovini. Vidimo torej, da je trgovina požrla preko 15 milijonov dinarjev iz zadružnih skladov, ki bi jih lahko koristno uporabili v kmetijstvu. Poleg tega zneska so pa zadruge vložile še v trgovino precejšnja sredstva iz svojih investicijskih skladov za popravila lokalov, nabavo opreme itd. Ugotovimo torej lahko, da predstavlja trgovina za naše kmetijske zadruge precejšnje breme, ne samo v pogledu upravljanja, ampak tudi v pogledu finančnih izdatkov. Zgube in primanjkljaji so nastali predvsem zaradi malomarnega poslovanja, od katerega pa ni imel naš zadružnik nobene koristi.

3. Pri vseh državnih trgovinah je imel delovni kolektiv pravico upravljanja in odločanja (delavski sveti in upravni odbori), dočim pri zadružni trgovini te pravice ni imel. Če hočemo torej biti pri našem gospodarskem razvoju dosledni, moramo dati vsem našim kolektivom enake pravice in možnosti upravljanja. Videli smo pa, da so se nekateri

upravni odbori KZ — sicer zelo redki — v taki meri vmešavali v probleme trgovine, da so sami povzročali zgubo zaradi prenežnega določanja marže in zaradi nestrokovnih posegov v trgovino.

Po vseh teh ugotovitvah je torej najbolje trgovske obrate osamosvojiti in jih izročiti v upravljanje delovnim kolektivom, ki bodo sestavljeni iz samih strokovnih uslužbencev. Ti bodo veliko lažje vodili kontrolo nad delom posameznih poslovdij, zlasti če se več poslovalnic poveže v večja trgovska podjetja, na čelu katerega bo sposoben strokovni uslužbenec, ki bo veliko lažje kontroliral posamezne poslovalnice kakor upravni odbor KZ. Po vseh pokazateljih se pri taki organizaciji trgovine stroški precej zmanjšajo (manjši upravni stroški in kotizacija), trgovina bo bolj založena, ker bo vsak poslovdij gledal, da bo povečal promet in zmanjšal stroške, ker bo njegova plača odvisna od uspeha njegove poslovalnice. Da se pa zagotovi nad delom poslovalnic tudi družbeni vpliv, bo zbor volivcev k vsaki poslovalnici izvolil potrošniški svet, ki bo lahko delo naše trgovine usmerjal in nadziral.

5. Pri vseh državnih trgovinah je imel delovni kolektiv pravico upravljanja in odločanja (delavski sveti in upravni odbori), dočim pri zadružni trgovini te pravice ni imel. Če hočemo torej biti pri našem gospodarskem razvoju dosledni, moramo dati vsem našim kolektivom enake pravice in možnosti upravljanja. Videli smo pa, da so se nekateri

S čim naj se v bodoče ukvarjajo upravni odbori KZ?

Že večkrat smo poudarili, da se naj bavijo s proizvodnimi nalogami. Naloga zadrug torej ne bo samo v tem, da po izločitvi nekmetijskih dejavnosti odkupujejo samo proizvode, ki se nahajajo na njihovem terenu, ampak da organizirajo proizvodnjo takih proizvodov, ki imajo na tržišču najboljše ceno in ki najbolj odgovarjajo terenskim prilikam. Že večkrat je bilo ugotovljeno, da proizvodnja po starem načinu ne vodi nikamor. Razumljivo je, da mi v Pomurju nikdar ne bomo mogli pri proizvodnji žit in koruze doseči tistih rezultatov, ki jih bodo dosegli v Vojvodini prav z ozirom na kakovost zemlje in podnebne pogoje. Naloga upravnega odbora KZ bo torej v tem, da ob pomoči strokovnjakov preštudira proizvodne pogoje na svojem območju in najde način pod katerim bi se na njenem teritoriju dali doseči največji dohodki. To mora preštudirati za vsako proizvodno panogo posebej. Če

ka proizvodnja bo v prvi vrsti koristila pridelovalcem samim v drugi vrsti pa tudi zadrugi, ker bodo na ta način vsi naši kmetovalci proizvajali za trg ne pa samo za lastne potrebe.

Zlasti je važno, da KZ organizirajo tudi svojo lastno kmetijsko proizvodnjo s katero lahko bistveno vplivajo tudi na proizvodnjo svojih članov. V vsaki vasi imamo zemljišča splošnega ljudskega premoženja, ki jih dajejo občinski LO v najem kmetovalcem. Ta zemlja je v našem Pomurju najslabše izkoriščena, ker vsak gleda le na to, kako bi iz nje ob čim manjših stroških izvelkel čim večje dohodke. Če bi kmetijske zadruge vzele ta zemljišča v svoje upravljanje in na njih organizirale nasade takih kultur, ki so za naše razmere najrentabilnejše, bi kmetovalci kmalu uvideli koristnost tega gospodarjenja in ga ob podpori zadruge začeli posnemati. Zlasti bi pa bilo koristno, da se na takih zemljiščih organizira-

torej preštudirati, kdo ima krmne pogoje in prostore, da lahko redi več živine, oziroma kako naj ukrepajo posamezni kmetovalci, da bodo na njihah pridelali krmo za pitanje živali.

Naše zadruge prav sedaj sklepajo pogodbe za pitanje živine in imajo tudi vsa navodila glede pitanja v kooperaciji in če bodo to skrbno in vestno pripravile, jim bodo hvaležni njihovi člani — zadružniki, ker bodo prišli do visokih dohodkov in tudi zadruge same bodo imele od tega koristi. Danes imajo zadruge vso možnost, da nudijo proizvajalcem potrebne kredite, ne samo za nabavo živine, ampak tudi za gradnjo potrebnih prostorov. Zato ni nobenih zadržkov za večjo proizvodnjo, potrebna je le dobra volja in organizacijska sposobnost.

Zlasti velike naloge imajo zadruge v sadjarstvu in vinogradništvu in to po našem Goričkem, kjer so idealne možnosti za razvoj sadjarstva. Država daje ugodnosti z oprostitvijo davka in s krediti. Dokazano je, da nosijo sadovnjaki v tem področju veliko večje dohodke, kakor vse druge kulture in v kljub temu ta obnova zelo počasi napreduje. Z dobro organizacijo in pravišnim strokovnim prikazom koristi take obnove je mogoče naše ljudi pridobiti, da se v večji meri združujejo v proizvodne skupnosti, ker je to v korist, kakor njim, tako tudi kmetijski zadrugi.

Zlasti važno je pa, da vodijo kmetijske zadruge pravilno politiko pri nabavi strojev. Že večkrat smo poudarili, da bo naša krava samo takrat visoko produktivna, če ne bo vsak dan v jarmu in bo naša njiva dajala samo takrat več, če bo primereno obdelana, ne pa samo površje s kravo vprego. Prav stroj je tisti, ki bo moral nadomestiti kravo in spremeniti način proizvodnje, zato pa je potrebno, da ima vsaka zadruza zadostno število traktorjev in ne samo traktorjev, tudi vse priključke in ostale agregate, ker nam druge tehnične razvite države dokazujejo, kaj vse se da doseči v kmetijstvu, če se pravilno uporabi mehanizacija.

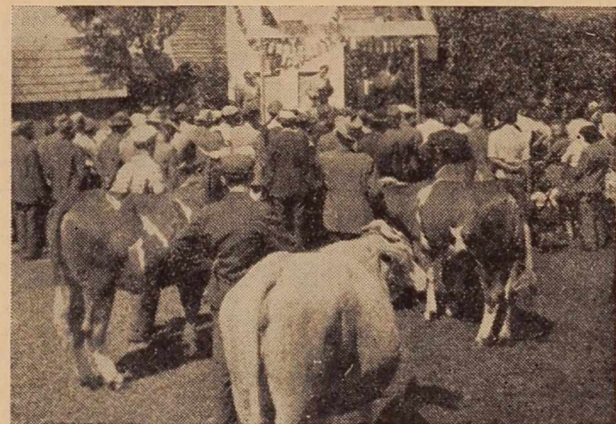
Upravni odbori kmetijskih zadrug imajo torej nešteto nalog in če se bodo ukvarjali s problemi, kako proizvajati na njihovem področju čim več dobrin za trg in če bodo znali te dobrine tudi prodati, bo njihov promet kljub izločitvi trgovin in nekmetijskih dejavnosti še porastel, dohodki pa bodo nemerno večji, če bodo pazili na pravilno izkoriščanje in zaposlitev strojev. Zlasti je pa važno, da čim več svoje dejavnosti opravljajo v sodelovanju s kmetovalci, tako da tudi iz neposredne kmetijske proizvodnje dobijo čim več dohodkov in da z rastojo kmetijsko proizvodnjo na svojem terenu rastejo tudi njihovi dohodki in skladi.

Kaj naj se izloči iz neposrednega vodstva KZ?

V prvi vrsti trgovina s potrošniškim blagom, gostilne, obrtni obrati, kinematografi, pralnice, pekarnice itd. Te zadeve, ki so sicer na naši vasi nujno potrebne, se naj organizirajo kot samostojni obrati pod vodstvom delovnih kolektivov ali kot komunalni obrati pod vodstvom ObLO ali kot uslužnostne dejavnosti pod upravo vaše skupnosti in krajevnih odborov. Nekateri naše KZ imajo sicer svoje pomisleke pri izločevanju nekmetijskih dejavnosti, zlasti kar zadeva izločitev trgovine. Ti pomisleki pa so neutemeljeni, če upoštevamo naslednje:

1. Naši upravni odbori KZ imajo s trgovino največ problemov. Skoraj ni seje na kateri ne bi razpravljali o trgovini, o lokalih, o cenah, o stroških, o inventurah, o zgubah, o primanjkljajih, o nepravilnostih itd. Ta problematika zadrži navadno upravni odbor pri razpravi toliko časa, da o proizvodnih problemih, ki so za zadruge najvažnejši, navadno razpravlja samo mimogrede ali pa sploh ne.

2. Prav v trgovini z mešanim blagom je največ zgab in primanjkljajev. Kakor smo ugotovili, so imele naše zadruge lani skupno 3.355.000.000 dinarjev prometa, od katerega je

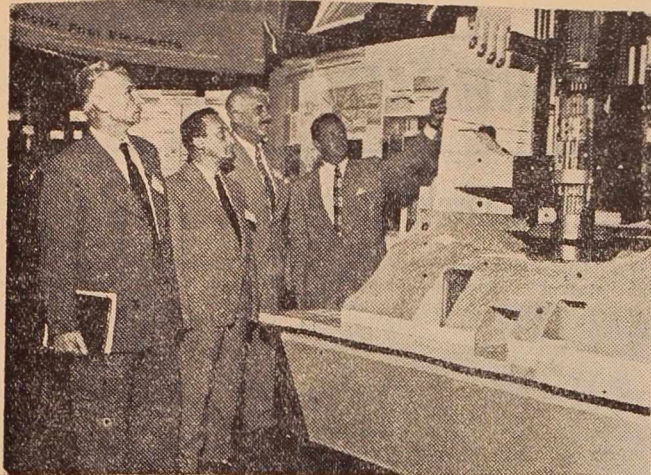
Z živinorejske razstave v Turnišču

n. pr. ugotovi da je na njenem območju dovolj delovne sile in primerna zemlja, bo nujno uvajati intenzivno vrtnarsko proizvodnjo, ki zahteva več delovne sile in daje visoke dohodke. Bodisi, da potem organizira pridelovanje zelenjave, zdravilnih zelišč, paradižnikov ali drugih povrtnin, jagodičevja ali drugih podobnih kultur. V tem primeru mora gledati, da to proizvodnjo spravi tudi na tržišče. Bodisi, da sklepa pogodbe z industrijskimi obrati ali pa da sama ali preko poslovne zveze organizira tako predelavo teh pridelkov, da jih lahko spravi na tržišče. Pri tej organizaciji pa mora iti tako daleč, da pripravi potrebno število sadik, predpiše način dela s katerim se daje doseči največji rezultati, da na eni strani jamči proizvajalcem minimalne cene pridelkov na drugi strani pa njih prodajo. Pri tem mora gledati na svoje področje kot celoto, da so takih poslov deležni ne samo najboljši gospodarji, ampak vsi njeni člani. Če kateri med njimi nima sredstev, da bi šel v tako proizvodnjo, naj mu to zadruza omogoči s svojimi krediti, s svojo strokovno pomočjo in s svojim strojnim parkom. Važno je, da se način naše proizvodnje tako izpreminja, da bodo naši kmetovalci pridelovali tisto s čemer dosežejo največje dohodke. Ta-

jo matičnjaki, razsadniki ali proizvodnja semen in sadik za take kulture, ki so za nas interesantne, ker bi taka proizvodnja neposredno koristila vsem našim kmetovalcem in obenem zadrugi. Zlasti je važno, da je vse pridelovanje preko zadruge pogodbeno vezano ali poteka v kooperaciji, ker tako zadruza ve, s čim razpolaga, na drugi strani pa tudi ve, kakšna sredstva rabi, da pri tej proizvodnji pomaga, da jo izboljša in poceni.

Zlasti važne so naloge upravnega odbora KZ pri živinoreji. Dosedaj smo imeli prakso, da smo nabavljali dobre plemenjake, gledali na to, da povečamo molznost in da gojimo lepe plemenske živali. Pri tem se pa nismo ozirali, kakšni stroški nastajajo. Zato imajo ti odseki pri zadrugi navadno zgubo. Danes pa ugotavljamo, da lahko dosežemo zelo visoke cene pri pitanju živine, zlasti pri bekonih in teletih, zato je potrebno, da zadruge organizirajo vzgojo bekonov in telet ne da odkupijo samo to, kar imajo kmetovalci, ampak organizirajo, da kmetovalci čim več takih živali redijo. To bo koristilo na eni strani kmetovalcem, na drugi strani pa tudi zadrugi, ker bo imela več prometa. Upravni odbor mora

Generalna skupščina

Jugoslovanski parlamentarci na ženevski atomski razstavi

GLAS JUGOSLAVIJE PRISPEVEK MIRU

Letos se je v svetu odigrala vrsta pomembnih zunanje-političnih dogodkov, ki so v večji ali manjši meri vplivali na mir, varnost in sodelovanje med posameznimi narodi. Jugoslavija se je v tem zunanje-političnem dogajanju držala načela aktivne koeksistence, miroljubnega sožitja, sodelovanja med velikimi in malimi narodi na enakopravni podlagi, nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav in vseh tistih načel, ki so svojstvena tako za notranji razvoj kakor tudi za reševanje zunanje-političnih problemov naše socialistične države. Glas Jugoslavije v Organizaciji Združenih narodov in drugih mednarodnih forumih je pomenil vedno prispevek za mir, za čim hitrejšo razorožitev, za osvoboditev kolonialnih narodov in za utrditev ugleda naše države v

svetu. Jugoslavija je verna svoji dosledni politiki vnašala v svetovno politiko socialistična načela in z njimi zmagovala. V naši državi so se letos mudili vladna in partijska delegacija Poljske, predsednik Vietnam Ho Si Minh, švedski ministrski predsednik, britanski zunanji minister ter številne parlamentarne in gospodarske delegacije iz raznih delov sveta. Utrjevanju ugleda Jugoslavije v svetu so prispevali tudi obiski Edvarda Kardelja v Sovjetski zvezi, Grčiji in raznih skandinavskih državah, obisk državne sekretarja za zunanje zadeve Koče Popovića na Norveškem in v Belgiji, pomembna gospodarska misija Svetozarja Vukmanovića v državah Azije in številni drugi razgovori in obiski na najvišji ravni.

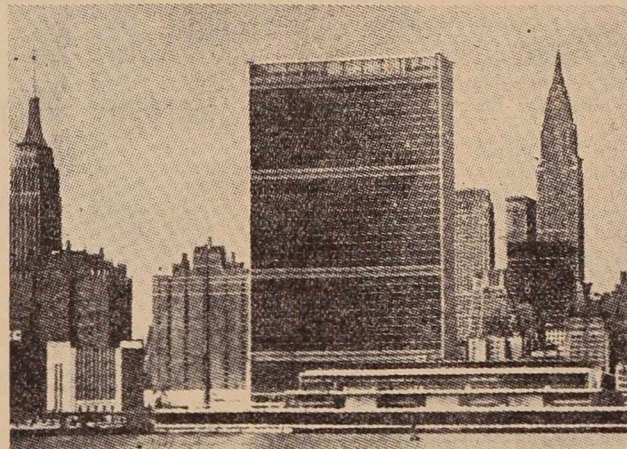
UČINKOVIT POSEG V VSEMIRJE

Sovjetski znanstveniki so letos izstrelili dva umetna satelita, ki krožita z veliko hitrostjo na veliki višini okoli zemlje. V drugem sovjetskem satelitu so namestili celo živo bitje z raznimi aparaturnimi, ki so beležile možnosti življenja v pogojih kozmičnega prostora. V svetu sta oba satelita vzbudila precejšnjo pozornost in celo razburjenje, ker so tuje agencije začele ugibati, ali morda satelit Rusom le ne služi v vojaške namene. Na Zahodu so bili zelo presenečeni ter so dali priznanje sovjetskemu znanstvenikom. Znanstveniki v ZDA, Veliki Britaniji in nekaterih drugih državah pa so bili podvrženi kritikam časopisja in javnega mnenja, ker so v tej prestižni tekmi zaostali za Sovjetsko zvezo. Na Zahodu poudarjajo vedno bolj, da bodo Rusi kmalu izstrelili raketo na Luno. V Sovjetski zvezi pa se pripravljajo na nadaljnja osvajanja kozmičnega prostora ter pravijo, da bodo čez nekaj let omogočili ljudem potovanje v te višave. Kar je bilo pred desetimi in več leti fantastika in utopijska Julesa Vernea, se je letos uresničilo ter postalo zelo otipljivo.

nima nobene moralne in zakonske pravice za opravljanje te funkcije. Bolj razveseljuje dejstvo, da je Malaja postala 82. članica Organizacije Združenih narodov. Naši predstavniki so v OZN resno opozorili na škodljivost oboroževalne dirke med velikimi silami, ki namesto v miroljubnem sožitju in sode-

lovanju tekmujejo v izdelovanju atomskih, hidrogenskih in kobaltovih bomb, dirigiranih izstrelkov in drugih za človeštvo pogubnih orožij. Prav iz tega razloga povsod po svetu z zaskrbljenostjo spremljajo razvoj razorožitvenih razgovorov, ki so se letos že večkrat končali v slepi ulici. Pred dnevi je So-

vjetska zveza predložila Generalni skupščini ponovno predlog za ustanovitev stalne komisije Združenih narodov za razorožitev, v kateri bi bili zastopniki vseh držav-članic. Razne kompromisne predloge so pripravile tudi nekatere druge države. Kot vse kaže, bo končno v teh razgovorih le prevladal razum in duh dobre volje, čeprav so precej različna gledanja na reševanje teh problemov velika ovira za hitrejši sporazum. V OZN bodo spregovorili še o vrsti drugih mednarodnih problemov, saj obsega dnevni red nad 60 točk. Blokovski interesi so se tudi na zasedanju OZN pokazali kot zelo škodljiva ovira za nadaljnje sodelovanje. Zaradi tega ni čudno, če je OZN kljub svojim palačam in sejam, številnim mednarodnim organizacijam, misijam in komisijam v nekaterih vprašanjih še vedno le pojem. Jugoslavija je ena tistih držav, ki se vedno ogreva za sodelovanje in za reševanje mednarodnih problemov v tem svetovnem parlamentu na enakopravni podlagi brez blokovskih interesov.

Palača OZN v New Yorku

Nesmiselna francoska politika

Francija je letos doživela vrsto kriz, ki so ji povzročile ogromno moralno, politično in končno tudi finančno škodo. Že tri leta se francoske čete borijo zoper osvobodilno gibanje alžirskega naroda. Čeprav je vsemu svetu jasna nesmiselnost francoskih posegov na tem področju, kratkovidni francoski politiki tega še vedno niso doumeli. Poleg neuspehov in velikih stroškov v Alžiru, mučijo Francijo tudi številne notranje težave, ki so posledica zelo neuravnotežene politike. Krize vlade, stavke delavcev in uslužbencev, poviševanje davkov in porast nezadovoljstva med prebivalstvom zaradi vedno večjih

izdatkov v vojaške namene — to so za Francijo popolnoma normalna dogajanja v zadnjem in preteklih letih. V zvezi s tem pa je francoski finančni minister izdelal »finančni steznik«, ki občutno znižuje standard francoskega delavca in uslužbenca. Francozi so nedavno

povzročili tudi krizo v Atlantskem paktu. ZDA in Velika Britanija sta namreč izročili Tuniziji prve pošiljke svojega orožja, kar Francozom seveda ni bilo po godu. Tako so francoski delegati zapustili konferenco parlamentarnih delegacij Atlantskega pakta.

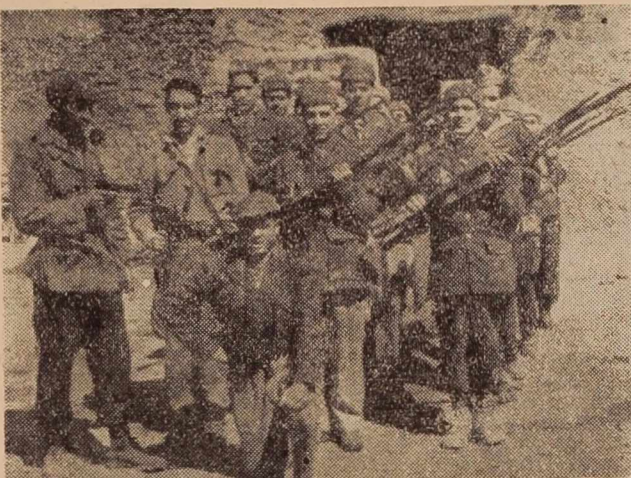
Pomembna obletnica

Tudi FLRJ se je udeležila proslav 40-letnice Oktobrske revolucije v Moskvi. Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je na slavnosti seji Vrhovnega sovjeta Sovjetske zveze poudaril, da je z Oktobrsko revolucijo pred

oči milijonov ljudi širom po svetu vstala veličastna, nepozabna postava, postava borca-revolucionarja, človeka-komuniste, postava velikega Lenina. Njegove besede so odmevale po vseh celinah, budile želje in upanje v milijonih delovnih ljudi in vzbujale strah med sovražniki delavskega razreda in socializma. Tudi jugoslovanski narodi, ki so takrat jecali pod jarmom vojne, izkoriščanja in nacionalnega suženjstva, so pozdravili Oktobrsko revolucijo in Lenina kot znamenje nove dobe. To navdušenje je prišlo do izraza v sodelovanju 50.000 Srbov, Hrvatov, Slovencev, Makedoncev in Crnogorcev v vrstah Rdeče garde in Rdeče armade v Oktobrski revoluciji, ki so postali v ognju revolucije takšni junaki kakor so Aleksa Dundič, Danilo Serdič in drugi.

Arabska enotnost

Zahodni in vzhodni politiki morajo danes resno računati z arabskim nacionalizmom, ki se je začel zadnje čase resno za-vedati nevarnosti, ki mu grozi. Arabski nacionalizem črpa svojo moč in organizacijsko čvrstino v raznih zgodovinskih pojavih kot v nekdanji slavi in moči kalifata, v nekdanjem muslimanskem osvajanju in v visokem kulturnem nivoju arabskega Srednjega veka. Zato si Arabci vedno bolj pogosto in vedno bolj organizirano prizadevajo poudariti svoje nacionalne pravice. Zaradi važnega strateškega in gospodarskega položaja so arabske države izpostavljene pritisku z Vzhoda in Zahoda. Med poglavarji arabskih držav pa je še vedno precej trenj in različnih gledanj na posamezne probleme. Tako je jemenski vladar prepričan, da je le on poklican popeljati Arabce k slavi in k uresničitvi sna o arabski državi, ki bi segala od Atlantika do Perzije. S podobno pobožno željo se ukvarjata tudi Ibn Saud in Fejsal. Sirija je bila letos že večkrat nevarno žarišče za mo-

Alžirski uporniki

rebitno novo vojno. Casopisna poročila so bila zelo različna in ljudje so se le težko orientirali v poplavi najbolj fantastičnih poročil. Na sirske meje so se zbirale turške čete. Tudi Sirija

je mobilizirala svojo armado in jo postavila v stanje pripravljenosti. Američani so pisali, da je Sirija pod sovjetskim vplivom in odskočna deska za napad na Armenijo. V sirske vode je priplulo sovjetsko ladjeveje in tako povečalo negotovost na tem področju. Sirija se zelo zavzema za politiko arabskega združevanja. Ta politika se najuspešneje odraža v odnosih z Egiptom, s katerim je Sirija sklenila sporazum o skupnem poveljstvu obeh armad. V najbolj kritičnem času so egiptovske čete vkorakale na podlagi sporazuma v Sirijo in tam zasedle položaje. Sedaj pripravljajo združitve obeh delov. Predvidena je tudi naselitev milijona revnih egiptovskih kmetov na plodni in neobdelani zemlji ob Evfratu.

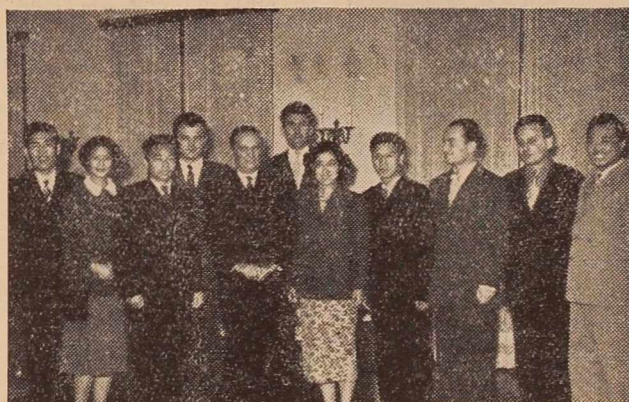
Naši odnosi z Avstrijo

Naša vlada si vsa leta prizadeva, da bi se odnosi s sosednjo Avstrijo na gospodarskem in kulturnem področju izboljšali. Zadnje čase pa so se v avstrijskem tisku pojavili članki, ki oporekajo slovenski narodni manjšini na Koroškem pravico do slovenskega šolstva. Tako je predsednik štajerske deželne vlade g. Kramer nedavno izjavil, da na Štajerskem ni jugoslovanske manjšine. To je velika nerazsodnost, saj je vendar vsakomur znano in jasno, da slovenska narodnostna manjšina na Štajerskem obstaja. Razumljivo je, da je taka izjava omalovaževanje naporov jugoslovanske vlade za ureditev položaja jugoslovanskih manjšin v Avstriji na podlagi recipročnega statusa v naši državi. Izjava avstrijskega odgovornega državnika pa je vsekakor v očitnem nasprotju z avstrijsko državno pogodbo. Slovenske in hrvatske organizacije v Avstriji so že večkrat opozorile na dejstvo, da avstrijski pristojni činitelji odločajo o usodi manjšin brez njihovega sodelovanja. To se je prav posebej odrazilo pri zakonu o manjšinskem šolstvu, s katerim so Avstrijci želeli okrniti pravice slovenskega prebivalstva. Tako ravnanje Avstrije pa je v nasprotju s 7. čl. drž. pogodbe, ki govori o pravicah manjšin. Na nekaterih

šolah v Avstriji so šli celo tako daleč, da so ukinili dvojezični pouk ter onemogočili otrokom slovenskih staršev nadaljnje obiskovanje pouka v materinskem jeziku. Razumljivo je, da je tako ravnanje avstrijskih odgovornih krogov velika ovira za nadaljnje izboljšanje odnosov med obema državama.

Na Cipru je vroče...

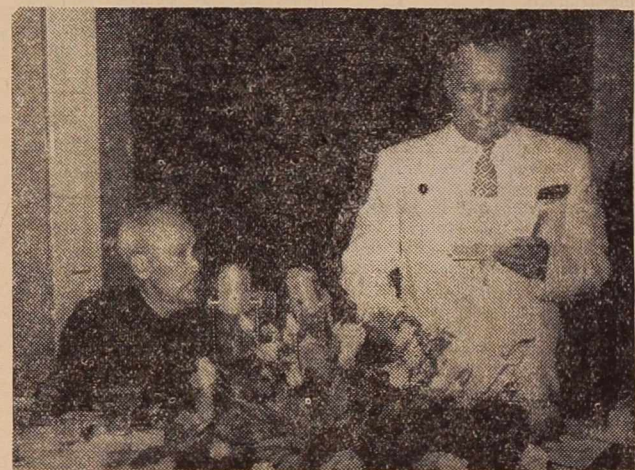
Velika Britanija si je s svojim ravnanjem na Cipru pridobila veliko ljudi na svetu, ki z velikimi apatijami gledajo na uradno britansko politiko na tem otoku. Velika Britanija je sicer izpustila preganega nadškofa Makariosa, vendar mu ni dovolila vrnitve na Ciper. Za Ciper so značilna polna koncentracijska taborišča, vsakodnevne smrtno obsodbe mladincev in drugih pripadnikov osvobodilnega gibanja, racije v ciprskih mestih in številna druga nasilja, ki vzbujajo še večji gnev in nezadovoljstvo med ciprskim prebivalstvom. Britanci so odpoklicali guvernerja Hardinga, ki je bil najbolj osovražena osebnost na otoku. Dobro poučeni krogi trdijo, da se z njegovim odhodom britanska uradna politika ne bo spremenila. Treba je pač pomiriti Grke in si zagotoviti podporo javnega mnenja in delegacij na zasedanju Generalne skupščine, na katerem bodo razpravljali tudi o ciprskem vprašanju.

Kitajska delegacija v Beogradu

ŠE VRSTA DRUGIH VPRAŠANJ

Na zunanje političnem poprišču so se letos pripetili še številni drugi dogodki, ki so vplivali na javno mnenje in na položaj v svetu. Prebujajoča se Afrika je postala trn v peti raznim kapitalističnim kolonialnim silam, ki so si na tem področju kovalale bogat kapital na račun črnega prebivalstva. V raznih južno-ameriških državah je bila vrsta državnih udarov, ki so zelo značilni in tradicionalni za te države. V najmanjši republiki na svetu v San Marinu so izbruhnili nemiri. V Vzhodni Nemčiji so zamenjali denar preko noči z motivacijo, da so nekateri krogi v Zahodni Nemčiji izkoriščali vzhodnonemške marke za gospodarsko rušenje vzhodnonemškega gospodarstva. Volitve v Zahodni Nemčiji so se končale z zmago Adenauerja, čeprav bo le-ta v

Ho Si Minh pri predsedniku Titu na Brionih

bodoče tudi moral vedno bolj računati s socialno demokrasko stranko. Nemški gospodarski voditelji usmerjajo svoje sile na Bližnji in Srednji Vzhod, kjer so še velike možnosti za prodajo posameznih predmetov. Razmere na Madžarskem so se po lanskoletnih oktobrskih dogodkih normalizirale. Tudi na Poljskem si je državno in partijsko vodstvo prizadevalo, da bi zadovoljilo vsaj glavnim zahtevam množic. Naše sodelovanje s sosednjo Grčijo se je letos kljub nekaterim različnim pogledom na posamezna mednarodna vprašanja zadovoljivo odvijalo. To politiko prijateljskega sodelovanja je potrdil tudi letošnji nedavni obisk tovariša Kardelja v Grčiji. Zanimivo je, da je filipinska liberalna stranka obtožila vlado, da je na volitvah ponaredila volilne rezultate. Sudanska vlada pripravlja prvi petletni načrt, ki predvideva med drugim velika namakanja in gradnjo velikega jezua na Modrem Nilu. V političnih krogih opozarjajo tudi na nedavne britansko-jemenske razgovore v Londonu, na katerih so raz-

pravljali o določitvi meje med Jemenom in britanskim protektoratom Adenom. Britanci so pripisali tem razgovorom velik pomen, saj je bil Aden nedavno določen za sedež novega strateškega poveljstva britanskih sil na Srednjem vzhodu. Italijanski socialisti se zavzemajo za politiko popuščanja mednarodne napestosti in za miroljubno sožitje med vsemi narodi. Glede notranjega položaja v Italiji obtožujejo socialisti krščanskodemokrasko stranko, da hoče vsiliti državi klerikalni režim. Stališče Jugoslavije do posameznih vprašanj zunanje politike in dogodkov v svetu stalno pojasnjujejo naši predstavniki na mednarodnih konferencah in naši najvišji državni voditelji v razgovorih z novinarji in svojih govorih. Kot rdeča nit se vleče skozi vsa naša zunanje-politična prizadevanja politika miru, ki je edino zagotovilo za uspešen razvoj nadaljnjega razvijanja proizvodnih sil, kulturnih vrednot in materialnih možnosti v našem socialističnem družbenem sistemu.

„Mladino iztrgati iz slabega okolja“

Prvi vtis, ki ga razodeva tudi pričujoča slika: skrbna mati. MARIJO PRIZMIČEVO dobro poznamo, saj ni v Soboti samo ugledna politična voditeljica, marveč tudi žena, ki je vedno na red, ko je treba povedati odločno besedo v prid delovnemu človeku. Tako pa je bila tudi glavna tema najinega nevezanega razgovora: skrb občinske skupnosti za našo deco izven šole.

Najprej je tov. Prizmičeva poudarila, da doslej nobena družbena ureditev ni posvečala tolikšne skrbi in dajala tako obilna sredstva za zaščito otroka in matere kot prav sedanja, socialistična družbena ureditev. Za to je veliko neovrgljivih dokazov, ki jih naši ljudje že tudi poznajo. Razni sveti pri ljudskih odborih že v izdatni meri skrbijo za socialno, moralno ali drugače ogrožene družine — z glavnim smotrom, da bi rešili vsaj mlade državljane in jim ustvarili ugodne pogoje za poznejše življenje.

Poleg prizadevanj in ukrepov, ki jih uveljavljamo na tem področju in okviru naše pozitivne zakonodaje, pa bomo v prihodnosti morali še bolj skrbeti za naše otroke v izvenšolskem času, ko sta jim vzgojno izživiljanje in primerno razvedrilo najbolj potrebna, izživiljanje, ki ga dom ne more vedno posredovati v zadostni meri, bodisi zaradi neugodnih razmer v posameznih družinah, prezaposlenosti staršev ali iz drugih vzrokov. Za to poslanstvo imamo številna društva (DPM, pionirske starišinske svete, pionirske krožke, društva »Partizan« itd.). Delovanje nekaterih soboških društev s tem poslanstvom pa je usmerjeno preveč enostransko.

DPM je na primer letos zelo uspešno prirejalo otroške praznike (Novoletno jelko, Dan mladosti itd.) in organiziralo taborjenja ob morju. Na tem področju je povsem zadovoljivo opravilo svojo vlogo. Čakajo pa ga še številne naloge, ki jih ne bo mogoče uresničevati kampanjsko. Tako naj bi lutkovno gledališče postalo stalna vzgojna ustanova za razvedrilo naših mladih. Odgovorni činitelji bi morali zagotoviti pogoje za delovanje tega gledališča (prostor, stalni repertoar itd.). Na zadnjih zborih volivcev je bilo govora o filmu; razpravljaleci so ugotovili, da je repertoar že tako preveč nasičen z vesterni in drugimi vsebinsko podpoprečnimi, lahko bi rekli: komercialnimi filmi, ki so za mladino dokaj oprijemljiva, toda nič kaj koristna vaba, občutno premalo pa je risank in otroških filmov, čemur je v dokajšnji meri tudi pripisati, da otroci, ki pred odraslimi zavestno nočejo biti prikraščani, silijo k ostalim kino predstavam. Organizirati bi bi-

lo potrebno stalne dijaške kino predstave.

Na soboški gimnaziji deluje okrog deset pionirskih krožkov, ki so se že dobro uveljavili. Posebno aktivni so taborniki. Ti krožki pa še vedno ne združujejo vseh otrok: nekateri pionirji delujejo v več krožkih in so pri tem že kar preveč zaposleni, nekaterih otrok pa sploh ni blizu, ker jih starši ne pustijo.

Pri »Partizanu« ne bi smela zaradi malomarnega opravljanja društvenih dolžnosti posameznikov trpeti telesna vzgoja mladine. Važna je tudi pravilna izbira časa za vadbo in igre. Večerna telovadba traja včasih od šeste do osme, kar precej odbija starše in povzroča doma neprijetnosti tudi mladim telovadcem.

Skratka: mladino smo dolžni iztrgati slabemu okolju in pohajkovanju po cestah ter ji to nadomestiti z boljšim, plemenitejšim, ob katerem se bo duševno in telesno oblikovala ter dozorevala v dobre člane naše socialistične družbe. Pri tem svojem prizadevanju pa bi se morala naša društva bolj opirati na starše zaradi medsebojnega posredovanja izkušenj, težav in problemov pri vzgoji mladine. Tonamska občasna posvetovanja bi lahko mnogo prispevala k temu smotru.

„Želim si prijeten dom“

ROMANA SATLERJA, delavca Ljutomerske Tovarne usnja, sem obiskal v krogu njegove družine. Že bežno srečanje je napravilo name ugoden vtis: v tej družini ne manjka tiste topline, ki je lastna odnosom med dobrimi in razumevaljočimi se ljudmi.

Nekdanji 11-kratni udarnik mi je povedal: »Moja želja je, da bi postavil družini stanovanjsko hišico, česar pa si pri sedanjih plačih ne morem privoščiti. Zakaj ne bi ustanovili stanovanjske zadruge, za katero bi že našli člane? Odkrito pa povem, da nisem zelo navdušen za stanovanjske bloke. Po mojem bi bilo bolje, če bi pod okriljem take zadruge gradili manjše družinske hišice — če že ne v

„Stanovanje“

Z osebnim »želenjem« mi je postregla tudi delavka soboške Tovarne perila KATICA NOVAKOVA in ga izrazila samo s tremi besedami:

»Za stanovanje gre!«

To pa ni samo Katičina življenjska želja. Za njo je še 300 prosilcev družinskih stanovanj v mestu, pa še mnogo drugih, ki zaradi svoje skromnosti sploh niso pisмено zprosili, če tudi imajo komaj streho nad glavami.

Menda ne bom izdal nobene skrivnosti, če povem, da ima Katica tiho upanje tudi do podjetja, v katerem dela že devet let. Tudi mož ji dela družbo v tem podjetju. Družinica je narasla za novega člana. Mala sobica je postala pretesna. Zakaj ne bi potemtakem želeli Katici, naj si čimprej pripravi toplejše družinsko gnezdece? Pa tudi vsem drugim, ki že dolgo nestrpno čakajo...

„Moja največja želja...“

Kratek obisk pri partizanski mami. V zadnji vojni je izgubila sina-prvoborca NOB. Tudi sama je dosti pretrpela. Kljub letom je morala v internacijo. Zdaj prebiva pri svoji hčerki v soboškem gradu.

TEREZIJA HEDZETOVA je skromna žena, ki malo govori o svojih zaslugah, čeprav ji spomini večkrat privabijo pred oči najhujše trenutke iz še neugasle preteklosti. »Samo to bi želela, da bi lahko plačevala zdravljenje,« mi je zaupala, potem pa še pristavila, da je zaradi prestopa trpljenja in starosti večkrat »betežna«. Za sicer sicer dobiva 1200 dinarjev invalidnine, toda to ne zadostuje niti za zdravlila. Hedzeto-

je nekoč, ko je morala več dni prebiti v bolnišnici, zprosila za pomoč, toda oko vodilnih v Čakovcu je obviselo na oralu zemlje, ki jo ima v Razkriški grabi... Prodati je morala edino kravico, da je lahko poravnala stroške v bolnišnici. Tudi sedaj je večkrat v »skripih«: če ne bi imela dobrega zdravnika, ki ji včasih opravi kako storitev tudi zastonj, bi bilo še težavneje. Ob vsem tem se pač ne moremo čuditi, če je partizanska mati včasih tudi malce zagrenjena, saj je prej našla razumevanje tam, kjer ni našla za to potrkala na dur.

No, in če je njena želja ob Dnevu republike: brezplačne zdravniške usluge in zdravlila?

Koliko ljudi, koliko različnih svetov. To mi je bilo živo pred očmi, ko sem pred Dnevom republike obiskal nekatere naše ljudi, da bi izvedel za njihove načrte, ki jih snujejo že za bližnjo prihodnost. Koliko želja in hotenij je vedno prisotnih med nami — takih, ki so zasebni, intimni, pa tudi takih, ki se nekje stikajo z obče-družbenimi problemi, ki jih več ali manj srečno rešujemo ali pa celo puščamo onemar neke v ozadju naših prizadevanj. Zdaj naj bo torej ugodna priložnost, da razgrnemo pred našimi bralci vsaj nekaj borbinih drobcev.

„Narodno blago“ in še kaj

Njega sem našel pri kupici pristne ljutomerske kapljice. Sicer pa: kaj bi zamerili možakarju, ki je že stopil v jesen svojega življenja, če si ga privoščijo, saj je tudi to v stilu »narodnih običajev«, ki jih je vse življenje pridno zbiral v Prlekiji in jih tudi »hrani« lepo kopico. Ko je namignil, da bi kazalo to »ljudsko blago«, ki vedno bolj tone v pozabo, »na svetlo djeti«, je CIRIL MIKL napevil pogovor drugam: »Mar se ti ne zdi, da je v tem neki nesmisel, če v domačem in lepo urejenem kulturnem domu igrajo pretežno gostujoče skupine. Graditelji naših domov si prav gotovo niso tako zamislili kulturnega in drugega poslanstva v našem mestu. Sedaj bi morali veliko bolj graditi na domačem kadru, kot je bilo to nekdanj, ko je bil Ljutomer na primer na telovadnem področju

ju takoj za slovenskim glavnim mestom. Vzajati je potrebno pionirski naraščaj in privabljati dobre igralce iz bližnje okolice. Brez stalnega igralnega kadra ne bomo prišli daleč. Repertoar dramske sekcije naj bi vseboval več lahkih, vsebinsko dojetnejših del, kajti naši ljudje si želijo tudi razvedrila. Nekaj podobnega bi lahko rekel tudi za telovadno društvo »Partizan«...

„Sinu poklic“

Na soboški železniški postaji je bilo nenavadno mirno, morda samo zame, ki sem vaju mož v temnoplavem samo tedaj, ko jih poprosim za vozno karto. Ura je bila okrog enih. V službo so prihajali strojevodje. Ustavil sem se pri skupini in vzel »na piko« visokega, stasitega železničarja, LUDVIK KURŠE je rojak iz Jesenic. V Prekmurju se je že kar »aklimatiziral«. Njegova želja ob 29. novembru je, da bi še vozil in bil zdrav vsaj tako dolgo, ko bo njegov sin dosegel poklic. Do tega pa ni več tako daleč, saj je fant že v osmi gimnaziji. Čaka ga samo še univerza...

„Moka, moka...“

Z gospodinjjo V.K. sva pokramljala pred soboško spekersko trgovino. »Kar spravite beležnico,« me je opozorila in svojo skromnost raje »zakopal« v zapisane inicialke, »kajti zadeva okrog moke je v Soboti že takorekoč javna tajna. Nič novega ne boste izdali, če boste zapisali, da si soboške gospodinjje želimo predvsem dobre moke. Menda ga ni umetnika, ki bi iz te moke, ki nam jo včasih prodajajo v trgovinah, spekel dober kruh... Kaj delajo, da sedaj novembra dobivamo tako moko... Pa bo le tako, da je vprašanje vredno javnega odgovora?«

vedeti, povem, da nestrpno čakam na novi zakon o pokojninah, kajti potem se želim upokojiti. Novi zakon bo, kot pričakujemo »interesenti«, precej ugodnejši od dosedanjega. Po upokojitvi nameravam odriniti v Novo mesto, kjer imam tudi košček lastnine...«

Partizanskemu grafičarju sem, čeprav dokaj kasno, čestital k osebnemu jubileju in mu zaželel, naj se v domačem kraju čimbolje počuti in ohrani dobre vtise o naši pokrajini.

SEJA DRAMSKEGA SOSVETA V M. SOBOTI

Na svoji tretji redni seji so člani sveta sklenili, da bo januarja okrajni režiserski in šminkarski tečaj za okraj Murska Sobota. Tečaj bo v Ljutomeru. Na tečaju bo okrog 30 do 35 režiserjev iz posameznih Svobod v okraju. Na tečaju bodo predavali predvsem člani SNG iz Maribora. Sosvet je mnenja, da bo tečaj zelo koristen zato, ker pripravljajo predvsem praktična predavanja in tudi nastope z udeleženci.

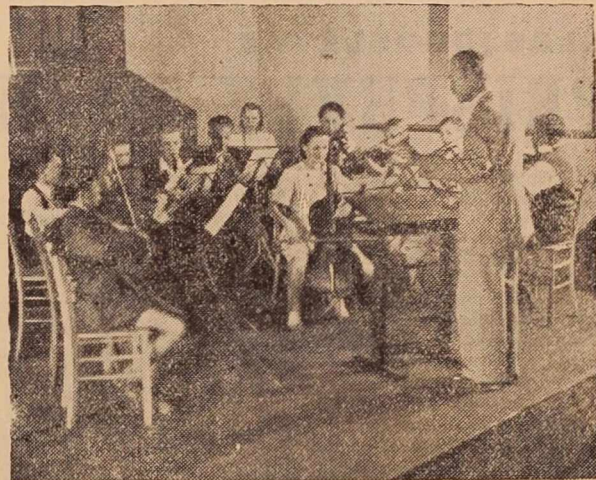
MLADINA NA GIMNAZIJI

Mladina na soboški gimnaziji je zelo delavna. Poleg dela na igrišču imajo še celo vrsto krožkov. Pod vodstvom profesorja Dominka in prof. Razpotnikove pripravljajo igre »Logaritmi in ljubezen«.

Ustanovili so tudi radioamaterski krožek, za katerega je dal predavatelj Radioklub v Murski Soboti. Krožek obiskuje 12 mladincev in vsi se pridno pripravljajo na izpit iz radio-tehniko in radiotelefografije. Izpit bo čez nekaj mesecev.

„Ljutomerski godbi nova glashbila“

Na ljutomerski ulici sem srečal starega znanca, s katerim vedno pokramljava, ko se snideva. Tudi tokraten razgovor ni bil uraden, ne mislite si tega; mojo »vsiljivost« sem namreč prihranil za konec in naposled brez beležnice v roki opravil intervju. In nisem se zmotil: moj znanec je, kajpada, »zajahal« svojega poklicnega konjiča.

Iz našega arhiva: Mladi ljutomerski glasbeniki in njihov dirigent

AVGUST LOPARNIK, ravnatelj Ljutomerske Glasbene šole, je bil kratek, zato pa nič manj aktualen: »Vsem delovnim ljudem želim čimveč res kulturnega razvedrila in se bom tudi v prihodnosti trudil, da bi prispeval s svojim skromnim znanjem čim večji in čim lepši delež. Je pa na žalost tudi kulturno-prosvetno delovanje

trebnjih glasbil, bo godba lahko le še živovarila.

Kot predsednik PD Ljutomer pa si želim, da bi s pomočjo okraja in občine lahko čimprej dokončno uredili »Dom planincev« pri Jeruzalemu, saj so že dosedanja obiski dokazali, da je Jeruzalem zelo priljubljena letniška točka za naše delovne ljudi in tudi za inozemce.

„Podpirancem več!“

»Za komunalne naprave so potrebna velika sredstva, tega se zavedam, toda mi imamo opravka z živimi ljudmi,« mi je

ob obisku povedala znana javna delavka in »mami« ubogih MARICA VILARJEVA iz Ljutomera, ko je utemljevala svoj predlog, ki govori za to, da bi povečali razpon pri pre-

jemkih socialnih podpirancev od 2000 do 3000 dinarjev. Sedaj znaša povprečje 1 in pol tisočaka po podpirancu, kar pa ne zadostuje, če upoštevamo, da so se v zadnjem času znatno podražile življenjske potrebščine. V občini je 99 podpirancev, ki dobijo letno okrog 1 in pol milijona dinarjev, kar je sicer precejšnja vsota, ki pa jo bo občini težko povečati, toda če pogledamo tej stvari resno v oči, bi morali nekaj primakniti. Če pa bi povečali ta razpon, bi se morali še odločneje boriti za določanje objektivnejših in nepristranskih kriterijev pri krajevnih činiteljih, ki soodločajo pri dodeljevanju podpor.

Slavko Klinar

Kmetijsko gospodarske šole

Letos bosta v ljut. občini zajeta dva letnika kmečke mladine in sicer letnik 1941 in 1942. Ti mladinci bodo hodili v I. letnik. V tretji letnik bodo hodila dekleta in obiskovala zdravstveni tečaj. Šole bodo v vseh tistih krajih, kakor lansko leto. Vpisovanje v te šole bo 17. nov. 19. novembra pa začnemo z rednim poukom, ki bo dvakrat tedensko po 6 ur. Okvirni predmetnik bo v kratkem izdelala okrajna komisija, dolžnost predavateljev pa bo, da si bodo izdelali podrobne učne načrte, kar velja zlasti za strokovne predmete. Tako bodo imeli boljši pregled nad predelano učno snovjo. Za praktično delo bo vsaka šola navezana na neko bližnje družbeno posvetstvo, ki bo tudi sicer skušalo izboljševati delo te šole. Posebno bomo skušali poživeti upravne odbore kmetijskih združenj, da bi le-ti v prihodnje bolj sodelovali posebno pri organiziranju aktivov mladih združenikov. Za predavanja bomo poskrbeli, da bodo zanimiva in nazorna. Pomagali si bomo tudi z diafilmi in kratkometražnimi filmi. Vse šole v okraju M. Sobota so dobile trsne in sadne ter vrtno garniture. S tem bo pomagano zlasti onim šolam, ki imajo svoja zemljišča ali pa svoje vrtove urejene. Če

bodo tudi starši in mladina pokazali toliko razumevanja za te šole, kot skrbi za to družba, potem uspehi sigurno ne bodo izostali.

(nb)

Hranilnica in posojilnica v Križevcih

Hranilni odsek je bil ustanovljen že 1. januarja letos. S prvim oktobrom so pa začeli s poslovanjem hranilnice. Na področju naše KZ je večina prebivalcev kmečka, zato je pričakovati dober odziv vlagateljev. S tem želi KZ omogočiti kmetom, da bodo vlagali denar v domačem kraju. Posojilnica jim bo tudi dajala posojila za izboljšanje kmetijske proizvodnje. Ob času ustanovitve je treba priznati, da kmetje še nimajo pravega zaupanja v hranilnico. Vedeti bi namreč morali, da so vloge zajamčene od države in tajne. Kljub temu se je v enem in pol mesecu prijavilo že nad 10 vlagateljev. Upravni odbor KZ pričakuje, da bo v prihodnjem letu več živahnosti in da se bo število vlagateljev tudi povečalo.

Spomini na II. zasedanje AVNOJ

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković je objavil v petih knjigah »Zapiske iz Osvobodilne vojne«. V peti knjigi opisuje tudi potek II. zasedanja AVNOJ v Jajcu. Objavljamo samo nekatere izvlečke, ki nas spominjajo na te slavne dni naše zgodovine.

Pred zasedanjem je bil stanež vidnejših predstavnikov vseh delegacij, na katerem so proučili predloge in sklepe, o katerih so pozneje sklepali na zasedanju AVNOJ. Na sestanež sta prišla tovariša Kardelj in Pijade, ki sta te predloge tudi v glavnem izoblikovala.

29. novembra se je že mrzilo, ko so se delegati II. zasedanja začeli zbirati v Domu kulture. Bil je neprijeten večer pozne jeseni. Ulice so bile mračne in blatne. Dvorana je bila določena za delegate, a balkon za občinstvo. Delegati so prihajali v skupinicah, razporejeni po mestu, se pozdravljali in razgovarjali. Že po svojem zunanem izgledu je to neobičajno zborovanje. Med navzočimi delegati je vrsta mladincev, delavcev, profesorjev, kmetov, književnikov, višjih častnikov naše Armade in borcev, duhovnikov in žena. Večina delegatov je uniformirana in nosi revolver za pasom. Kljub temu pa so nekateri tudi v civilu s črnogorsko kapo, bosansko šubaro ali kakšnim fesom na glavi. II. zasedanje AVNOJ so organizirali na ozemlju, ki je uradno sestavni del takrat imenovane Neodvisne države Hrvaške. V dvorani je bilo živahno.

Naenkrat se je v dvorani pojavil tovariš Tito v sprem-

bojno v Jugoslaviji zgodile ogromne zgodovinske spremembe. V dvorani je bilo svečano vzdušje. Citali so Deklaracijo, po kateri se AVNOJ konstituira v vrhovni zakonodajni in izvršni predstaviški organ Jugoslavije, vzpostavi

Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije, preko katerega bo AVNOJ uresničeval svojo izvršilno funkcijo, se vladi v tujini odzema vse pravice zakonite vlade Jugoslavije, da se Jugoslavija zgradi na demokratičnem, federalnem principu kot državna skupnost enakopravnih narodov. Z zelo burnim ploskanjem so delegati pozdravili sklep o odvzemu pravice zakonite vlade tako imenovani ju-

Na kosilu pri Titu

Opoldne je Tito priredil kosilo za delegate II. zasedanja. Obedovalnica je bila improvizirana v nekem prostoru tovarne karbida. Mize so zbite iz navadnih desk. Kosilo je zelo

skromno in ga servirajo v plitvih pločevinastih krožnikih. Delegati so vsi dobro razpoloženi. Na čelu mize sedi Tito, ogrnjen s plaščem, nasmejan in pozoren s svojimi gosti. Te dni je neka partizanska enota zaplenila pri Nemcih večjo količino piva in ga poslala delegatom kot darilo. Za mizo je zelo burno in veselo. Pripovedujejo vtise, razne šaljive dogodivščine z zasedanja in razna druga doživetja. Tako je na primer delegat Vejnovič sam sebi vzkliznil »Slava mu«, ko so na zasedanju počastili spomin umrlih in padlih članov AVNOJ med obema zasedanjima. Dr. Ivan Ribar je namreč čital listo, na kateri je bilo pomotoma zapisano ime Svetozarja Vejnoviča, ki je živ in zdrav sedel med bosanskimi delegati. Ko je dr. Ribar

Tov. Josip Vidmar je s slovensko delegacijo potoval na drugo zasedanje AVNOJ v Jajce. Na nočnih pohodih proti Jajcu je marsikatero noč prebil v uganjanju o osebnosti Tita, čigar ime je slišal na tolikih zborovanjih in mitingih. Kdo je

Tito, kakšen je njegov notranji lik, njegova človeška podoba? se je spraševal poln nestrpnega pričakovanja. Kdo je ta

Izvršni odbor AVNOJ

Srečanje s Titom

takoj ugotovil, da ni nobeden v tako težkih okoliščinah dosegel takih uspehov kakor Tito. Pogledimo, kaj pravi tov. Josip Vidmar med drugim o svojem prihodu v Jajce, kamor je na zadnjem delu poti prispel z vlakom.

»Na postaji nas je pričakoval častnik, ki nas je odvedel v Vrhovni štab, kjer sem se komaj utegnil pozdraviti z nekaterimi znanci, ko mi je bilo sporočeno, da predsednika dr. Ribarja, popa Zečevića in mene pričakuje tovariš Tito. Sledil sem dežurnemu in po kratki poti stopil v delavnico komandanta Narodno osvobodilne vojske Jugoslavije. Bilo je v večernem mraku in snažna, preprosta, ne velika soba je bila polna električne luči. Opazil sem nekaj naslonjačev. Na dveh izmed njih sta že sedela tovariša, ki sta bila povabljeni hkrati z menoj. Poleg vrat je nepremično stal komandan-

tov osebni dežurni častnik. Nasproti vratom je stala velika pisalna miza, osvetljena še močnejše kot ostala soba in polna papirjev. Za njo je sedel Tito. Stopil sem k njemu, se mu predstavil in sproščeno zavzel sedel na prostor, ki mi ga je ponudil. Motril sem njegovo pojavo z vso pozornostjo in z vso zbranostjo, ki jo premorem. Opazoval sem ga sproščen, skoraj bi dejal olajšan. Vprašanja, ki so me navdajala na poti z nemiro in skrbjo, so bila zdaj odgovorjena. Ne znal bi tedaj odgovoriti zakaj, toda že sem si bil na jasnem, da se v tem možu družita energija in neka fascinirajoča moč, ki je dana samo dragocenim in žlahtnejšim naravam. Čutil sem v njem nekaj zanosnega in vznesenega, nekaj trdo realnega in hkrati vzvišene. Tak je bil moj prvi vtis o Titu.

Zgodilo se je dva dni pred zasedanjem...

V dnevih zasedanja AVNOJ v Jajcu so sporočili žalostno vest, da je 27. novembra padel na Glamočkem polju Ivo-Lola Ribar. To je bil za narodno-osvobodilno gibanje težak uda-

mrtna tudi dva britanska častnika in partizanski borec iz enote, ki je varovala letališče. V letalu je zgorel dragocen dokumentacijski material s fotografijami, katerega je zbral in

29. NOVEMBER 1943 JE BIL IN OSTANE V ZGODOVINI JUŽNIH SLOVANOV DATUM POSEBNEGA POMENA, KI OZNAČUJE VELIKO ZGODOVINSKO PRELOMNICO.

ZASEDANJE V JAJCU JE DRŽNO IN ODLOČNO ZDROBIL OKOVE PRETEKLOSTI. ZAVRGLO JE KONČNO STARI NOTRANJNI RED IN POSTAVILO NOVEGA NA TEMELJIH DEMOKRATIČNIH PRIDOBITEV OSVOBODILNE BOJBE. TO JE VELIKO DELO NARODNIH SIL, KI SO SE OSVOBODILE OKOV.

MOŠA PIJADE

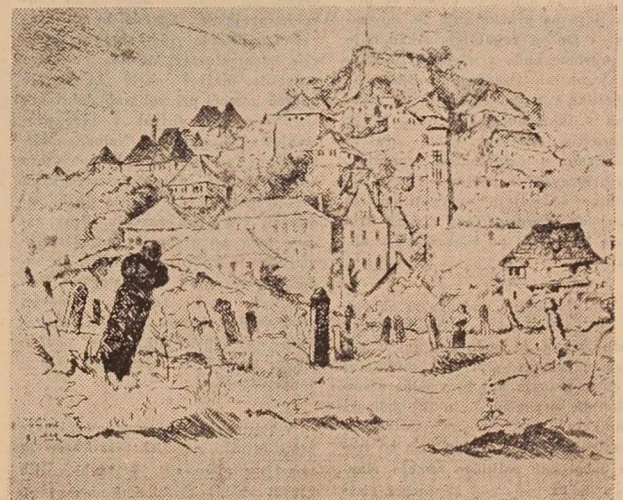
rec, saj je bil Lola predan komunist, dober govornik in organizator ter ena od najvidnejših osebnosti v naprednem mladinskem gibanju. Po nalogu Partije je Lola nameraval odpotovati v Kairo na čelu naše vojaške misije. Pričakovali so angleško letalo, ki bi ga naj prepeljalo v Kairo. Ker angleškega letala ni bilo na spregled, so se odločili, da bo misija odpotovala v Italijo z dvomotornim bombnikom »Dornier«, s katerim so pribražali k partizanom domobranci letalci z mostarskega letališča. Dogovorjeno je bilo, da bo letalo odletelo 27. novembra z letališča na Glamočkem polju, ki je bilo pripravnejše za polet kot letališče na Livanjskem polju, kjer je bilo letalo stacionirano. Na letališču na Glamočkem polju so čakali Lola Ribar, člana misije Miloje Milojevič in Vladko Velebit ter nekaj britanskih častnikov iz vojaške misije pri Vrhovnem štabu. Letalo je priletelo z dveurno zamudo z livanjskega letališča, ker pilot zaradi mraza ni mogel vžgati motorjev. Ko so se potniki vkricali, se je za hribom pojavilo nemško letalo, ki je opazilo letalo in vrglo nanj šest bomb. Lola je padel smrtno zadet od zadnje bombe, ko je skočil iz letala. Poleg njega sta bila

uredil Moša Pijade za prvi ilustrirani časopis, katerega so nameravali izdati v tujini.

Vest o Lolini smrti je očetu dr. Ivanu Ribarju posredoval tovariš Tito hkrati s sporočilom o smrti drugega sina Jurice, talentiranega slikarja, ki je padel v neki črnogorski brigadi v jeseni 1943 v jurišu na četniške položaje pri Kolašinu. Iva-Lola Ribarja so pokopali zvečer, ker so te dni sovražnikovi bombniki stalno bombardirali Jajce. Od pokojnika se je poslovil

imenu Centralnega komiteja Partije Moša Pijade. Po njegovem govoru se je razvil sprevod skozi Jajce do nekega križišča, na katerem je čakal kamion, ki bi naj odpeljal Loline posmrtno ostanke. Še isti večer so Lolo tajno pokopali na skritem mestu, da sovražnik ne bi odkril groba ter ga oskrnil.

Božidar Jakac: Jajce

Odlomki iz partizanskega dnevnika

Delegati Hrvatske in Slovenije potujejo na II. zasedanje

Otočac, 14. 11. 1943

Vedeli smo, da bo skoraj drugo zasedanje AVNOJ, toda kdaj in kje bo zasedanje, je bila velika tajnost. Danes je prispelo 16 zastopnikov iz Slovenije. Sedaj bomo prav gotovo kmalu krenili na pot. Slovenci imajo s seboj tudi četo vojakov in spremstvo. Praviijo,

Skozi nemške položaje

V noči od 18. na 19. 11.

Kolona je na poti skozi nemške zasede. V mraku obiskuje hišice, v katerih živijo naši kmetje. Ponudijo nam vode; naši pijejo, ne da bi se ustavili in nadaljujejo pot. Gremo skozi dvorišče, čez plot, po mehki travi. Korakov ni slišati. Zdaj je že popolnoma temno. Čeprav je mrak, često pogledamo na tisto stran, kjer je cesta, ki jo moramo preko-račiti. Reflektor zasije. Nekaj

da so težko potovali, ker so se morali prebijati skozi nemško ofenzivo. Iz Bele Krajine v Otočac so potovali polnih enajst dni.

17. 11.

Danes bomo odpotovali. Žal nam je, da ne more z nami tudi naš predsednik ZAVNOH, pesnik, partizan, Vladimir Nazor. Bolezen mu ne dopusti, da bi doživel ta pomembni zgodovinski dogodek.

svetlega se premika. Kamion! Eden, dva, deset, dvajset, sto petdeset.

Nemci gredo.

»Kam gredo?«

»Evakuacija?«

»Koncentracija?«

Opazujemo razsvetljeni sprednji kamionov, ki pošastno drsi po cesti v mraku kakor dolga vrsta ladij na morju. Luči se vzhajajo do gor in še dolgo za njimi ostane svetla sled v noči.

Gledamo jih in se sprašujemo: Kako dolgo bodo šli mimo? Koliko jih je? ... Spet nove luči. Zopet novi kamion! »Ali pridemo preko?« se sprašujemo tiho in korakamo za svojim prednikom. Tako se je stemnilo, da ne vidim ničesar več. Noge čutijo, da ni več trave.

Spotikamo se ob kamenje, vzpenjamo se. Do ušes prihaja žuborenje vode med kamenjem. Hodimo po nečem vlažnem. Kamenje. Drobno in debelo kamenje in spet voda. Grmovje. Noč...

»Pozor! Jama!«

Toda noge ne vidijo ničesar in že padajo. Drug drugega oblačijo iz jame.

»Tiho!«

»Veža!«

»Nimamo veže!«

»Čelo stoji!«

»Naprej! Ni čakanja!«

Kolona se išče v temi. Roke so potne, druga drugo izpuščajo. Vsi želijo odmora. Trudni so, toda odmora ne more biti.

Pohiteti moramo, teči, da pridemo skozi najbolj nevaren pas pred Nemci.

V temi in tišini zaslišimo rezget konj. Tudi žebli na čevljih odmevajo po kamenju. Spet se vlačimo skozi grmovje. Čutim, da na glavi nimam več rute. Menda je ostala v grmovju.

Padem čez velik kamen, ki se je nenadoma dvignil pred menoj. Prednika ni...

»32! 32!«

»Tu sem!«

Spet se držimo za roke. Naglo se obrnemo. Za kamnom stoji general Avšič in pove tiho vsakemu v koloni:

»Tovariši, največja tišina, po prstih v teki!«

Čez cesto! Po njej so prav kar drdrali nemški kamioni! Tečemo po prstih, toda čevlji so okopani, cesta pa je kamnita. Kamenje, ki ga odričemo se kotali po cesti in pada v ja rek.

(Iz dnevnika Nade Sremac)

SINDIKAT - v središču dogajanj

RADGONSKA »SVOBODA« je pričela delati

Letos se delo sindikata bistveno ne razlikuje od prejšnjih let, to pa zaradi tega, ker je okrajni sindikalni svet imel program svojega dela in pa zato, ker je bilo letos več pomembnih akcij, med drugim volitve delavskih svetov, volitve delegatov za I. kongres delavskih svetov, volitve v Zbor proizvajalcev I. in II. skupine. Vse te akcije so naši sindikati temeljito opravili. To dokazujejo rezultati volitev organov delavskega upravljanja, volitve delegatov za Kongres delavskih svetov, posebej pa še volitve v Zbore proizvajalcev. V organe delavskega upravljanja nam je uspelo pritegniti precej žena in mladine.

Največji uspeh pa so dosegli naši sindikati pri volitvah v zbor proizvajalcev. V prvi skupini smo dosegli najboljše rezultate v Sloveniji. Uspeh je vsekakor posledica dobrih priprav. Tako smo imeli v kolektivih množične sestanke, na katerih je bila zadovoljiva udeležba. Na teh sestankih so naši kolektivi obravnavali kandidature za Zbor proizvajalcev pri občinskem ljudskem odboru.

Okrajni sindikalni svet je nadalje razpravljal o družbenem načrtu, tako o zveznem kot o republiškem in okrajnem. Na večjih sejah OSS so razpravljali o delu delavskih svetov in upravnih odborov, o storilnosti in o organizaciji dela, o izvajanju proizvodnih načrtov, o ideološki in strokovni izobrazbi ter o sodelovanju članov sindikata v organizacijah in društvih.

Mnogo razprav je bilo tudi glede sezonskih delavcev. Tako smo imeli predavanja na območju okraja z vsemi sezonskimi delavci o pravicah delavcev do socialnega zavarovanja, o delovnih odnosih ter o nalogah sindikata. Posebna komisija je

obiskala tudi sezonske delavce v Vojvodini in Baranji.

Letos ne bo težko dati okrajnemu sindikalnemu svetu obračun svojega dela pred okrajno skupščino, ki bo sredini januarja 1958.

Okrajni sindikalni svet bo razpravljaj letos še o vprašanju mladine ter o delu vajeniške mladine v sindikatu. Analiziral bo tudi občne zборе sindikalnih podružnic in delo komisije za oddih naših delavcev.

Komisija za oddih delavcev in uslužbencev ima za leto 1958 v programu letovanje nekje ob morju. Trenutno ima OSS na razpolago za 1 milijon dinarjev različnih rekvizitov (šotorska krila, postelje, blazine gumarice itd.). Teh garnitur je trenutno za 40 oseb.

Ena najbolj aktualnih nalog sindikata v tem času so občni zbori. Nekaj sindikalnih podružnic je že opravilo to naloge. Vse sindikalne podružnice so imele predvolilne sestanke, na katerih so obravnavali predvsem kadrovske vprašanje. Upravni odbori so imeli sestanke na katerih so govorili o poročilih za občni zbor ter o programu dela za prihodnje leto.

Naj še omenim, kakor je okrajni sindikalni svet organiziral predavanja. Pri OSS so formirali aktiv predavateljev, prav tako pri občinskih sindikalnih svetih. S predavanji so pričeli že pri obč. sindikalnih svetih, vendar je bila udeležba tako minimalna, da smo morali sedaj, ko izvajamo občne zборе, predavanja prekiniti. Nadaljevati jih bo treba v zimski sezoni.

V programih za bodoče delo pa sindikalne podružnice vnašajo kot osnovno vsebino dela sindikata material Kongresa delavskih svetov, posebej pa še resolucijo kongresa. Med zelo važnimi nalogami za bodoče delo bodo tudi razprave o osnut-

ku zakona o delitvi celotnega dohodka podjetij. Prav tako pa bo posvetil sindikat v prihodnje precej skrbi tudi vprašanju storilnosti v gospodarskih organizacijah.

Da je delo v sindikalnih or-

OBČNI ZBOR SLEPIH

V ponedeljek dopoldne, 25. novembra, je bila v dvorani hotela »Zvezda« v Murski Soboti sektorska konferenca, za tem pa občni zbor Zveze slepih za okraj Sobotna. Občnega zbora se je poleg predstavnikov lokalnih organov za socialno skrbstvo in političnih organizacij udeležil tudi predsednik Glavnega odbora Zveze slepih tov. Rožanc.

V soboškem okraju je skupno 130 slepih, od tega 96 včlanjenih v Zvezo slepih. Ostali še niso zdravniško ugotovljeni ali še niso člani ali pa so slepi izpod 90 odstotkov.

Slepi so se na občnem zboru dokaj izčrpno pomenili o svojih težavah in problemih, predvsem pa o možnostih rehabilitacije in primerne zaposlitve. Menili so, da bi organi za socialno skrbstvo pri obč. LO v okviru danih možnosti morali problemom in težavam slepih posvečati nekoliko več pozornosti, kakor doslej. To velja predvsem za socialne podpore, ki so ponekod še izredno nizke, saj ne presegajo 500 dinarjev.

Predsednik GO Zveze slepih Slovenije tov. Rožanc je poudaril tudi potrebo po splošni izobrazbi in razvedrilu za slepe. Doslej ima v Sloveniji vsak tretji slepi državljani že radijski sprejemnik, zadnji čas pa je Zveza slepih pričela nabavljati tudi magnetofone, na trakove pa snema najrazličnejše literarne in druge poučne se-

ganizacijah bilo tako pestro, ima pri tem veliko zaslug dosedanjemu predsedniku OSS tov. Gričar, ki odhaja od nas po lastni želji. OSS se mu za sodelovanje iskreno zahvaljuje.

Rudi Rapl

stavke. Zveza je trenutno nabavila tri magnetofone, ki jih bo razdelila najmočnejšim združenjem v Mariboru, Ljubljani in Kranju. V bližnji bodočnosti predvideva, da bo postopoma nabavila magnetofon za slehernega slepega, tako da bo v mnogo večji meri, kot doslej, deležen duhovnih dobrin in koristnega razvedrila.

Ob zaključku občnega zbora so med slepe razdelili precej lepe podpore v denarju in oblačilih.

-M-

NAJAKTIVNEJŠI: DRAMATSKI ODSEK

Pred kratkim je bil v Beltincih letni občni zbor prosvetnega društva »Ivan Cankar«. Društvo ima 100 rednih članov, od teh je večina prosvetnih delavcev in uslužbencev, malo je pa članov iz vrst delavcev in kmetov.

V društvu so registrirani dramski, izobraževalni in glasbeni odsek. Med letom je bil najbolj aktiven dramski odsek.

Druga seja Ob. LO Radgona

Druge občinske seje so se oborniki obeh zborov, zavedajoč se svoje dolžnosti, udeležili polnoštevilno. Sprejeli so odlok o spremembah in dopolnitvah statuta in izvolili stalne odborne komisije za oba zbora. Razpravljali in sprejeli so spremembo proračuna občine za leto 1957. Končno so izvolili predsednika in člane svetov novega občinskega ljudskega odbora. Novi odbor ima 12 svetov. Ukinili so svet za gospodarstvo in ustanovili dva nova sveta, in to svet za industrijo in obrt (predsednik Franc Vodenik) ter svet za blagovni promet in turizem (predsednik Rudi Znidar). Razpravljali so še o premoženjsko-pravnih zadevah ter o raznih gospodarskih vprašanjih. Po vsej občini bodo izvedli v decembru reorganizacijo kmetijskih zadrug. Tako reorganizacijo — ločitev od zadruge — je med prvimi v občini že izvedla Kmetijska zadruga v Apačah v mesecu oktobru.

Ika

PRIHODNJE LETO:

Pričetek gradnje vajeniške šole?

V soboto dne 23. t. m. so se člani trgovskega sindikata zbrali na občni zbor, ki je bil v prostorih hotela Zvezda. Že samo veliko število navzočih — zaradi prenapolnenosti prostorov so morali nekateri stati kar pred vrati in si morali sami pri sebi misliti vsebino poročil — nam dokazuje, da se člani močno zanimajo za delo sindikata. Predsednik sindikata tov. Gyergyek je podal obširno poročilo o delu sindikata v preteklem letu. Iz poročila je bilo razvidno, da so bili sklepi, sprejeti na lanskem občnem zboru v glavnem uspešno izvedeni. Na koncu pa je tov. Gyergyek priznal, da so mnogi sklepi ostali res samo »sklepi«, da pa upa, da bo delo, kakor v gospodarstvu, tako v kulturnem pogledu v prihodnjem letu opravilo pomanjkljivosti prejšnjega leta. Iz blagajniškega poročila je bilo razvidno, da se sindikat bori s precejšnjimi finančnimi težavami.

Po končanem dnevnem redu se je razvila živahna razprava. Tov. Ernest Hojer, član trgovske zbornice in zbora proizvajalcev je seznanil prisotne o gradnji nove vajeniške šole, ki naj bi jo pričeli graditi prihodnje leto. Burna je bila tudi debata o prevedbi kvalificiranih delavcev na položaj visokokvalificiranih. Obširna pojasnila o teh prevedbah je dal tajnik občinskega ljudskega odbora tov. Perhavec, ki je bil član komisije za prevedbo kvalificiranih delavcev. Dejstva so pokazala, da se je marsikateremu kvalificiranemu delavcu storila krivica ob priložnosti prevredbe, vendar se pa pričakuje, da bo v doglednem času tudi ta problem ugodno rešen. Ob tej priložnosti je tov. Janez Hojer

predsednik trgovske zbornice seznanil člane o seminarju, ki je bil v preteklih mesecih. Ta seminar so obiskovali predvsem polkvalificirani delavci, ki so imeli za to določene pogoje. Po uspešno opravljenem izpitu, meseca oktobra, so si tečajniki pridobili naziv kvalificiranih delavcev. Trgovska zbornica je sklenila, da bo v prihodnjih mesecih organizirala še en seminar. Ta bo pa verjetno zadnji. Tudi kvalificiranim delavcem bo trgov. zbornica nudila možnost, da pridejo do naslova visokokvalificiranih. Pogoji za opravljanje tega izpita bodo: osemletna praksa v isti stroki.

Nedvomno je največ zanimanja povzročila ta večer debata o trgovskem jazzu. Ugotovilo se je namreč, da je Trgovski jazz sindikatu le v škodo, saj so izdatki zanj mnogo večji, kot pa dohodki. Nekoliko funkcionarjev je prepračilo prisotne, da bo najboljše, če se instrumenti prodajo in se denar porabi za druge namene. Ker drugih predlogov ni bilo, so se navzoči člani brez odlašanja strinjali s tem sklepom. Končno so se sporazumeli, da instrumentov nekaj časa še ne bodo prodali!

Čudno so se izrazili nekateri člani glede športnega delovanja v sindikatu. Tako je le za nas manjkalo, da bi bil razpuščen nogometni klub »Trgovec«. Na srečo je bil ta negativen predlog takoj zavrnjen. Priznanje pa je dobila strelska družina »Trgovec«, ki je tekom leta sodelovala na mnogih tekmovanjih in dosegla tudi lepe uspehe. Predvsem iz vrst mladine so izstopali nekateri odlični strelci, kot sta na primer mladinec Karel Turner in Drago Kolmanič. Oba se lahko prištevata med

strelske prvake Pomurja. Ugotovitve so pokazale, da se je športno delovanje v primeri z lanskim letom v sindikatu občutno zmanjšalo. Kot vedno se je tudi tokrat oglašil zagovornik mladine tov. Flegar, ki je opozoril navzoče na mladi kader, kateremu bi morali posvečati večjo pozornost, kot do sedaj. Ta problem pa bo verjetno uspešneje rešil novoizvoljeni upravni odbor.

Zaključek občnega zbora je pokazal, da je bilo delo v sindikatu letos v glavnem uspešno, upamo, da bodo rezultati, doseženi v prihodnjem letu, še boljši.

Bruno Rituper

Ljutomerski gasilci hočejo prednjačiti

V Ljutomerski občini so priprave za letne občne zборе gasilskih društev že pri kraju. Na zборе so se letos dobro pripravili, zato pričakujejo, da bodo bozati tudi po vsebini.

Občinska gasilska zveza je priredila v teh dneh več posvetovanj: v okoliših Ljutomer in Križevcih pet posvetovanj s člani društvenih upravnih in nadzornih odborov, potem posvetovanje s podčastniki, pa tudi na zadnjih sejah upravnih društvenih vodstev in današnji razširjeni seji ObGZ so se društveni voditelji in poveljniki dobodra pogovorili o tem, kako naj bi potekali letni občni zbori, da bo zabeležen napredek zlasti pri razpravljanju.

Novost, ki jo bodo letos prvič uresničili, bo precej prispevala

k temu smotru; na letošnjih občnih zborih ne bodo več poročali vsi člani upravnega odbora, marveč bodo člani poslušali samo poročila društvenega predsednika, poveljnika, referenta za žene in nadzornega odbora. Zaradi poenostavitve poročanja bodo večje možnosti za obširnejše in živahne razprave, ki so dosedaj bile pomanjkljive prav zaradi tega, ker so poročila vzela preveč časa. Predlov Ljutomerske ObGZ za poenostavitev poročanja na letnih občnih zborih so osvojili tudi republiški gasilski činitelji in bo že letos uveljavljen po

godbo in se izkazali kot zelo družabni gostitelji.

Mladinski referenti gasilskih društev iz slovenjgraškega okoliša so 9. in 10. novembra obiskali nekatera pomurska gasilska društva in bili povsod, kamor so prišli, lepo sprejeti. Goste je ganila zlasti gostoljubnost Veržencev, ki so svoje mlade vrstnike s Koroškega sprejeli z

vsej Sloveniji. Prvi občni zbor GD bodo imeli v Ljutomerski občini že 30. novembra, nadejajo pa se, da bodo to važno nalogo povsem opravili do 29. decembra letos. Prizadevajo si namreč, da bi bili tudi v tem pogledu med prvimi v Pomurju.

Po mnogih prigovarjanjih, naj bi v časopisu odmerili nekaj prostora tudi problemom nogometa, sem se potegoval za prostor za to anketo. Bil sem prepričan, da bo mogoče iz različnih mnenj izluščiti tehte in polemične misli o nogometu in njegovih problemih v splošnem. Zdi pa se mi, da je nekaj resnih vprašanj naslovljenih na upravo nogometnega kluba naletelo na gluha ušesa preprosto zaradi tega, ker ima nogometno delovanje v Soboti slabo, povsem klubsko osnovno, ki ne daje nobene perspektive, kot je to povsod, kjer odloča klubška ozkost. Ne morem se strinjati z mnenjem, da je nogomet zanimiv samo zato, ker »nekdo

Trgovci, ki je bil svojčas aktiven v NK Soboti meni, kot tovariš Zelko, da je treba začeti z mladino in da so za njihovo vzgajanje v kolektivno igro dani vsi pogoji »saj imamo v Soboti poleg poklicnega še štiri trenerje amaterje.« Nadalje se mu zdi neodpušljivo tudi, da na zelenem polju ni tekmovalj med pionirji — po tem, ko so se ta tekmovalja svojčas že začela. Zasebni obrtnik, ki je član uprave kluba in ne hodi na seje, mi je kratko odgovoril, da je nogomet problem širšega obsega in ne samo Pomurja. Član TVD Partizan M. Sobota pa je dejal, da je v njegovem društvu veliko zanimanje za šport, da so najboljši v Sloveniji v hokeju na travi tekmovali na lastne stroške, da je zanimiv mali roket, košarka in še kaj, da imajo perspektive in ne denarje, kar je pri NK Soboti ravno obratno. Nek visokokvalificiran delavec pa je poudaril, da se mu zdi pametneje, da porabi take vsote, kot jih porabijo za enajstoroč (ki ne favorizira športa v smislu amaterstva) na zelenem polju, raje neka tehnična organizacija ali podobno društvo, ki s svojim delom koristi znanju posameznika in s tem družbi, ker ji daje novega strokovno usposobljenega člana.

Mnenja so vsekakor zanimiva in družbeno vzpodbudna, čeprav se bodo v nogometnem klubu (igralci in člani uprave), menda čutili prizadete. Razprava na tej osnovi bo prav gotovo tudi na občnem zboru tega kluba dokaj živahna.

Morda se v kateri trditvi motim, prav gotovo pa tudi nekatere ostale trditve niso povsem točne, če jih gledamo s stališča nogometnega strokovnjaka. Že pred tedni sem zaprosil tovariša zveznega sodnika v nogometu Vlada Kukonjo, da napiše za naš tednik ob zaključku ankete svoje mnenje (ki ga smatram za objektivnega) tokrat v obsegu, ki ni omejen, kar mi je tovariš Kukonja (ki pozna jugoslovanski nogomet zelo dobro), tudi obljubil. Pričakujemo torej, da bo njegov sestavek zelo zanimiv in tudi dokaj strog.

Viktor Sirec

KRATKE IZ BELTINEC

Množične in družbene organizacije na področju beltinske občine se pripravljajo na praznovanje 29. novembra — Dneva republike. Akademije in proslave bodo v vseh večjih krajih v občini. Osrednja proslava bo v Beltincih 28. novembra in bo združena s telovadno akademijo, ki jo pripravljata telesnovzgojno društvo »Partizane« in čast Dneva republike. Pri pripravah za proslavo Dneva republike sodelujejo vse politične in družbene organizacije v občini. Proslave bodo tudi po vseh šolah v občini.

*

Vse sindikalne podružnice območja občine Beltinci se pripravljajo na občne zборе, ki bodo končani v mesecu novembru. Občinski sindikalni svet je mnenja naj bi v odbore sindikalnih organizacij in v občinski sindikalni svet prišli vsestransko razgledani ljudje. Poleg tega bo treba izboljšati politično vzgojo članstva, kajti marsikdo še vedno sma-

tra sindikalno organizacijo za tisti organ, ki naj bi se boril le za čim večje prejemke. Seveda bi bilo naprečno tretje, da sindikalne organizacije niso ničesar storile. Le-te so posvetile največ skrbi in nudile največ pomoči pri volitvah delavskih svetov in pri volitvah v zbor proizvajalcev I. skupine. Naloge sindikata so vedno bolj zahtevne, zato bo potrebnega še več sistematičnega vzgojnega dela s člani, da ne bi zastajali v svojem razvoju. Prav zaradi tega bo treba te organizacije politično in kadrovske utrditi, da bodo kos vsem svojim nalogam. Prirejanje bo treba tečajev, seminarjev, predavanj, skrbeti za tehnično zaščito dela, prirejanje razne poučne izlete, skrbeti za taborjenja in letovanja članov.

*

V beltinski občini so se za cepljenje proti otroški paralizni pravočasno in temeljito pripravili. V vseh večjih krajih občine so bila predavanja o

tej bolezni in o pomenu cepljenja. Doslej je bila udeležba v vseh vaseh dobra. Cepišča imajo v vseh vaseh, cepljenje pa opravlja ekipa zdravstvene postaje iz Beltincev.

A. H.

SPOL OTROKA PO ŽELJI

Neki angleški kemik je pred nedavnim izjavil, da bo mogoče čez tri leta proizvajati neko kemično tvorino, s katero bodo lahko starši že vnaprej določili spol bodočega otroka.

KRAVA JE OTELILA TROJČKE

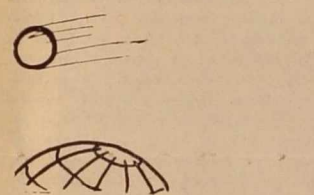
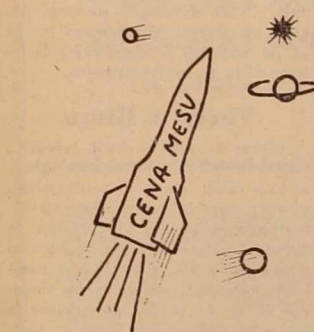
Tovariš Stanko Mlinarič iz Mostja pri Lendavi nam je sporočil, da je krava Jožeta Grče iz Trimlinov otelila kar troje telet. To se je zgodilo ponoči in brez potrebne pomoči, zaradi česar se je eno tele zadušilo. Ostali dve teleti se dobro počutita.

Izrečeno - zapisano!

V Murski Soboti živi čevljar GREGOR. Pravi, da je mož zelo pridni pri delu in so izdelki njegovih rok cenjeni med potrošniki. Toda gorje, kadar mož popusti šila in kopita ter se napoti v gostilniške lokale našega mesta. Takrat se iz točilnic čuje huronsko vpitje, tako da bi si moral človek zamašiti ušesa. Gregor čestokrat zavije tudi v gostilno »Centrala«, kjer je abonentska menza. Tu kriči in razgraja kakor jesihar na gmajni... in ponavlja vedno ene, menda že tisočkrat slišane besede: »Pa mi, radniška klasa...« Toda to še ni vse, najhujše je to, da je možakar do skrajnosti vsiljen in nobenega gosta ne pusti na miru. Čim bolj se ga človek izogiba, tem slabše je. Kar meni, tebi nič, se prisede k mizi in začne nadlegovati mirne ljudi in jih zmerja z najgostejšimi izrazi.

To se je nekakrat že pripetilo piscu teh vrstic, da ga je čevljar Gregor opsoval z najbolj prostaškimi izrazi, ki jih tudi ta papir ne bi prenesel. Večkrat sem že nameraval, da bi si poiskal zadoščenje na mero-dajnem mestu, toda ljudje, ki Gregorja dobro poznajo, so mi to odsvetovali, češ da je mož, kadar je trezen, dober človek, v pijanosti pa da ne ve, kaj dela...

Vse kar je prav! Jaz in mnogi drugi ne poznamo Gregorja in njemu podobnih ljudi v Murski Soboti.

Tale satelit se dviga, dviga o vesolje... Da le ne bi predolgo krožil okrog Zemlje, marveč se kmalu ornil. Takrat bomo vsi potrošniki vžičeno ozkikali: »Pada, pada...!« kajti zgodilo se bo pravo čudo sedanjosti. Mar ne?

zategadelj si želimo mir pred takimi vsiljivci, da vsaj nemoteno použijemo kosilo. Mož pa, če si drugače ne more pomagati, naj vzame pijačo kolikor hoče in odide v naravo, kjer naj se izkriči vetrovom, ali pa naj gre na morsko obalo in s svojim glasom, kakor Demosten skuša prevpiti bučanje morja.

Upravnik Toni in vse gostinske osebe pri »Centralu« si vedno prizadeva pomiriti Gregorja, vendar so nemalokrat njihovi napori zaman. Isto je v drugih hotelih in gostilnah naše metropole kamor zahaja Gregor...

Pogovarjal sem se z gostinci o tej zadevi. Izjavili so, da možakarja ne morejo kar tako vreči na cesto, oziroma ga ukrotiti s fizično silo... ker mož že iztakne nekje pijačo... Toda če gostinci ne morejo urediti te zadeve z Gregorjem in ostalimi kroničnimi alkoholičarji, bo treba najti nekaj drug izhod. Gostilniški lokali in menze so javne ustanove in tu si gosti želijo miru, ne pa da skoraj sleherni dan poslušajo divje kričanje Gregorja in podobnih ljudi v Murski Soboti. Čevljar Gregor pa naj bi se vendar že enkrat, ko je trezen, zamislil, da gostilna ni bolnišnica, kjer bi zdravili kronični alkoholizem, pač pa so zato na razpolago posebni oddelki v nekaterih naših bolnišnicah, kjer zdravijo te vrste bolezni. Naši lokali tudi niso zato, da bi nekdo delal, kar se mu bi ljubilo, ter vpil, da gre človeku skozi mozeg. Da, kronični alkoholizem je družbeno zlo. Ni še dolgo tega, kar sem v enem naših tednikov čital, da je v Jugoslaviji registriranih že okrog 200 tisoč kroničnih pijancev. O pogubnem vplivu alkoholizma so bili že napisani začetni zvezki — mnogo, premnogo gorja in družinskih tragedij so povzročili kronični alkoholičarji. Dolžnost zdravstvenih in javnih delavcev je boriti se proti tej bolezni. Gregor in podobni pa naj bi se napotili v sanatorij, kjer bi jih pozdravili. S tem bi tudi nam gostom bile prihranjene marsikateri nevšečnosti, ki jih sicer imamo z Gregorjem in njemu enakimi ljudmi v Murski Soboti.

Jože Janež

NOVA ŠTEVILKA REVIEJE

»SVET OB MURI«

Po štirih mesecih je izšla nova, 4. številka revije »Svet ob Muri«, ki pa jo je uredništvo obljubilo v junjski številki za september. Zakaj je nastala tako neljuba in neprijetna zamuda, ni znano, ker uredništvo ni dalo nobenega pojasnila.

Nova številka prinaša na uvodnem mestu razpravo Miroslava Kokolja »Prekmurje v prevratni dobi 1918-19«. Uredništvo je upravičilo izid te razprave z novimi viri, ki so bili avtorju na razpolago in jih dr. Kyovsky pri podobni razpravi še ni poznal. Razprava bo zaključena v prihodnji številki, a že ta prvi del kaže, da bo brez dvoma ena izmed najboljših prispevkov, ki so bili objavljeni v reviji.

Glede razprave Ivana Krefta »Politično in gospodarsko življenje v čitalniški dobi« pa je potrebno že v začetku pripomniti, da bi lahko ostala v uredniškem predalu. Osnovna avtorjeva napaka je v metodi, ker se avtor ni znal omejiti na določeno obdobje, predvsem pa na vprašanja, ki se neposredno tičejo »Besede« v Bučkovcih in Ljutomerskega tabora, katerima je bila razprava v glavnem tudi namenjena. Namesto tega pa se je zadovoljil z raznimi posplošenimi ugotovitvami, se dotikal raznih vprašanj, ki jih pa v okviru razprave tudi ni mogel podrobneje obdelati. V razpravi je najti več netočnih in tveganih trditev. Že v začetku ni točna navedba dr. Prijateljevega dela, ki nosi v prvi in drugi izdaji naslov »Kulturna in politična zgodovina Slovencev 1848 do 1895«. Zelo čudna je trditev, da je Levstik »v svojih delih, posebno v Martinu Krpanu, prikazal kmetovo samozavest«. Za avtorjevo pisanje je zelo značilen tak stil: »Liberalna buržoazija je postala kompromisarska, breznačelna, paktirala je z Bleiweisom in reakcijo. Le Levstik je zahteval naslednost v politiki. Nasprotniki so ga nazivali slovenski »Spartak«. Izdajal je list »Pavlihu« (toda 1870! in zato ne vem kakšno zvezo bi naj imel s čitalniško dobo). Levstika je doletela Prešernova usoda. Ostal je osamljen in zagrenjen.« Zdi se mi, da je avtor ob tem polnoma pozabil na namen svoje razprave. Posledica take nepovezanosti je tudi čudna trditev, da je nastopila doba »Besede« in taborov po dualizmu! Taborov že, a »Besede« že šest let prej! Pa tudi v tistem delu, ko govori o »Besedi« v Bučkovcih in o slovenskem taboru v Ljutomeru, je najti vrsto pomankljivosti. Nemoč avtorjeve analize najbolj karakterizira tisti stavek, ko se sprašuje »kako

so si prireditelji upali — kljub najstrožjim navodilom glavarstva — razširiti program prireditve...« Prav na to bi moral avtor podrobneje odgovoriti in pogledati v tisto ozadje, v katerem se je bučkovska »Beseda« tudi porodila.

Zanimiva pa je razprava Bele Severja »Geografski termini prekmurskih gričev«, katere prvi, splošni del je bil objavljen v 3. številki tega letnika.

Med leposlovnimi prispevki je najboljši Ale Pečetove »Enkrat na obisku«. Pisan je prijetno in doživeto. Razočaral pa je Drago Grah s črtico »Jutrišnja obzorja«. Od avtorja nekaterih uspešnih črtic smo pričakovali več, toda videti je, da mu še ni uspelo najti tistega stila, ki bi njegovemu doživljanju najbolj ustrezal in da se še mora posluževati raznih improvizacij in umetnega konstruiranja.

Pesniški del je slabši od nekaterih prejšnjih števil. Pri

tem je potrebno izzeti posledne pesmi Naceta Kranjca-Pajlina (Kako te čakam, dragi in Spet verujem), ki jih odlikuje pretresljiva doživetost in resnična pesniška moč v izpovedovanju težkih občutij, ki so se v pesniku porajale ob bližajoči se smrti. Poleg Pajlinovih pesmi prinaša revija še »Jesenske pesmi« Manka Golarja, »Narodni motiv« Branka Semena, »Stara kitara« Matije Plemena in »Brezdomca« Jožeta Ternarja. Za vse je potrebno pripomniti, da niso dovolj izrazite, čutiti je neenotnost med doživetjem in izrazom in tudi v formalnem pogledu so precej šibke.

Med ocenami in poročili prinaša revija kritični članek Franca Zadravca »Jugoslavo v pregledu svetovne književnosti« in bibliografski pregled »Srbohrvatskih prevodov slovenskih del na Madžarskem« za obdobje 1948—1957 Franca Sejančiča.

S. Balazic

Kakšni so pogoji za zimski šport v Soboti?

Zemlja bo kmalu pokrita z belo tančico. To dejstvo me je napotilo, da sem napisal ta stavek. Veselilo bi me, če bi članek vsaj nekaj pripomogel, da s prihodom snega mladina ne bi odšla skupno z medvedji na zimsko spanje.

Dejstvo je, da v neposredni bližini Soboti nimamo primerenih smučišč. Kanal Ledava-Mura komaj za silo »gasie« vnemo najmlajših smučarjev. Večji se več ne zadovoljujejo z njegovimi »strminami«. Sanjajo o beli opojnosti, ki jo nudijo hribi in gore.

Mačkovska smučišča, — ki bi v večji meri lahko te sanje spremenila v stvarnost — so oddaljena in zahtevajo vožnjo z vlakom. Zaradi zveze je obisk smučišč mogoč samo v nedeljo. To pa je mnogo premalo, da bi se ta šport pri nas zadovoljivo razvil.

Poleg tega zahteva smučanje zelo drago opremo. Smuči so samo osnova. Treba je še odlično obuvene in dobro obleko. Cene omenjenih potrebščin pa še niso pristopne ljudskim množicam. To je glavna ovira za razvoj smučanja. Mnogo se je že pisalo: »Smuči v osnovne šole!« Toda do realizacije teh besed je še daleč.

Smatram, da ima drsanje konkretno pri nas v Soboti mnogo večje perspektive. Je to šport, ki zahteva mnogo manj materialnih pogojev. V mestu je

dosti uporabnih drsalk in še več takih, ki zahtevajo manjše popravilo, da bi zopet služile svojemu namenu. Poleg drsalk je treba še visoke čevlje. Dovolj je, da se le »vkup držijo«.

Videl sem že mnogo drsalcev, ki jim je podplat »zjalk« in so imeli drsalko privezane z jermenom, pa so se vseeno uspešno — z rdečimi nosovi — podili po ledu. Ko bi jih samo videli, kako so bili srečni.

Smučanje in drsanje sta dva najlepša zimska športa. Drsar se je enkrat naučil osnov drsanja, se bo vedno rad vračal na gladko ploskev. Priznam, da se kljub visoki starosti kot otrok veselim zaledenelih ribnikov.

Verjetno bo kdo pripomnil, da so ti mnogokrat prazni. Res je, če na jesen ni dovolj dežja, niti ledu. To ne sme biti ovira. V prvih letih po vojni smo imeli v Soboti umetno drsališče. Celo reflektorjev in glasbe ni manjkalo. Zamislite si tako razkošje. Seveda to drsališče ni bilo takšno, kot ga imajo dandanes Jesenice. Ni bilo cevi in plina, ki bi skrbel za dovolj nizko temperaturo. To je bil kos dvorišča, ki smo ga mi takratni paglavci vsak večer skrbno polivali.

Z malo dobre volje odgovornih ljudi pri Partizanu bi tudi letos lahko nastalo nekaj podobnega. Prepričan sem, da bo mladina z veseljem pomagala. Za kritje morebitnih denarnih stroškov bi uvedli malenkostno vstopnino.

Mlad človek se posebno rad ukvarja z delom ali s stvarjo, pri kateri vidi stalni napredek. Za šport velja isto. Zato bo treba nekoga poslati v Ljubljano, kjer bi se naučil, če ne več, vsaj osnovne like. Pozimi bi potem lahko imeli drsalno šolo. Na ta način bi zagotovili razvoj tega prekrasnega športa. To bi v kratkem rodilo sadove. Po nekaj letih bi že lahko imeli hokejski klub na ledu. Na travi ga že imamo. In da pri nas ne manjka talentov za šport, nam jasno kaže prvo mesto na republiškem prvenstvu v hokeju na travi. Komaj nekaj tednov so trenirali odnosno boljše rečeno: so se učili pravil in kakšen uspeh!

Za sankanje, ki je prav tako lep in koristen šport, velja približno isto kakor za smučanje. Ostale zimске športe poznamo premalo in zato ne morem trditi zanje, če obstajajo pri nas možnosti za njihov razvoj.

Rudolf Ringbauer

HUDA NESREČA MOTORISTA

Pred dnevi so na cesti med Rakičanom in Beltinci našli nezvestnega, 68 let starega puškarskega mojstra Imreta Cerveka iz Rakičana. Poleg njega je ležalo motorno kolo, s katerim se je pogosto vozil. Takoj so ga prepeljali v soboško bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zlomljeno lobanjsko kost in dve rebri, nalomljeno ključnico in poškodovano hrbtnico. Kako je prišlo do tako hude nesreče, še ne vemo, ker je bil Cervek, ko smo dobili to sporočilo, še v nezvesti. Preiskava pa je v teku.

Prebežnica v zaboju

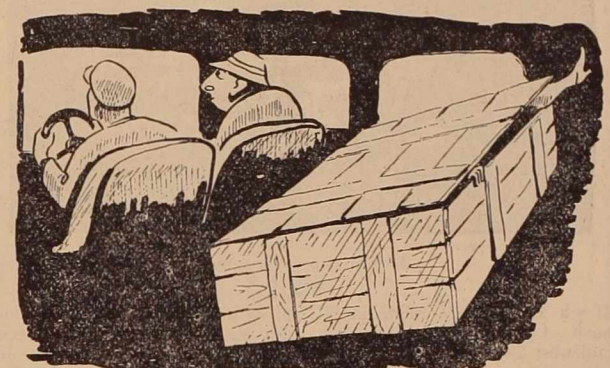
Letos, 23. avgusta se je oglašil neki neznanec pri Džurdžici Presičkovi v Zagrebu, Mestnička 14. Po govoricu je žena spoznala, da ima opravka s Slovincem.

Mož se ženi niti ni predstavil, kakor je že to navada, marveč ji je samo dejal, da se je pripeljal z avtom, potem pa ji je pomolil pod nos sliko njegove moža Branka in jo posebej opozoril na zadnjo stran fotografije, kjer je pisalo: »Ako ne dolaziš sada, nemoj računati više na mene!«

Branko je bil že pred tremi meseci odpotoval s potnim li-

in še neki mož (poznejši vodič) so se krepko sporekli za stran vsote šilingov, ki naj bi jih dobili za svoj posel in jih razdelili med seboj. Kdo bo dobil več z ozirom na svoj delež pri tem podvigu?

Ko so se možje umirili, je gospodinja pripravila Džurdžico do tega, da je gledala v nerazsvetljeno sobo, iz katere je poprej slišala »sočne« besede možakarjev. Vodič si je moral ogledati svojo žrtev, toda tako, da ona njega ni mogla videti. To se je pripetilo tudi pozneje, ko so se odpravljali na pot: v veži so ugasnili luč, da je lahko

stom v Pešto na obisk k svoji sestri, od tam pa je odrinil na Dunaj, odkoder je svoji ženi sporočil, da je dobil zaposlitev. Tudi ona naj si izposluje potni list za legalno potovanje v Avstrijo! Tega pa Džurdžica ni mogla dobiti. Poznejša korespondenca: čakaj, da dobim zvezo za tvoj ilegalni prehod čez jugoslovansko-avstrijsko mejo...

Zveza je bila zdaj tu. Džurdžica se ni mogla odločiti na mah, čeprav jo je vleko k možu. Njen sklep pa je pospešil neznanec, ki je že kar z grožnjami silil vanjo.

Džurdžica se je naposled vdala v usodo, ki jo je čakala na vsej poti do Avstrije, pa tudi tam, kjer je doživela bridko razočaranje. Vzela si je najpobrednejše stvari in že so se odpeljali: ona, šofer in še neki neznanec — v smeri Varaždina.

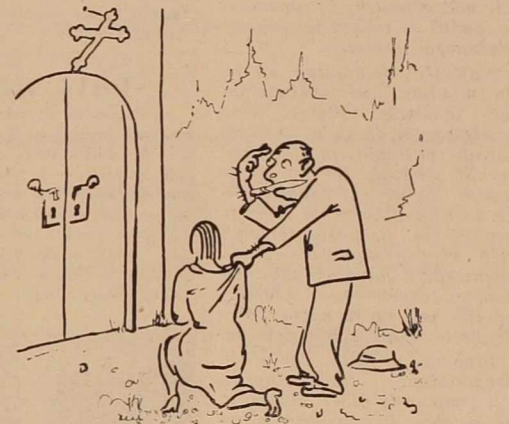
Ko so se pripeljali v pas, v katerem je potrebna zelena oseb-

vodič v temi prestopil prag hiše, a gospodinja mu je dala v roke precej dolg nož. Zakaj? — je bodlo po Džurdžičinih možganih, da je vse njeno telo vzdrhtelo.

Po dvorišču ju je spremljal šofer. Potem sta sama nadaljevala pot — po senožitih in globokih, skozi gozdčice... Pri neki kapelici pa sta se ustavila. Kakih deset metrov vstran je bila živa meja. Za kapelico je vodič pokleknil in k temu prisilil tudi Džurdžico, vtaknil nož v usta, se pričel križati, njej pa je zabičal, da jo bo zaklal, če ne bo tiho... Molil je menda zato, da bi srečno pristala onkraj državne meje.

Ko sta do pasu v vodi prebredla Kučnico, sta bila že v Avstriji in sta se po nekaj minutah hoda ustavila pri neki kmečki domačiji...

Po posredovanju gospodarja te domačije je Džurdžica na-

na legitimacija, je šofer odvrnil zadnji naslonjač v avtu in Džurdžica je morala v zaboj, v katerem je ponavadi spravljeno orodje za popravilo vozila. Luknja je bila tako majhna, da se ženica v njej niti premakniti ni mogla. V tem neprostovoljnem bivališču je bila takorekoč zaprta in je komaj lahko dihala.

Ob polnoči so prispeli v neko vas. Vozili so se po ozkih cestah. Se en zavoj in že so bili na dvorišču neke hiše. Džurdžici so takoj določili prenočišče — kar v kleti, kjer je lahko razmišljala o svoji bodočnosti vso noč in ves naslednji dan do poznega večera. Prosila je, naj jo že vendar izpustijo, toda zaman. Prosila je za časopis in ga dobila, toda brez naslova in vizitke. Vsaka sled o ljudeh, ki so bili »prometniki« na njeni poti v tujo deželo, je morala ostati zabrisana, sicer...

Zvečer okrog enajstih jo je gospodinja izpustila iz kleti in jo povedla v kuhinjo. Ozračje v hiši je bilo tega večera prav zagonetno, vsaj za Džurdžico, ki je lahko tokrat prisluhnila prepiru v bližnji sobi: šofer, neznanec s poti, neki Avstrijec

posled prispela do svojega moža Branka. Njuno nadaljevano zakonsko sožitje na Dunaju pa je bilo kratkotrajno. Branko je začel svojo ženo zmerjati in pretepati zaradi otroka, ki ga je pustila v Zagrebu... Džurdžica je znova doživljala brodolom, ki jo je naposled spet potisnil v okrilje domovine.

Tako pa se je tudi končal podvig z Džurdžico, v katerem so imeli glavno vlogo: avto-taksi in dvolastnik Viktor Vrečič iz Vanča vesi in njegova žena Gizela, Anton Vučko iz Gor. Bistrice kot vodič in avstrijski dvolastnik Johan Schreiber iz Laafeld kot posredovalec z one strani.

Naši zgodbi pa manjka še finale, kajti glavni igralci bodo morali svoje vloge ponoviti pred ljudskim sodiščem. Pričakuje se, da bodo njihovu debutu dali pravno oceno, kljub nekaterim posebnim in izrednim prijemom, kot sta na primer vožnja v zaboji in »vroča« molitev z nožem v ustih pri kapelici. Vse kaže namreč, da niti tak prijem ni »palijo« v današnjih časih.

-sk

ŠE ENA KOPRODUKCIJA

Pred časom sta italijanski producent Gino De Laurentis in »Bosna film« podpisala pogodbo za snemanje filma »Kapetanova hiša« po sloviti noveli ruskega pisatelja Puškina. Poročajo, da bo to eden najdražjih in največjih evropskih filmov.

Po vsej verjetnosti bo film režiral Alberto Latuada, med

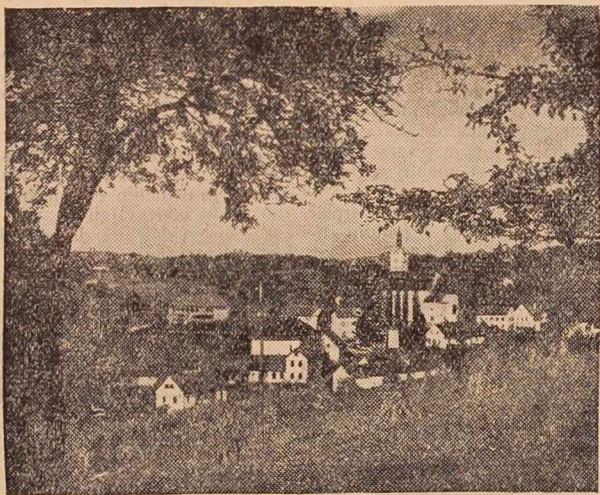
igralci glavnih vlog pa omenjajo Jamesa Masona ali Jacka Palancea kot Pugačova, Paula Newmana kot Pjotra, Romi Schneider (hčerko Magde Schneider) kot Mašo, Frederica Marcha kot kapetana in druge. Sodelovali naj bi tudi številni domači filmski igralci.

KZ Kog ima 118 članov in članic ter zajema samo pet vasi. Pri kmetijskih zadruzi deluje več odsekov: trgovski, kreditni, strojni, vinogradniško-sadarski in živinorejski. Med najbolj delavnimi je odsek in živinorejski odsek. Živinorejski odsek ima na svojem področju kar štiri bike. Poleg tega imajo 45 rodovniških krav,

elektromotorja in več škropilnic.

Odkupni odsek je letos odkupil 43 408 kg goveje živine, kar je zneslo sedem milijonov devetinosemdeset tisoč dinarjev. Večji promet kot lani je bil tudi v trgovini, in to za trideset odstotkov.

Letos so v KZ Kog porabili tudi precej umetnih gnojil. La-

Miklavž pri Ormožu

ki jih kontrolirajo glede molznosti. Ugotovili so povprečno molznost 2900 litrov na kravo s povprečno maščobo 3,25 odstotka.

Upravni odbor kmetijske zadruge je sklenil, da bo v kratkem ustanovil sadarsko skupnost, ki bo obsegala okrog 3 ha sadovnjaka.

Spomladi so v Kogu in okoliških vaseh poskropili nad 80% sadnih dreves. Strojni odsek ima sedaj tudi mlatilnico, dva

ZA KULTURNO ZABAVO

Kdo je odgovoren za vzgojo mladine po končanem obveznem šolanju? Takšna vprašanja so naslovljena naši javnosti v pismih, ki jih očasih sprejemamo v uredništvu. K vprašanju so nanizani tudi odgovori, ki imajo značaj osebnega zapazanja in so več ali manj objektivni, toda le prečesto ostajajo pri nekaterih podrobnostih, ki ne morejo voditi k rešitvi tega kompleksnega vprašanja.

Najčeseje ugotovitve so te, da mladina pod šestnajstimi leti obiskuje večerne kino predstave in da jo je najti na raznih »mitingih« in sploh večernih zabavah. Menijo, da je potem, ko je šola zgubila stike s to mladino, stoar staršev, uprave kina in gostišče ter družbe, ki prirejajo veselice, da onemogočijo mladini tako imenovano razvedrilo, ki jo mladina išče pa na ta način, če je drugače ne more biti deležna.

Prepovedati tisto, kar je že prepovedano, je nesmiselno, če pri prepovedi nihče dosledno ne vztraja, kar se dogaja po naših kinematografih, gostilnah in društvenih zabavah, kjer pač preveč mislijo na bori dinar, ki ga tudi na ta način zaslužijo (na način, ki naredi družbi s slabim oplivom na mladino veliko več škode, kot je omenjena trenutna korist), pač pa je pametneje razmisliti o načinu, kako mladini omogočiti primerno zabavo in razvedrilo, ki ga zlasti kmečka mladina o teh dolgočasnih zimskih mesecih, po napornem poletnem delu, potrebuje.

Govorili smo že o tako imenovani kulturni zabavi, ki jo naj pripravljajo z lahkim programom kulturno-prosvetna in druga društva, zlasti pa Svo-bode in menim, da se je problem prav pri tem tudi ustavil. Nekajmesečne polemike o kulturni zabavi so prenehale in razmere po društvi, vaseh in mestih so ostale pač takšne kot so bile pred to polemiko, ki nekaj drugega razen nekaj več ali manj ponesrečenih poskusov ni prinesla nobenih koristi.

Pred občnimi zbori društev in tudi drugih organizacij, ki naj imajo tudi določen politični oplo na vasi in o mestu, je potrebno razmisliti zopet tudi o tem. Ni več toliko vprašanje, zakaj in kako, temveč mnogo bolj vprašanje, kdaj in s čim začeti. Že v prvi diskusiji o kulturni zabavi je bilo preveč razpravljanja pač na tisti intelektualni osnovi, kot smo je v naših lokalnih razmerah že vajeni, ko se pač govori, dokler se govori in ko se preneha govoriti, to ni zato, ker bi bilo nekaj rešeno. tem-

ni so porabili pol vagona umetnih gnojil, letos pa do meseca oktobra 4 vagone. Zadruga je odkupila tudi 4 vagone jabolk.

ORMOŽ

Na prvi seji Oblo Ormož je bil izvoljen za predsednika občine Stefan Joha. V OLO so izvolili Jožeta Tramšeka, Zlatka Kovačiča, Alojza Hergula in Gusteka Janežiča. V okrajni zbor so bili izvoljeni prvi trije, Gustek Janežič pa v okrajni zbor proizvajalcev. Predsednik občinskega zbora Alojz Hergula, predsednik zbora proizvajalcev pa Gustek Janežič. Odborniške komisije bodo izvolili naknadno.

POPOTNE OPAZKE

Smešno, pa tudi ne, in hkrati zanimivo je, kadar na poti po tuji zemlji med resne »uradne« vrstice v beležki vtakneš tu in tam vedre in pikre opazke, ki si jih utrgal še vse utripajoče nekje, kjerkoli. Ko jih potem doma izločaš od »uradnega« bistva, se stekajo v nekakšno sne-malno knjigo spomina, po kateri bi mogel nastati zanimiv film, morda s takole vsebino:

PRVA SLIKA

— Prizorišče Benetke. Dan pred beneškim festivalom »Kanal Grande« s težavo požira tisoče tujcev, ki bi radi še pred nočjo dobili nekje v mokrem labirintu Benetk prenočišče. Na pomolih drendaj, v Kanalu drendaj, v kanalih drendaj. Vseposod kovčki, pisane rute in slami-ki. V zraku duh po ribah in po izpušnih plinih. Hoteli so zasedeni.

Benetke — Veliki kanal

Vsi, tudi oni slabše vrste. Vendar, nekaj mest je še prostih. Kje? Pojdite z menoj. Čez ta most, čez oni mostiček, potem pa še čez deset mostičkov, pa vas loči od cilja le še kratka vožnja s čolnom. Pa ne z gondolo! Te so predrage. Z navadno »koret«, ki se je drži še vse polno ostankov od jutranjega loma. Tu smo. Hiša kot vse ostale. Vsa zelenosiva od alg, ki so v stoletjih prilezle iz kanala ter se za stalno naselile po stenah med izrastki beneške gotike.

več zato pač, ker se je nehalo govoriti.

Po osem tem je torej odveč govoriti in razpravljanje o tem, kdo je kriv, temveč počakati in po prvih uspehih poročati o tem, kako je v tem ali onem kraju mladina deležna vzgoj-nega razvedrila, koristne zabave in kako je zaradi tega nehala hoditi na nočne predstave kina, nehala pijančevati v gostilnah in se nehala predajati slabim oplivom po raz-

Tekmovanje kmetovalcev beltinske občine

Na področju beltinske občine je tekmovalo za večje hektarske donose v pridelovanju krompirja 7 kmetijskih zadrug. V tekmovalje je bilo vključenih 211 zasebnih kmetovalcev. Vsi ti so tekmovali na površini 82 ha krompirjevih posevkov. Uspehi tekmovalja so na splošno zelo zadovoljivi. Posamezne tekmovalne skupine so dosegle pri tekmovalju donos od 25 000 kg do 48 600 kg na hektar. V tekmovalju pridelovalcev beltinske občine je prvo mesto odnesla I. tekmovalna skupina KZ Gančani, najboljši pridelek v tej tekmovalni skupini je dosegel tov. Anton ŽIZEK iz Gančan — 48 600 kg na ha in Ivan HORVAT iz Gančan 46 400 kg na ha. Drugo mesto je zasedla skupina KZ Beltinci. Najboljši pridelek v tej skupini je dosegel kmetovalec Ivan Lopert iz Bratonec — 45 500 kg na ha in Michael Erjavac iz Bratonec — 43 600 kg na ha. Pogoje za nagrado so izpolnile vse tekmovalne skupine, saj je pridelek v vseh primerih presegel normo 25 000 kg na hektar, povprečje je v občini pa znaša 37 900 kg na hektar.

Kmetijske zadruge upravičeno pričakujejo, da bo prihodnje leto v tekmovalju sodelovalo veliko več kmetov. Kmetje, ki so sodelovali v tekmovalju, so potrdili, da so bili deležni precejšnje pomoči kmetijskih zadrug, še večje pa od kmetijskih strokovnjakov v občini. Prihodnje leto pa bo seveda še boljše, ker se bodo lahko dobro pripravili, nabavili dobra semena in zadostno količino umetnih gnojil, se pogovorili s kmetijskimi strokovnjaki itd. A. h.

ROJAKOM V FRANCIJO

Karel Sakovič iz Zenkovec sporoča Rudolfu Ficku in Alojzu Ferjančiču, da je plačal zanj naročnino za »Pomurski vestnik«. Istočasno pošilja obema tudi lepe pozdrave.

IZŠEL JE IZSELJENIŠKI KOLEDAR za leto 1958

Konec oktobra je izšel SLOVENSKI IZSELJENIŠKI KOLEDAR za leto 1958, ki ga že pet let po vrsti izdaja Slovenska izseljenska Matica v Ljubljani. Glede na petletni jubilej izhajanja tega, med našimi rojaki tako priljubljenega izseljenskega zbornika, je Matica posvetila še posebno pozornost njegovi vsebini in opremlitvi. Knjiga obsega 240 strani in je izredno lepo ilustrirana, saj jo krasi na finem papirju okoli 200 krasnih fotografij iz Slovenije in Jugoslavije ter iz krajev, kjer žive naši rojaki širom po svetu.

Novost koledarja 1958 so tudi štiri celostranske barvne fotografije, in sicer: Marjana Pfeferja »Blejsko jezero z gradom« in »Izola« ter umetniški reprodukciji Maksima Gasparija »Pred zidanic« in Božidarja Jakca »Novo mesto«.

Naslovno stran koledarja in 12 ilustracij k posameznim mesecem je izdelal Maksim Gaspari, priznani slikar »slovenske domačnosti«, kar daje koledarju še posebno vrednost. Znano je, da je slikar Gaspari zelo priljubljen med našimi rojaki v tujini, saj jim zna v tako pri-srčni preprostosti oživetiti starišne običaje njihove rojstne domovine.

Slikovno tako bogata knjiga je zlasti lepo in primerno darilo vašim sorodnikom in znan-cem v tujini!

Vsebinsko koledarja je porazdeljena na članke domačih avtorjev, v katerih je zajeto politično, gospodarsko in kulturno-prosvetno življenje v Sloveniji in Jugoslaviji, reportaži iz Vipavske doline in Kroepe, članki iz NOB itd. Na željo rojakov je v tem koledarju objavljeno tudi več leposlovnega gradiva, za katerega so prispevali črtice in zgodbe Franc S. Finžgar, Mira Mihelič, Anton Ingolič, France Magajna, Bogomir Magajna, Jože Štok in Matevž Hace.

Drugi del vsebine obsegajo članki, ki so jih napisali naši

rojaki iz Amerike, Kanade, Argentine in evropskih držav o svojih kulturnoprosvetnih društvih, podpornih organizacijah, o slovenskih narodnih domovih v Ameriki, o življenju Slovencev v rudarskih naselbinah v ZDA, v Kanadi in v Franciji.

Kot vsako leto so tudi v tem koledarju objavljeni pod naslovom »Borba za srečo in kruh« osebni spomini naših izseljen-ciev iz ZDA in Argentine. Tu pišejo rojaki o tem, kako so zapustili rojstno domovino in se naselili v novi svet, kaj vse so preživeli žalostnega pa tudi vse-selega, dokler niso dosegli današnjega urejenega življenja. Ti osebni spomini dajejo Koledarju še poseben čar, zlasti nam, ki živimo v rodni Jugoslaviji, ker nam odkrivajo našega človeka, ki se je pred desetletji odpravil na pot, da si poišče kruha in sreče drugod.

Če hočete svoje v inozemstvu za novo leto razveseliti z lepim darilom, naročite jim SLOVENSKI IZSELJENIŠKI KOLEDAR 1958 pri Slovenski izseljenski Matici, Ljubljana, Cankarjeva 5/I. Kupite pa jih lahko tudi v knjigarnah. Cena izvodu je 500 dinarjev.

M. S.

NOVICE IZ TIŠINSKE OBČINE

Pred meseci, ko je bil na tišinski pošti samo en pismoša, smo dobivali Pomurski vestnik in Kmečki glas že v petek. Sedaj, ko sta na pošti dva pismoša, dobivamo časopise šele v ponedeljek ali v torek. Nekateri ljudje tudi trdijo, da naslovniki pisem ne prejemajo redno. Ljudje želijo, da bi te nepravilnosti odpravili.

V Vanča vesi in Borejcih je naselje Ciganov. Ti so živeli vse do druge svetovne vojne zelo primitivno. Zadnje čase pa so se življenjske razmere tudi pri Ciganih nekoliko izboljšale. Cigan Geza Kovač iz Borejce si je dal napeljati elektriko in si kupil radijski aparat. Podobno kot omenjeni se uveljavlja tudi Jože Horvat.

Prostovoljno gasilsko društvo v Vanča vesi ima sestanke redno vsak mesec. Zadnje seje se je udeležil tudi odbornik občinskega LO tov. Evgen Kerčmar. Gasilci želijo, da jih obišče še večkrat.

Zadružni dom na Tišini spet počasi urejajo za šolske učilnice in stanovanja. Žal, da letos ne bodo uredili tudi dvorane.

J. G.

di v usta če hočeš. Prav vneti »golarji« so po uspehih posnetkih tudi po ramah in hrbtu originalni. Prava reč. Na fotografiji se to ne bo videlo.

DRUGA SLIKA

Rim. Mesto malih ponočnjakov. Enajsta ura ponoči. Spodaj, globoko pod našim stanovanjem se grejo otroci ringaraja. Že pet večerov polni cesto pod nami ob enajstih ponoči krik in vik malih Rimljanov. Debeluša roditelja pa sedita pred vrati svoje trgovine in zadovoljno opazuje svoje črne koštrunčke. Pri nas otroci ob tem času že davno odpravijo deseto deželo iz sanj.

Zjutraj ob osmih je ulica še izumrla. Toda čez dobre pol ure se bo vsul iz hiš ves uradniški Rim in takrat so ceste do devetih, ko se uradi odpro, skorajda neprehodne.

Življenje v Rimu

Je ujeta v troje različno pogojenih svetov, ki se turistu vsaj na zunaj kažejo v slikovitem nasprotju. Ti trije svetovi so Vatikan, patriarhalni Rim in novi ali »beli« Rim, ki mu pri silovito naglem razvoju komu-jeta eleganca in razkošje. Vatikan postaja ob belem marmornatem blišču novega Rima vsak dan bolj sivi, vendar ostaja še vedno srce Rima. V svojih nepreglednih galerijah in cerkvah brani najsijajnejše, kar je ustvaril človeški umetniški genij. Milijoni iz vsega sveta se leto za letom stekajo v slavni Sikstini, v Stancih, v ogromni Pinakoti, kjer se jim tudi brez tolmača odkriva neizrečna sila duha in znanja Michelangela, Leonarda, Raffaella, Tiziana, Fra Angelika in drugih mojstrov.

PO ITALIJI

šo okolico. Za primer pa, če si v manevriranju bolj trd, imaš na vizitki še rešilno telefonsko številko hiše. Razumljivo, da ima vizitka poleg ožje praktičnega tudi še svoj turistično-propagandni namen v smislu »arrevererci Venezia«.

V Benetkah imaš

lepo priložnost, da si vsako stvar temeljito in večkrat ogledaš. Bodisi zato, ker v zamočanem križ-kraju čisto že tretjič nevede pricapljaš na isto mesto, ali zato, ker so skoraj vsi arhitektonski umetnostno zgodovinski spomeniki upognjeni v masovnem pojavu značilne beneške gotike. Seveda so izjeme. Recimo trg sv. Marka z baziliko in svojimi popularnimi golobi. Ti golobi so kljub škodi, ki jo delajo s svojim nase-ljevanjem po odprtinah najslavnejših beneških umetnostnih spomenikov, dobrotniki mnogim brezposelnim Benečanom, ki so globljo turistično atrakcijo domiselno izrabili v svojo korist. Po širšem Markovem trgu so organizirali pravečo koruzno zadrugo, ki temelji na principu razprodaje na drobno. Ti »koruzarji« dobro vedo, kako je treba počiti muho. Predobro poznajo »fotografsko« bolezen turistov, ki se jim hoče čimbolj originalnih posnetkov. In kaj more biti bolj originalnega od turista, ki se mu na slavnem Markovem trgu v Benetkah izpod golobov vidi samo nos. Toda tako naivni pa tudi beneški golobi niso, da bi šli kar »na suho« ljudem na glavo in ramena. Za to je potrebna preprosta procedura. Stopiš do »koruzarja«, vzameš za 100 lir vrečko koruze, potem ti pa golob zleze tu-

Toda dostop

je podrejen strogi kontroli Vatikana, in posebno pred vhomom v Vatikansko zbirko slik pride na ta račun čisto do smešnih prizorov, ki pa se navadno končajo z zmagoslavljenjem strogih moralnih predpisov Vatikana. Pa stopimo rajši do vhoda Vatikanske Pinakoteke in opazujemo. Casa imamo dovolj, kajti ljudi je mnogo, kontrola ob vhodu pa natančna, zato se pisana reka pomika po polzevo. Pred vhomom stoji uniformiran orjak s sabljo ob boku in v belih rokavicah. Pogled mu drsi po babilonski mešanici vstopajočih, in če opazi košček odvratne golote, si jo mora žrtve ali zakriti ali pa počakati zunaj na svojo skupino.

Ravnokar

prihaja skupina bradatih Angležev v kratkih hlačkah. Vneto listajo po »Rimskem prospektu«, v mislih pa so najbrž že nekje pri Michelangelu, ki ga bodo že čez nekaj minut videli. Tako so vsaj prepričani. Pa jim uniformirani orjak grdo zmeša račune. Obžalujejo premeri njihove gole noge in vljudno odkima, češ taki ne morete naprej. Presnete hlače. Prideš nekje iz Londona, pa se zaradi njih lahko obrišeš pod nosom in obstaneš le nekaj metrov stran od Michelangela. Sicer pa je orkavičeni možakar pred vhomom kar simpatičen in uživa veliko pozornost ženskega sveta. V turističnem smislu nekoliko odedta popularnost beneških golobov, kajti za njegovo prisotnost na fotografijah se prav tako vneto pulijo kakor v Benetkah za golobjo. Pride recimo skupina francoskih deklet. Gotovo se jim ogromni stražar

In končno

še nekaj o starem, patriarhalnem Rimu. Tam živijo ljudje še po starem. So dobri in slabi, pa vendar imajo oboji slaba stanovanja. Družine so številne in primorani so, da se del njihovega stanovanjskega prostora razširi na cesto. Tako jih imaš kot na dlani v njihovi bedi in brezskrbni vedrosti.

TRETTJA SLIKA

je zadnja in mora biti zato prijetna. Firenze. Znano je, da so lepe in če jih gledaš z vrha razgledne plošče, verjameš, da so eno najlepših mest na svetu. Ko pa jih spoznaš po bogastvu čudovitih umetnin, ti za to zadnjo ugotovitev ni treba lažiti na razgledno točko. Poleg tega so Firenze dovolj velike, da se lahko v njih izgubiš. Nekaj takega se mi je primerilo. Po predolgem obiranju pred »štancie«, kjer lahko do onemoglosti barantaa, se ti skupina kar na lepem izmakne. Najbolj preprosto bo, sem pomislil, če povprašam za slavne Uffizi, od tam naprej pa bo že šlo. Rečeno, storjeno. Nekaj korakov vstran pri odprtih vratah za steklenim pultom debel mesar razsekava krvavo stegno. Stopim in povprašam. Ni me čudilo le to, da je vedel za Uffizi, marveč to, kako mi je pokazal pot. Debeli obraz se mu je prijazno razlezel, levo roko si je obrišal ob krvavi predpasnik in jo kar z mesarico v roki mahnil po pločniku, oziraje se, če mu sledim. Tak kot je bil, s sekro v roki, me je spremljal vsaj sto korakov med gnečo po pločniku. Po tem so se mi Firenze zdele še lepše.

Vlado Sagadin

OB PRAZNIKU USTANOVITVE NOVE JUGOSLAVIJE ŽELIMO
OBČANOM IN VSEMU PREBIVALSTVU POMURJA USPEH
PRI UTRJEVANJU NASIH SOCIALISTIČNIH NAČEL NA
PODROČJIH DRUŽBENEGA ŽIVLJENJA NAS VSEH

Občinski ljudski odbor

Občinski komite ZKS

Občinski odbor SZDL

MURSKA SOBOTA

Delovni rezultati in zmage naše socialistične domovine FLRJ naj bodo spodbuda občanom pri nadaljnjem prizadevanju za napredek naših krajev in domov, za uveljavljanje še doslednejših socialističnih odnosov na podeželju

Občinski ljudski odbor

Občinski odbor SZDL

Občinski komite ZKS

G. Radgona

Ob letošnjem Prazniku republike pozdravljamo svoje občane in delovne ljudi Pomurja

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE DEŽNIKOV LENDAVA

čestita vsem delovnim ljudem Pomurja in vsem svojim odjemalcem ob Prazniku ustanovitve nove Jugoslavije.

**OBČINSKI
LJUDSKI ODBOR**

**OBČINSKI
ODBOR SZDL**

**OBČINSKI
KOMITE ZKS**

**OBČINSKA
GASILSKA ZVEZA**

GRAD

Kmetijska zadruga, Grad

Kmetijska zadruga, Kuzma

Kmetijska zadruga, Vadarci

Kmetijska zadruga, Radovci

Kmetijska zadruga, Otovci

Kmetijsko posestvo „Drevesnica“, Grad

Gradbena obrt „Stavbar“, Grad

Trgovina z mešanim blagom, Grad

Bufet, Grad

Parna žaga, Grad

Mlin in žaga, Kuzma

častitajo vsem delovnim ljudem k Prazniku republike 29. nov.
in jim žele mnogo uspehov pri nadaljnji graditvi socializma

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR

s svojimi komunalnimi ustanovami

trg. podjetje „IZBIRA“, Lendava

podjetje „GRADBENIK“, Lendava

„PLINARNA“, Lendava

čestita ob Prazniku ustanovitve nove Jugoslavije vsem delovnim ljudem Pomurja

ZDRAVSTVENI DOM

v Murski Soboti

z osebjem vseh oddelkov izraža ob priložnosti praznika 29. nov. ponovno vljudno pripravljenost nuditi pomoč potrebnim in s tem dvigniti zdravstveno in obenem tudi življenjsko raven našega ljudstva

Radenska slatina

vrača zdravje, krepí in osvežuje človeka

Delovni kolektiv »Radenske slatine« vam bo vedno vljudno ustregel — pa bodite potnik ali gost.

Prebivalcem Pomurja čestita k letošnjemu prazniku — Dnevu republike

V naši poslovalnici boste vedno solidno postreženi z blagom za dom in kmetovanje. Odkupujemo les in pridelke po dnevnih cenah.

K Dnevu republike pošiljamo pozdrave delovnim ljudem v Pomurju

Kmetijska zadruga
Mačkovci

IZDELUJEMO KAKOVOSTNO OPEKO

OPEKARNA Ljutomer

Delavski pozdrav opekarjev vsem delovnim Pomurcem k našemu prazniku — Dnevu republike!

Maloprodajno trgovsko mrežo in kmetijske zadruge obveščamo, da prodajamo na veliko in drobno vse vrste usnja in čevlarske potrebščine.

Delovni kolektiv trgovskega podjetja
„USNJE“ M. Sobota
na debelo in malo

Ob Dnevu republike naš pozdrav prebivalstvu poslovnega okoliša.

DELOVNI KOLEKTIV

GRADBENEGA PODJETJA

GORNJA RADGONA

čestita ob Dnevu republike vsem delovnim ljudem Pomurja. Opravljamo vsa, v gradbeno stroko spadajoča dela in se priporočamo

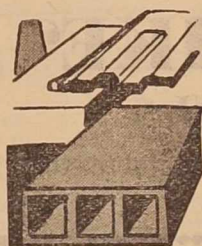
Ob Dnevu republike pozdrav vsemu prebivalstvu Pomurja

KMETIJSKO GOSPODARSTVO LENDAVA

Obiščite nas in si oglejte trtne cepljenke, raznovrstno semenje, pletarske izdelke in poskusite prvovrstno lendavsko vino, ki ga prodajamo po konkurenčnih cenah

Kakovostno opeko:

vse vrste zidne in strešne opeke po konkurenčnih cenah izdelujemo na ročnikom

KRIŽEVSKÉ OPEKARNE

Križevci pri Ljutomeru

Delovni kolektiv opekarne čestita ljudem v Pomurju za 29. november — Dan republike

Trg. podjetje „ŽELEZO“ v M. Soboti

NUDI V SVOJIH POSLOVALNICAH

„ŽELEZO“ na Lendavski cesti

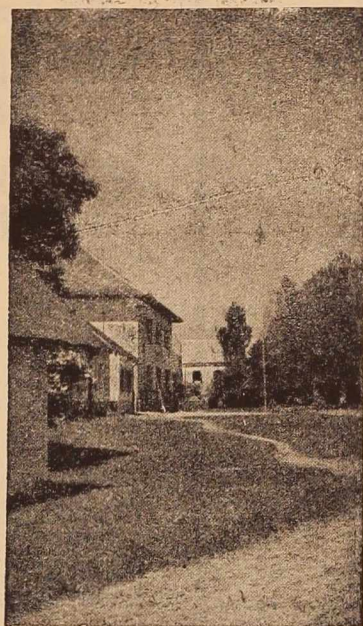
„KOVINA“ na Titovi cesti

svojim odjemalcem v veliki izbiri razno železnino, okvirje za stavbe in pohištvo, kuhinjsko posodo, štedilnike in peči. Razni gradbeni material, barve in kemikalije.

Za obisk se priporoča — Delovni kolektiv Obenem čestitamo za praznik 29. november!

Ob letošnjem Prazniku republike, 29. novembru, čestitajo svojim občanom in vsem delovnim ljudem Pomurja, želeč jim še več blestečih uspehov pri socialistični graditvi v bodočnosti

Občinski ljudski odbor
Občinski odbor SZDL
Občinski komite ZKS
Občinski komite LMS
Občinski sindikalni svet
CANKOVA

Kmetijska zadruga, Cankova
Kmetijska zadruga, Pertoča
Kmetijska zadruga, Rogaševci
Gradbeno podjetje „TEMELJ“, Cankova
Valjčni mlin in žaga, Pertoča
Valjčni mlin in žaga, Serdica
Valjčni mlin in žaga, Sotina
Mlin in žaga, Skakovci
Mesnica, Cankova
Kmetijsko gospodarstvo, Topolovci
Kmetijsko gospodarstvo, Kramarovci

Prebivalcem Pomurja čestita ob Dnevu republike in jim želi še več uspehov pri skupnem prizadevanju za napredek kmetijstva in pokrajine

OKRAJNA
ZADRUŽNA
ZVEZA
MURSKA SOBOTA

»PANONIJA« INDUSTRIJA KOVINSKE GALANTERIJE
MURSKA SOBOTA

IZDELUJE IN NUDI:

Za kmetijstvo: spiralne trierje, vinogradniške škropilnice, ročne razpršilce za sadno drevje, naprsne razpršilce, nahrbtnice in ročne žveplalnike, ašla brzoparilnice, razne razpršilce za tekočino in praške

Za gospodinjstvo: stiskalnice za sočivje, aparate za pasiranje, aparate za sneg, raznovrstna cedila, lijake, posode za odpadke itd.

Za opremo stanovanj in pisarn: sodobno kovinsko pohištvo vseh vrst. Dekorirane otroške igradke, bajnice, smetišnice, raznovrstne peči in mnogo drugih pločevinastih izdelkov.

KVALITETNI IZDELKI — SOLIDNE CENE!

OB PROGLASITVI REPUBLIKE IN OB PRAZNIKU DELOVNIH LJUDI 29. NOVEMBRU ISKRENE ČESTITKE

ZAVOD za KOMUNALNE
STORITVE
MURSKA SOBOTA

Na zalogi imamo večje količine kmetijskih pridelkov. Živino, mleko, jajca in druge dobrine za prehrano. Ugodne cene. O kakovosti naših pridelkov se sami prepričajte

KMETIJSKO GOSPODARSTVO
ČRNCI-APAČE

Ob Prazniku republike pošiljamo delovne pozdrave vsem sorodnim kolektivom Pomurja

Ob Prazniku republike pošiljamo svoje delovne pozdrave vsem sorodnim kolektivom v Pomurju

Trgovsko podjetje

»Mura« - Apače

združeno s KZ, ter poslovalnice Apače 1, 2, Žepovci, Stogovci in Vratja vas

OB DNEVU REPUBLIKE ČESTITA SVOJIM ZAVAROVALNCEM IN VSEM DELOVNIM LJUDM SOCIALISTIČNE DOMOVINE

ZDRAVSTVENA POSTAJA
APAČE

Ob Prazniku 29. nov. — topel pozdrav delovnim ljudem Pomurja

ZDRAVSTVENI DOM
GORNJA RADGONA

Tudi za bodoče vse naše sile za zdravje delovnega človeka

Delovne kolektive gostinskih podjetij, kakor tudi prebivalce Pomurja pozdravljamo ob letošnjem prazniku, Dnevu republike — 29. novembru

GOSTINSKA ZBORNICA
za okraj MURSKA SOBOTA

Ob letošnjem Prazniku republike pozdravljamo svoje občane in delovne ljudi Pomurja

Občinski komite ZKS
Občinski odbor SZDL
Občinski ljudski odbor
Občinski odbor ZB NOV
Občinski odbor Zveze borcev
Občinski odbor vojaških vojni invalidov
LJUTOMER

Članom naše zadruge s poslovalnicama v Logarovicah in Vučji vasi pošiljamo pozdrav za 29. november — Dan republike

Kmetijska zadruga
uprava KRIŽEVCI pri Ljutomeru

Hočete biti oblečeni po modi? Želite biti solidno postreženi? Gotovo obiščite tekstilno trgovino

»MODA«
MURSKA SOBOTA

in prepričali se boste, da je vse res po zmerni ceni. Ob Dnevu republike se pridružujemo s čestitkami ostalim delovnim kolektivom

Kmetijska zadruga
z o. j. Lendava

čestita k Dnevu republike vsem svojim članom, svojim poslovnim prijateljem in kmetijskim zadrugam Pomurja. Z zadrugnim pozdravom

DELOVNI KOLEKTIV

„MEHANIKE“
V LENDAVI

ČESTITA ZA 29. NOV. VSEMU LJUDSTVU POMURJA

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE

„AGROPROMET“ - Lendava

čestita za 29. november vsem svojim poslovnim ljudem in sporoča, da odkupuje vse poljske pridelke in živino po najvišjih dnevnih cenah

Kmetijska zadruga
v Murški Soboti

s svojimi poslovalnicami: BREZOVCI, PREDANOVCI, KUPŠINCI, BAKOVCI, RAKICAN, mesnico in trgovino z zelenjavo v M. SOBOTI

čestita k 29. nov. za še večji napredek v zadrugništvu

Članom — odjemalcem — poslovnim prijateljem — vsemu delovnemu ljudstvu čestita ob proglasitvi Republike, 29. nov.

Kmetijska zadruga „ORAČ“
Stročja vas

Trgovina „RUNO“
V MURSKI SOBOTI

pozdravlja cenjene odjemalce in ostale prebivalce poslovnega okoliša ob Dnevu republike

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

„BLISK“ - M. Sobota

čestita za 29. november vsem poslovnim prijateljem in delovnemu ljudstvu socialistične domovine.

Svoje člane — delovne kolektive trgovskih podjetij in poslovalnic kakor tudi prebivalce pokrajine ob Muri toplo pozdravljamo in jim želimo ob Prazniku republike 29. nov. še več blestečih delovnih uspehov

OKRAJNA OBRTNA ZBORNICA
MURSKA SOBOTA

Popravljamo: radioaparate, računske stroje, gramofone in podobne naprave. Izdelujemo: radioaparate, ojačevalce, trofazna stikala itd.

RADIO IN FINOMEHANIČNA DELAVNICA
„RAFIMUS“ - Murska Sobota
ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE PREBIVALSTVU POMURJA

OB PRAZNIKU REPUBLIKE TUDI NAŠ POZDRAV VSEM DELOV. LJUDEM V POMURJU

OBRTNA DELAVNICA
„MLINI“ v Dankovcih

SOBOŠKA KRONIKA

POROKE, ROJSTVA IN SMRTI
OD 16. DO 23. NOVEMBRA 1957

Poročili so se: Maksimilijan Vajda, bolničar in Anica Varga, bolniška strežnica, oba iz M. Sobote; Avgust Žitek, delavec in Angela Smodiš, delavka, oba iz M. Sobote; Franc Kreft, delavec iz Kroga in Ana Vebrič, šivilja, iz M. Sobote; Koloman Titan, delavec in Marija Marič, oba iz Kroga.

Rodile so: Marija Fras iz Dokležovja, dečka; Ana Sabo iz Radmožanec, deklico; Gizela Sitar iz Črnolavec, deklico; Angela Balajc iz Dobrovnika, dečka; Katarina Zver iz Lipe, deklico; Anica Balažic iz Zerkovec, deklico; Jožica Sever iz Poznanovec, deklico; Kristina Smodiš iz Mote, deklico; Olga Jug iz Markišavce, dečka; Ida Flisar iz Veščice, dečka; Olga Džuban iz Murskih Petrovec, deklico; Marija Pintar iz Grčinec, dečka; Gizela Časar iz Zvenelj, dečka; Hilda Mlinarič iz Kobilja, deklico; Cecilija Gerič iz Okoslavca, deklico; Marija Lukman iz Gibine, deklico in Irena Sek iz Domanjševce, dečka.

Umrli so: Peter Juhnov od Grada, star 64 let; Eva Kolmanič iz Kroga, stara 77 let; Rozalija Kreft iz Kroga, stara 78 let in Stanko Lutar iz M. Sobote, star 3 mesece.

NESERECE IN NEZGODE

V vroč lug se je vsedla 3-letna Jelka Cimerleit iz M. Sobote in se močno opekla.

Drevo, ki so ga v gozdu podirali, je padlo na 27-letno Gizelo Kranjec iz Doliča in ji zlomilo desno ramo. S hleva je padla 67-letna Ivana Senekovič iz Zgoranje Ščavnice in si zlomila levo nogo.

Dne 7. decembra 1957

v hotelu »Zvezda«

I. POMURSKI BANČNI PLES

Vstop samo z vabili. Cena vabila 150 din. Vabila si lahko nabavite v vseh bankah Vabi odbor!

VSA FOTOGRAFSKA DELA NA TERENU:

reportaže, poroke, zborovanja, obletnice itd. z elektro blizom-fasnom vam opravi:

FOTO HOCHSTADTER

M. Sobota, Trg zmage 3
Slikam otroke na domu!

PRIJATELJEM POMURJA ČESTITAMO

OB DNEVU REPUBLIKE

KMETIJSKA ZADRUGA GEDEROVCI

ODKUPUJEMO KMETIJSKE PRIDELKE
NA ZALOZI IMAMO VELIKO IZBIRO BLAGA

NAGROBNE SPOMENIKE IN CEMENTNE IZDELKE VSEH VRST LAHKO DOBITE PO ZMERNIH CENAH PRI PODJETJU

KAMNOSEŠTVO IN CEMENTNINE MURSKA SOBOTA

TRGOVINSKA ZBORNICA za okraj MURSKA SOBOTA

toplo pozdravlja prebivalce Pomurja in jim želi za Dan republike več delovnih uspehov v prihodnosti.

RIBICI, POZOR!

Člani Ribiške družine M. Sobota se naj do 7. decembra 1957 prijavijo pri blagajniku tov. Hujso in plačajo 1000 din na račun članskih prispevkov, če hočejo biti v letu 1958 še člani ribiške organizacije.

Ribiška družina M. Sobota

POMURSKI VESTNIK

Izdaja časopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Dragan Flisar — Uredništvo: Murska Sobota, Kocljeva ulica številka 7 — Telefon 53. Uprava in oglasni oddelek: Murska Sobota, Kocljeva ulica 7 — Tel. 53 — Naročniški oddelek: Stefana Kovača 16 — Naročnina četrletna 400, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovarjamo zanje — Tekoči račun pri Komunalni banki, M. Sobota, št. 64-KB-1-2-365 — Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

LJUTOMERSKA KRONIKA

POROKE IN SMRTI

Poročila sta se: Janez Lipovec s Stare ceste, priučen tesar v Opekarni Lukavci in Marija Kolarič kmetovalka z Radomerščaka pri Ljutomeru.

Umrli je: Vilma Jureš iz Ljutomer, stara 69 let.

DEŽURNA SLUŽBA ZDRAVNIKOV

za Splošno ambulantno Ljutomer V petek, dne 29. novembra, je dežurni zdravnik dr. Milan Suša, Ljutomer.

V soboto, dne 30. novembra 1957, je dežurni zdravnik dr. Anton Bezjak, Ljutomer.

V nedeljo, dne 1. decembra 1957, pa je dežurni zdravnik dr. Ivan Kaukler, Ljutomer.

š.

Pozdrav za 29. november
vsem cenj. obiskovalcem

Gostilna pri „Grozdu“

v Murski Soboti

Tudi kolin se udeležite
dne 28. in 29. nov.

MALI OGLASI

BENCINSKI MOTOR 3 KS in nov kotel za žganjekuho prodam. Mihaelj Küzmič, Otovci št. 25, p. Mačkovec. M-1103

PRODAM ŽELEZNO POSTELJO z mrežnim vložkom, nočno omario in mizo. Naslov v upravi lista.

SAKS MOTOR 6 KS prodam, primeren za pogon in gasilsko društvo. Poizvedbe v upravi lista. M-1104

V SLUŽBO SPREJMEM s 1. januarjem 1958 dekle poštenih staršev, staro od 14 do 15 in pol let na 3-mesečno poizkušnjo v gospodinskih in gospodarskih delih. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe s sliko poslati: Martin Zver, Izakovič št. 65, p. Beltinci. M-1105

DVE HISI, vsaka s svojim sadovnjakom cca 0,5 ha zemlje, v centru Dobrovnika in vinograd, ugodno prodam. Naslov: Slomškova 22, M. Sobota. M-1106

VIOLINO (tricetrtsinsko) ugodno prodam. Vprašati M. Sobota, Kopitarjeva 11. M-1107

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA

Petek, 29. novembra 1957
Dr. Lea Talanyi-Pfeifer, stanuje v Krekovi ulici.

Sobota, 30. novembra 1957
Dr. Miloš Borovšak, stanuje v Kolodvorski ulici — novi blok.

Nedelja, 1. decembra 1957
Dr. Anica Gregorc-Kastelic, stanuje v Stefan Kovačevi ulici.

Ordinacija je v splošni ambulanti od 8. do 12. ure, v nujnih primerih popoldne in ponoči na stanovanju.

Tedensko nočno dežurno službo ima od 25. novembra do 1. decembra 1957 dr. Nikolaj Lanščak, stanuje na Lendavski cesti št. 7.

PROSTOVOLJNI KRVODAJALCI

OD 20. DO 23. NOVEMBRA 1957

Franc Trajbar in Ana Toplak, oba iz Kobilja; Janez Ulen iz Vanča vasi, Ernest Flisar iz Brezovec, Gizela Pucko, Marija Grlec, Marija Sukler, Stefan Maučec, Franc Zalik, Julijana Zalik in Stefan Križanič, vsi iz Gančan.

VINO, prima štajersko, od 51 naprej prodaja po 160 din: Franc Talanyi, M. Sobota, Krekova 2.

ZELO LEPO POSESTVO 3-4 ha z vsemi kulturami ugodno prodam. Novejša stavbe z električno napeljavbo ob glavni cesti, lahko tudi z inventarjem. Ernest Valentin, Dolge njive 3, Voličina.

MOTOR na lesni plin, 12 KS prodam. Interesenti naj se oglašijo do 15. dec. 1957, dokler je še motor v pogonu. Alojz Stanjko, mlin Savci št. 8, p. Tomaž pri Ormožu. M-1115

AVTOMATIČNI BILJARD z luknjami ugodno prodam. Spaniček, Rogaska Slatina 61. M-1116

ENOSTANOVANSKO DRUŽINSKO HISO z lepim vrtom, visokopriključno, podkleteno, prodam — Vrazova ul. 7, Ljutomer. M-1117

HISO, novozgrajeno, prodam. Ponudbe (osebno): Rakičan 134, p. M. Sobota. M-1118

LEPO POSESTVO v izmeri 2,60 ha zemlje z vsemi kulturami, ugodno prodam. Iljaševci 15. M-1120

12-15-REDNI SEJALNI STROJ kupim. Črnolavci 59. M-1121

PRODAM ca 2 orala dobrega travnika v Lemerju. Poizvedbe pri dr. Vlačjevi, Murska Sobota, Kolodvorska ulica 1. M-1123

PRODAM nedograjeno hišo, mizarška dela izgotovljena, tudi šipe, 22 arov zemlje, 35 kom sadnih dreves, studenec, vrt, kos njive lepa sončna lega 50 metrov do glavne ceste. Ljutomer, Lendavska cesta 17/a. — Karl Sovič, Ljubljana, Ul. na Grad 1.

ZAHVALA

V globoki žalosti za našim dragim očetom, starim očetom in tastom

EVGENOM OBALOM

izrekamo toplo zahvalo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti, mu poklonili vence in z nami sočustvovali. Se posebej pa se zahvaljujemo dr. Kastelcu za ves trud v času njegove bolezni. Zahvaljujemo se tudi vsem prijateljem, znancem, gasilcem in vsem, ki ste nam nudili pomoč v najtežji uri.

Pertoča — Murska Sobota, 19. novembra 1957

Neutolajljiva družina Obal in Flisar ter ostalo sorodstvo.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi zaradi nenadne smrti naše drage matere

vdove ANE ŠTIVAN

se tem potom zahvaljujemo vsem, ki so nam ob težki uri žalosti stali ob strani in nam izkazali iskreno sočutje in pomoč; duhovniku za obred, pevcem za lepo petje in vsem darovalcem cvetja, vencev, kakor vsem ostalim, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Bodonci — Argentina, 15. nov. 1957

Žalujoči sin Franc z ženo, hčeri Marija, Helena; vnuki Bela, Ilonka in Rihardo.

TEDENSKI KOLEDAR

Nedelja, 1. dec. — Marijan Ponedeljek, 2. dec. — Blanka Torek, 3. dec. — Franc Sreda, 4. dec. — Barbara Četrtek, 5. dec. — Stojan Petek, 6. dec. — Miklavž Sobota, 7. dec. — Urban

KINO

MURSKA SOBOTA — od 28. do 29. novembra slovenski film: »Vesnac. Predstave 28. ob 17.30 in 20. uri. 29. nov. ob 15., 17.30 in 20. uri po 30 din; od 30. nov. do 1. dec. italijanski barvni film: »Atilac.

KRIZEVCI PRI LJUTOMERU — 30. nov. do 1. dec. kitajski zabavni film: »Cirkus; od 4.—5. dec. ameriški film v barvah: »Daljna obzorja«.

BELTINCI — 30. nov. in 1. dec. italijanski film: »Pesem mladosti«.

LJUTOMER — od 29. nov. do 1. dec. ameriški barvni film: »Indijski borec; od 4.—5. dec. italijanski film: »Za spuščeni zavesami«.

LENDAVA — od 29. nov. do 1. dec. jugoslovanski film: »Čevljički na asfaltu. Od 3.—4. dec. ameriški film: »Moj vohunček«.

GORNJA RADGONA — 29. in 30. nov. domači film: »Frosinac; od 30. nov. do 1. dec. ameriški barvni film: »Nocjo pojemo«. 4. in 5. dec. mehiški film: »Trije pustolovci«.

VERZEJ — 28. in 29. nov. ameriški film: »Selinac; 30. nov. ameriški barvni film: »Poslednji Apač«.

VELIKA POLANA — 1. dec. ameriški barvni film: »Pesem zlatega zapada«.

CEPINCI — 1. dec. švedski film: »Zaradi moje ljubezni«.

Razpis mest

Komisija občinskega ljudskega odbora Murska Sobota za razpis mest direktorjev razpisuje na podlagi 10. člena Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov (Ur. list FLRJ št. 34/55)

mesto direktorja za

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE V PUCONCIH

in

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE NA TISINI

Pogoji: Visokokvalificirani trgovski delavec. Osebe s to kvalifikacijo, ki so bile že na položaju direktorja v kakem trgovskem podjetju, imajo prednost.

Kolkovane prošnje z opisom dosedanjega službovanja, h katerim je priložiti prepis spravevala o strokovnosti, potrdilo o nezakazovanju in potrdilo, da ni v kazenskem postopku, je vložiti pri tukajšnjem občinskem ljudskem odboru najkasneje do 10. decembra 1957. Prošenj, ki prispejo po tem roku, ne bomo upoštevali.

LAJOS ZILAHY:

SMRTONOSNA POMLAD

Generalica je na to priznanje napravila oči kot krap (Edit je rekla tako) in se naredila, kot bi bila strahovito prenešana. Vendar mislim, da je vedela, da sva se z Edit takoj pričela poljubljati, ko je zapustila sobo. Toda bila je angelska duša.

Edit mi je svetovala, naj materi napišem lepo pismo in tudi sam vse priznam. Ona sama ga bo predala.

Do polnoči sem ga sestavljal. Porabil sem cel zavitek pi-semkega papirja. Drugi dan popoldne sem ga predal Edit. Skrila ga je v nedrje. Molče sem ji poljubil majhno, golo površino dlani, ki ji je v velikosti enega forinta kukala izpod rokavice. Oba sva bila zelo resna.

Ob pol enih sem se vrnil v pisarno. Margit je bila vsa razkušana, na licih pa je imela polno rdečih madežev. Prav gotovo se je rvala in poljubljala s Cokonaieim.

Cokonaj me je vprašal:

— Ti, da nisi vprašal poslati Editinim svoje posetnice? To bi bilo zelo nevljudno!

Preplašeno sem se udaril po čelu:

— Moj bog...

Cokonaj me je ves ogorčen pokaral:

— Pozabil si? No, fant, tja te prav gotovo ne bodo več vabili!

Doma me je že čakalo Editino pismo. Obvestila me je, da oče ne bo večerjal doma in da se bo vrnil šele po polnoči. Trenutek je zelo ugoden, zato naj pridem na večerjo.

Oblekel sem smoking. Tudi Edit se je oblepšala.

— Sesil je brala tvoje pismo — je šepetala vsa razburjena. (Če sva bila sama, sva se že tikala). Po večerji bo govorila s Teboj.

Editi sem prinesel pod površnikom (kot bi jih nosil na srcu) šopek dehtenčih šmarnic, zaviti v svilnen papir in pripetih na smoking.

Lep je bil ta večer. Med večerjo smo malo govorili. In tudi to, ne vem, zakaj, nekoliko bolj potihoma, kot sicer. Generalica ni omenila mojega pisma. Po črni kavi je položila svojo lepo, ovelo roko na mojo in dejala:

— Dragi moj, pojdite zdaj z menoj v salon, da se nekoliko pogovoriva med štirimi očmi.

Edit je nenadoma zardela do ušes. Skrila je svoj žareči obraz, vstala in odskakljala v drugo sobo, kjer je v divjem tempu pričela igrati na klavirju neko ameriško cowbojsko koračnico.

Preselila sva se v salon. Generalica je za seboj zaprla vrata in mi ponudila stol.

— Dobila sem Vaše pismo... je dejala potihoma in me z nasmeškom pogledala. S tem nasmeškom je prikrivala globoko razburjenost. Nič več ni rekla, morda niti ni hotela. Zelela je, da bi sam govoril.

Govoril sem torej. Skozi zaprta vrata se je slišalo Editino igranje. Zdaj je igrala neki tih valček.

Povedal sem, kdo sem. Govoril sem o očetu, o materi. Imam pet sto juter zemlje. Hišo bi lahko imenoval tudi dvorec. Ore-hova drevesa v velikem vrtu. Nimam nikogar na svetu. Dolgov nimam. Ne pijem. Ne kvartam. Zdrav sem. Mladostne boleznine, glede tega je lahko popolnoma mirna. Nočem ostati v ministrstvu. Menim, da sem nadarjen, mnogo sem se učil, resno se hočem ukvarjati s politiko. Ljubim Edit. Zelim jo za ženo.

Govoril sem počasi, z velikimi presledki, kot bi me ponekod utrudil posamezni stavek ali spomin. Moj bog, saj sem govoril o svojem življenju.

Generalica me je poslušala, kot duhovnik pri spovedi.

Ko sem končal, mi je dejala solznih oči:

— Zelo, zelo ljubim svojo hčer. Ona mi je vse in zame ni važnejšega na svetu, kot je sreča moje Detike. (Tako je imenovala Edit).

Potem je tudi sama pričela pripovedovati o sebi in o svojih. Bila je siromašna dekle; njen oče je bil grof in dragonski polkovnik. Moža, ki je bil takrat še kapetan, je spoznala v Celovcu. Njen mož je bogat človek. V hiši je v vseh ozirih on gospodar. Prav gotovo je, da si bo tudi v Editinem primeru pridržal pravico odločitve. Strog je, toda dober po duši. Je nezaupljive narave in težko vzljubi nekoga. Toda kogar enkrat vzljubi, ta lahko vedno računa na njega. Trenutno mu ni treba še ničesar povedati, kajti za to bo polagoma prišel čas. Ona bo na najini strani. Z žensko premetenostjo bo že uredila stvar, le zaupati ji morava.

Hvaležno sem ji poljubil roko in dolgo časa nobeden izmed naju ni mogel spregovoriti od ganjenosti.

Potem je generalica vstala in rekla:

— Počakajte, poslala vam bom Edit.

In zapustila me je razburjenega, zavzetega z mislimi, ki so mi vrele v srcu, kot težki oblaki dehtenčih vonjav spomladi nad jasminovim grmičevjem.

Trenutek kasneje je vstopila Edit. S prikupno, nagajivo veselostjo je dala prst na usta in prisluškovala šumom v sosednjih sobah, v katerih je že prej priprla vrata, da naju ne bi kdo iznenadil. Potem je pihnila v moj objem. Dolgo časa sem pritiskal obraz na njene prsi. Ne tajim, eno solzo sem skril pred njo. Najlepšo solzo svojega zgrešenega, ubogega življenja.

Oh, kako rad bi ti točno opisal uro, ki sem jo ta večer preživel z Edit. Krčevito, divje sva se stiskala in držala drug drugega, kot bi bila sredi viharja. Vžgala sva se in izgorevala ob lastnem plamenu.

Nudimo v prodajo po ugodnih cenah gospodarskim in zadružnim podjetjem naslednje:

2 KAMIONA »MERCEDES«, nosilnosti 5,6 ton
1 KAMION »FIAT«, nosilnosti 7,5 ton
2 PRIKOLICI ZA KAMIONE, nosilnosti 5 ton
1 SLAMOREZNICO »DRAVA«, brez motorja

Razen gornjega prodamo tudi večjo količino elektromotorjev, jakosti od 11 do 460 KW

Za vse informacije se obrnite na:

PROIZVODNJA NAFTE — LENDAVA, TELEFON ŠT. 9

RAZGLAS

Po sklepu Okrožnega gospodarskega sodišča Maribor, št. L 31/56-63 z dne 23. nov. 1957 razpisujemo

JAVNO DRAŽBO

O PRODAJI OSNOVNIH SREDSTEV,

ki bo dne 8. decembra 1957 s pričetkom ob 11. uri. Dražba bo na dvorišču Barbariča Kolomana, Salovci št. 143, kjer ta osnovna sredstva so.

Prodajali bomo razne kmetijske stroje in orodje, kot n. pr. traktor Styer s priključki, mlatilnico Zmaj, prikolico TAM itd.; sadne nasade in gospodarska poslopja. Prednost pri dražbi ima socialistični gospodarski sektor.

Če prikrat dražba ne bo uspeła, jo ne bomo ponovno razpisali, pač pa bomo osnovna sredstva prodali najboljšemu ponudniku na podlagi pogodbe.

Za podrobnosti naj se zainteresirani obračajo na Jožeta Ratnika, likvidacijskega upravitelja OLO Murska Sobota.

Ogled osnovnih sredstev je možen vsak dan v tednu na dvorišču Barbariča Kolomana v Salovcih št. 143.

Likvidacijski upravitelj Kmetijskega poskusnega gospodarstva Čepinci, sedež Salovci v prisilni likvidaciji

Kmetijska gospodarstva - kmetijske zadruga

POZOR!

„AGROTEHNIKA“ eksport-import, LJUBLJANA

vas obvešča, da smo odprli s 1. julijem 1957 svoje SKLADIŠČE v Ljutomeru, Prešernova 30, telefon št. 15, kjer imamo vedno na zalogi uvožena in domača umetna gnojila, zaščitna sredstva, kmetijske in poljedelske stroje ter razno orodje vseh vrst. Poslužujte se teh skladišč, kjer smo vam vedno na razpolago tudi z različnimi nasveti

Obenem čestitamo k državnemu prazniku

Priporoča se

„AGROTEHNIKA“ Ljubljana, skladišče Ljutomer

EIFFELOV STOLP ŠE VEDNO NAJBOLJ ZANIMIVA ZGRADBA NA SVETU

Vsak dan ga obišče po 15 tisoč ljudi — Ob zgraditvi je bil najvišja stavba na svetu, danes pa je na tretjem mestu — Nepisan zakon za vsakega tujca, ki pride v Pariz: »Obišči Eiffelov stolp«.

Eiffelov stolp je simbol Pariza. Brez Eiffelovega stolpa si francoskega glavnega mesta ne moremo zamisliti. Tisti, ki jim je pri srcu estetika, sicer pravijo, da je ta stolp zelo grda zgradba, toda nihče bi se ne našel, ki bi si upal svetovati Parizanom, naj ga podrejo. Parizani so zelo ponosni nanj in trdijo, da je to najbolj znana zgradba na svetu.

Inženir Eiffel je imel precej težav, preden je dosegel od vlade odobritev, da lahko po-

stavi to nenavadno zgradbo v Parizu. Pred njim je že neki Sedillot hotel zgraditi sredi Pariza ogromen kamniti stolp, ki naj bi se imenoval »Sončni stolp«. Vendar Parizani tega niso dovolili. Pa tudi inženirju Eiffelu je del javnosti zelo nasprotno. Javno mnenje se je šele pomirilo, ko je Eiffel napovedal, da namerava zgraditi najvišjo stavbo na svetu in da se bo prilil tujcev v Pariz s tem še zelo povečal. Stolp bi moral biti gotov do svetovne razstave v Parizu leta 1889. Vlada je dala poldrugi milijon zlatih frankov podpore. Hkrati je pristala, da bo graditelj lahko 25 let upravljal stolp.

Eiffel in njegovi sodelavci so delali celi dve leti načrte. Risarji so porabili 5 tisoč risalnih pol, da so lahko izračunali mere 15 tisoč železnih delov in 2 in pol milijona vijakov, iz katerih je sestavljen stolp.

Za gradnjo stolpa so porabili 7 milijonov 800 tisoč zlatih frankov. Ustanovili so posebno delniško družbo in izdali delnice, da so lahko krili stroške gradnje. 3. marca 1889 je inženir Eiffel obesil na vrh 300 metrov visokega stolpa francosko trobojnico. Prvi turist, ki je obiskal stolp, je bil angleški prestolonaslednik princ Edvard. Uspeh je preselil vsa pričakovanja. Samo v devetih mesecih do konca istega leta je obiskalo Eiffelov stolp skoraj 2 milijona turistov, ki so plačali za vstopnino skoraj 6 milijonov zlatih frankov. Gradnja se je torej že v prvem letu skoraj izplačala.

Od takrat je še mnogo turistov iz vseh delov sveta prišlo pogledat najvišjo zgradbo na svetu. Pozneje sta ga prekosila dva newyorška nebotičnika: Empire State Building, ki je s televizijsko anteno visok 448,65 metrov in Chrysler Building (315,80 metrov). Toda kljub temu je Eiffelov stolp po priljubljenosti še in bo ostal na prvem mestu.

Eiffelov stolp je mogočna železna konstrukcija, ki po svoji veličini prevzame vsakogar. Postavljen je na odprtem Marsovem polju ob Seni. Odprt je ves dan. Vstopnina pa je precej visoka v primerjavi z muzeji. Do prvega nadstropja je treba plačati 100 frankov, do tretjega pa 400. Vogali stolpa so obrnjeni točno proti štirim stranem neba. Težak je 7 tisoč ton.

Do 3. nadstropja je 1730 stopnic, vendar gredo skoraj vsi obiskovalci z dvigalom, ki pripelje v 7 minutah do 3. nadstropja, odkoder se proži obi-

skovalcu prekrasen razgled. Kot na dlani je ves Pariz. V vseh treh nadstropjih so tudi restavracije. Turisti lahko pridejo le do tretjega nadstropja. Na 303 metrov je še majhna ploščad, kamor pa smejo le tehniki. Tu so visoka televizijska antena, vrtljivi svetilnik za letala in

meteorološka postaja. Stolp prebarvajo vsaki 7 let in vsakokrat porabijo 35 ton barve. Zadnjič so ga prebarvali lani poleti. Ob vetrovnem vremenu niha vrh stolpa od 10 do 12 cm. Eiffelov stolp obišče ob lepem vremenu po 15 tisoč obiskovalcev na dan.

Pol milijona frankov za prvo „Retour“ karto na Mesec

Neka pariška potovalna agencija je izdala pred nedavnim prvo karto za potovanje na Mesec in nazaj. Srečna lastnica prve karte je znana pariška pevka Maria Candido. Na majhni svečanosti ob predaji te karte je Maria Candido izjavila, da upa, da bo to karto potrebovala v kaj kratkem času in da je zelo srečna, ker bo med prvimi gosti na Mesecu. Potovalni biro je izdelal proračun potovanja. Pri dvodnevnem poletu in krat-

kem obisku na našem »sosedu« bi stalo tako potovanje nič manj kot pol milijona frankov.

Filmska kamera na sončni pogon

Ameriška firma Bell and Howell je naredila avtomatsko, osemmilimetrsko kamero, ki jo poganja sončna energija. Posebno električno oko, ki se lahko močno prilagodi svetlobi, regulira ekspanzo kamere.

DOBRA TRGOVINA S FÜHRERJEVO ZAPUŠČINO

V Zah. Nemčiji dobro prodajajo kakršnekoli predmete, ki imajo zvezo s »slavno nemško preteklostjo«. Neki Wilhelm Bilipp je odprl prodajalno, v kateri lahko za 300 mark kupite kopijo führerjeve oporoke. Zaenkrat še ne prodaja kopijo diplomatske note, s katero je Adenauer prekinil diplomatske stike z Jugoslavijo.

NAJKORISTNEJSI PREDMET V GOSPODINJSTVU

V nekem angleškem mestu so organizirali nagradni natečaj s temo: »Najkoristnejši predmet v mojem gospodinjstvu«. Prvo nagrado je dobila gospodinja, ki je odgovorila: »Najkoristnejši predmet v gospodinjstvu je moj mož.«

TELEFON V KRSTI

Neka izdelovalnica krst v Los Angelesu je izkoristila pojav, da se včasih že pokopani »mrtveci« prebujajo. Začela je izdelovati krste, v katerih je telefon, da bi prebujeni pokojnik lahko telefoniral naj ga odkopljejo. Pravijo, da gredo te krste dobro v denar.

KORISTNA KAZEN

Avtomobiliste v Beverly Hillsu v ZDA pričakujejo precej stroge kazni, če vozijo prehitro. Nekega takega kršitelja so kaznovali na ta način, da je teden dni moral ribati vse prostore policijske postaje, jih pometati in čistiti vrt pred zgradbo. Ta teden je moral tudi poslušati predavanja o šofiranju in prometnih pravilih, ki so jih prirejali posebej zanj.

Proizvodnja umetnih diamantov

Leta 1955 so pri ameriški firmi »General electric comp.« pričeli izdelovati umetni diamant. Od takrat do danes so izdelali v laboratorijih te firme preko 100 000 karatov sintetičnega diamanta, namenjenega industriji. Vrednost teh diamantov cenijo na okrog 250 000 dolarjev.

Način proizvodnje umetnih diamantov čuvajo pri tej firmi kot največjo tajno. Znano je le to, da so ti diamanti po veliko-

sti podobni zrnom peska. Barva kristalov je zelo različna: od kristalno čiste do črne. Diamanti, ki jih proizvajajo ta tvrdka, nastajajo pri vročini 2000 stop. Celzija in pod pritiskom 100 000 atm. Doslej je uspelo strokovnjakom izdelati le majhne diamante, tako imenovane industrijske, ki jih uporabljajo pri vrtnalnih napravah. Ne morejo pa izdelovati večjih primerkov, ki bi jih lahko uporabljali kot nakit.

V Kaliforniji že kuhajo

z atomsko energijo

Od sredine meseca oktobra kalifornijske gospodinjke kuhajo s pomočjo atomske energije. Prvo atomsko električno centralo, ki je namenjena izključno potrebam gospodinjstva, so spustili v pogon in oskrbuje 47 okrožij Severne in Srednje Kalifornije. Kapaciteta centrale znaša 5000 kilovatov.

Dolgouhca po imenu najbrž ne poznate. Poznate pa poleg Sindca čepečo filmsko igralko. Kajne, da uganka ni prehuda? Prav tako ne, kot prizor obeh partnerjev

Serum proti gripi

Iz Anglije poročajo, da je skupni sovjetskih znanstvenikov uspelo oddvojiti virus gripe in najti uspešen serum za zdravljenje te bolezni. Serum dobivajo iz prvih zametkov piščancev v jajcu.

TI NEDISCIPLINIRANI OTROCI!

V Torontu, v Kanadi, so priredili učitelji s starši sestanke o temi: »Kako disciplinirati otroke«. Dolgo so razpravljali o tem in marsikaj predlagali. Ko pa so šli s sestanka, so ugotovili, da so jim njihovi »angelčki« medtem izpustili zrak iz vseh avtomobilskih zračnic. Takrat so se v eni minuti zednili, da je treba otroke strože kaznovati.

ČLOVEK Z DVEMA SRCEMA

73-letni delavec James Alvares je doslej edini človek na svetu, ki ima dve srci. Alvares živi v Zahodni Avstraliji. Nekega dne se je ranil v nogo in odšel v bližnjo bolnico na pregled. Tam pa so ugotovili, da ima na vsaki strani prsi po eno srce. Zdravniki smatrajo, da gre za primer nerazvitih dvojčkov. Organi enega dvojčka so okrnili in se je razvilo samo srce. Medtem ko se razne zdravniške kapacitete pripravljajo na tem edinstvenem medicinskem fenomenu, pa se Alvares zadovoljno smeje. Za nekaj milijonov je prepustil svoje telo po smrti neki kliniki.

ZEPNI RADIJSKI TELEFON

Ameriška telefonska družba »Bell« je nekaterim svojim naročnikom nabavila miniaturne telefonske aparate, ki jih je moči spraviti v žep ali ročno torbico. V primeru, če doma kliče takega naročnika telefon, začne žepni telefon zvoniti in naročnik se lahko iz bližnje javne govorilnice poveže s klicateljem. Ta žepni radijski telefon je namenjen prvenstveno zdravnikom, novinarjem in trgovskim potnikom.

KOLIKO NEBOTICNIKOV JE V NEW YORKU?

V New Yorku stoji najvišji nebotičnik na svetu, ki ima 102 nadstropji. Trije nebotičniki imajo več kot 70 nadstropij, deset jih je z več kot 50 nadstropji, 43 newyorških nebotičnikov pa ima od 20 do 50 nadstropij.

PRVI KITAJSKI POLICIST V SAN FRANCISKU

V San Francisku, kjer živi izven Azije največ Kitajcev, je te dni prvi Kitajec postal policist. Razlog: doslej niso mogli najti Kitajca, ki bi bil višji kot 170 cm. Toliko morajo namreč biti visoki ameriški policisti.

piše: Janez Švajncar

MRKI

riše: Ladislav Danč

13. Prerinil se je skozi grmovje. V gozdu je ležal mrak. Goste veje so branile soncu, da bi prodrlo skozi njega. Le tu in tam so se med drevmi prelivali ozki prameni svetlobe. Vse naokoli je bilo tiho, le na bližnjem deblu je klujuval detel. Pogledal je ptico in se nasmehnil »Tu si najbolj na varnem. Nihče te ne preganja in ni se ti treba bati nikogar,« je rekel bolj sebi kot detelu. Čeprav se je tod počutil varnega, je od časa do časa zadržal korak. Ko je nenadoma zasumelo v grmovju, se je zdrnil in stopil za drevo. S pištolo, pripravljeno na strel, je čakal v negotovosti. Prsti so mu drhteli in srce mu je nemirno bilo.

14. Prestrašil se je po nepotrebnem. V grmovju so svinje hrustale želo. Ogledoval se je po pastirju, toda živali so se pasle same. »Saj sem že blizu hiše,« si je rekel in pristavil: »Živali same ne gredo daleč.« Kmalu je prispel na rob gozda. Postal je in se razgledoval po okolici. Cesta se je razširila v kolovoz in se vlekla v klanec. Na položnem hribu so se začele njive. Na eni izmed njih so ljudje kopali krompir. Sklanjali so se in enolično zamahovali z motikami. Više gori se je med sadnim drevjem pasla živina. Krave so s slastjo mule travo.

15. Pogledal je na uro. Prešla je pol dvanajsto. Rad bi se napotil k delavcem na njivi. Bili so predaleč, da bi jih lahko spoznal, toda zdelo se mu je, da so med njimi znani obrazi. Pomislil je na Pirnikovo Reziko. Ali je tudi ona med kopači? Dokler je živel doma, sta se večkrat videla. Kadar je zvil k njim na obisk, je rada govorila z njim. Med vojno ni slišal zanjo. Zvedel je samo to, da so jo odpeljali v taborišče. Ta novica ga je zelo presenetila, ker je menil, da se Rezika ni zanimala za politiko. — V tem je naglo stopil v zavetje. Skrit za drevsom je videl prihajati neznanega dečka.